

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

**VIBORG
LANDSTINGS
DOMBØGER**

•

1617A

Viborg Landstings Dombøger 1617A

Udtog af dommene

UDGIVET AF
LANDSARKIVET FOR NØRREJYLLAND

VED
POUL RASMUSSEN

Landsarkivet for Nørrejylland

Viborg 1971

F o r o r d

Hermed udsendes som andet bind af Viborg landstings dom-
bøger i udtog dombog 1617 A, der omfatter den nordvestlige
del af Jylland.

Som det fremgår af indledningen, er der i forhold til
første bind sket visse ændringer i principperne for udar-
bejdelsen af dombogsudtogene. Ændringerne er sket efter øn-
ske af udgiveren og i samråd med udgavens initiativtager,
daværende landsarkivar, nu rigsarkivar Johan Hvidtfeldt.

Udtogene er foretaget af arkivar Poul Rasmussen - for
størstedelens vedkommende uden for tjenestetiden. Landsar-
kivet er ham megen tak skyldig herfor.

Registrene er udarbejdet af tidligere registrator Aase Ro-
senberg Rasmussen. Maskinskrivningen er udført af assistent
Sonja Brøndum Christensen.

Viborg, august 1969.

Jens Holmgaard.

I N D H O L D S F O R T E G N E L S E

Indledning	V
Forkortelser	VI
Udtog af dommene	1
Registre	163
Hovedregister	163
Stednavneregister	180
Tilnavneregister	184

I N D L E D N I N G

Viborg landstings dombog 1617 A (B 24-513), der omfatter dommene i sager fra Vendsyssel, Thy, Mors og Salling samt Fjends og Nørlyng herreder, består af et titelblad og 398 blade i formatet ca. 21 x 33 cm. Ved indbindingen i nyere tid er der i dombogen indhæftet en fortegnelse på fire blade over dem, der blev svoret fredløse på landstinget i 1618. Derefter er alle bladene bortset fra titelbladet folieret, fortegnelsen over de fredløse med tallene 166-169. En del af bladene er beskadiget af fugt, men ikke så meget, at det har gjort skriften vanskelig at læse. Vedrørende fremgangsmåden ved dommernes indførsel m.m. se indledningen til udtogene af dommene 1616 s. VII.

Efter aftale med rigsarkivar Johan Hvidtfeldt er udtogene af dombogen 1617 A udarbejdet efter følgende principper:

Partsforklaringer og -indlæg, der er uden betydning som bevismateriale, medtages som regel ikke. Ligeledes udelades afhjæmlinger af stævne mål og vidneudsagn, alle intetsigende formularer, saglige og verbale gentagelser samt navnene på vidner og fuldmægtige og på alle, der udøvede officielle retslige funktioner såsom retsbetjente, nævninger, stokkemænd, stævningsmænd og udmeldte synsmænd.

De for retten fremlagte tingsvidner, dokumenter og domme refereres i kronologisk rækkefølge.

De egentligt meningsdannende ord bevares som oftest; men ordstillingen, tegnsætningen og ordenes bøjningsformer og syntaktiske konstruktioner såvel som anvendelsen af hjælpeverber, forholdsord, bindeord o.lign. lempes efter nutidens sprogbrug. Stednavne, der betegner andre og mindre områder

end købstæder og herreder, og ord, der ikke forekommer i nyere dansk, gengives bogstavret. I øvrigt følges den moderne retskrivnings regler.

Formålet med udtogene er ikke at gøre dombogen overflødig, men at gøre den lettere tilgængelig for forskningen. Gengivelserne af dommene er derfor ikke kontrolleret så omhyggeligt, at forekomsten af fejl kan udelukkes.

Forkortelser

alb.	= album albus	K.M.	= kongelig majestæt
bf.	= birkefoged	lt.	= landsting
bskr.	= birkeskriver	m.	= magister
bt.	= birketing	mk.	= mark
byf.	= byfoged	ml.	= mellem
byskr.	= byskriver	pd.	= pund
byt.	= byting	rdl.	= rigsdaler
da.	= danske	rmk.	= rigsmark
dl.	= daler	s.	= sogn
el.	= eller	sal.	= salig
fjerd.	= fjerding	sk.	= skilling
fjk.	= fjerdingkar	skp.	= skæppe
h.	= herred	sldl.	= sletdaler
hf.	= herredsfoged	spdl.	= speciedaler
hskr.	= herredsskriver	td.	= tønde
ht.	= herredsting	tv.	= tingsvidne

For bøjningsformer af ovenstående ord benyttes de samme forkortelser.

Tidligere omtalte personers navne gengives ved deres forbogstaver, og månedernes navne gengives ved deres første stavelser samt de konsonanter, der indleder den næste. I øvrigt anvendes de traditionelle forkortelser (o.s.v., m.m., bl.a., el.lign., kgl.) og forkortelserne i den af Dansk historisk Fællesforening udgivne "Forkortelser i historisk litteratur".

SNAPSLANDSTING 18. JANUAR 1617.

Tv. fra 1569: I Wester Vandit s. i klitten er der ingen endelshøjbjærgning el. -græsning; men den var svoret i fællig på kirkens og kongens vegne. (1r)

Fæstebrev af 27. jan. 1615: Otto Skeel til Hamilmose, befalingsmand på Dueholloms Kloster, fæstede Peder Nielsen et "verstedt" ved Vester Strand, som kaldes Sandode, og som han har opbygget for nogle år siden. Samtidig gav han ham ret til at bruge den jord og eng, som "da och siden" har ligget til "versted"et, så længe de andre lodsejere beholder det, de i lige måde har "indhaffuidt" af fælles strand. (2v)

Tv. af Hillerslev ht. 7. maj 1616: "Fraa P. N. paa Sand Oede hans digisgrob østen for hans hus och saa øster til søen dér var kast en kast for sex aar siden, och dett egen-dom der norden tiil hagde for:ne P.N. brugt oc ingen anden, der hand weste, end til daa der var kast der wdj". Ovennævnte "kast" var kastet "med en threj laug dige och fest i digen" om P.N. hus. (2r-2v)

Dom af Hundborg(!) ht. 12. aug. 1616: Efterdi O.S. hjemmel stod ved magt og bekræftes med et ligeledes "vrygett" vidnesbyrd, "att dett indkast jord, som dj om thretter, haffuer i sex aar veritt brugt til Sandode", bør den indkastede jord følge Sandode. (3r)

Tv. af Hillerslev ht. 17. dec. 1616: I Vester Vandett sogneklit lå der foruden P.N.s 9 huse. (3r)

Mogens Kaas til Støffringaardt, befalingsmand på Ørum, havde indanket tv. af 7. maj og dommen af 12. aug. 1616 til underkendelse som stridende mod tv. fra 1569.

Lt.dom: Tv. angår ikke ejendom, men alene "brugning". Des-

uden bevises det ikke (vel fejl for: bevises det), at jorden har været brugt dertil (nemlig til Sandode) i de 6 år, tv. formelder om. Da det også gøres bevisligt, at der er mange flere byggesteder i sogneklyften, og O.S. har fæstet P. N. byggestedet og ejendommen, ved vi ikke at dømme tv. og dommen magtesløse. (1r-4r) (1)

Fru Margrete Rosenkrantz til Hundzlund krævede, at afd. Mogens Andersen til Hesels søn Mogens Mogensen i henhold til et af ham udstedt brev skulle betale hende 896 enkende rdl. $1\frac{1}{2}$ rmk. med renter og omkostninger. M.M. gjorde imidlertid gældende, at hans søster Mette Mogensdatter til Søndergaardt i et af hende udstedt brev havde forpligtet sig til at betale 50 rdl. af ovennævnte gæld. Da sagen blev forliget, fremlægges der ikke andre bevisligheder end Børglum ht. dom af 3. dec. 1616, der tog M.R. påstand til følge, og et tv. af samme ht. 24. dec. 1616, der dokumenterede, at M.R. efter rigens ret på tredje ting havde ladet M. udæske for hans gæld til hende.

M.R. havde indanket dom og æskning til stadfæstelse, medens M.M. krævede dem omstødt.

Forlig: M.R. afstod dom og æskning, "dog dersom M.M. ikke for same giæld stiller M.R. thilfredtz, da hindis thilthale paa nye thermed wforkrenckitt". (4r-6r) (2)

Mette Pedersdatter Hvid havde siddet fængslet på Hald for kættereri (blodskam), hun havde begået med Søren Christensen i Agerschou, men var brudt ud af fængslet. S.C. s slægtninge og venner havde derefter ført hende til forskellige ting, for at hun kunne bevidne, at noget, hun havde

sagt om S.C., var usandt. (Jvnf. 1616 A nr. 77 og 109 og B nr. 124, 138, 139).

Tv. af Karup bt. 10. maj 1616: Flere vidner havde den dag for 3 uger siden set, at Peder Thomsen i Thuoningh stod af en vogn på Karup gade for at gå til tinget, og at Laurids Christensen i Jegelundt og en anden karl kom hen til ham. Derefter fulgtes de ad og stod og talte sammen "nordenn ved kierckegaardzsstette". P.T. selv forklarede, at de to mænd kaldte ham til side "ved kierckegaardzs røste" og spurgte ham, om han ville skrive dem et vidne efter en kvindes mund, som de havde med dem. Vidnet skulle gå imod en beskyldning, hun tilforn havde fremsat ved Nørlyng ht. P.T. havde svaret dem, at det ville han ikke. (11v-12r)

Tv. af Nørlyng ht. 11. maj 1616: "Da paa thorsdag war 14 dage", var skriveren Peder Lassen og nogle andre folk fra Hald sendt ud for at fange M.H. I skoven sydvest for Ginding ht. så en af dem, at to karle kom gående med hende. Da han ville tage fat på hende, gik de deres vej. Et vidne havde genkendt de to mænd som Erik Pedersen i Egelund og Christen Poulsen i Felbore. M.H. havde samme dag stået "ledig och løs" på tinget og forklaret, at natten mellem onsdag og torsdag, "da war tre vgger", havde hun opholdt sig hos E. P. i Egelundt. Om morgenen fulgte hun med E.P. og L.C. til Ginding ht., for at hun der kunne "aarsage" S.C. Nogen stund agede hun på vogn med L.C., og da de var tæt ved tinget, bad de hende blive, til hun fik bud fra dem. De var imidlertid kommet tilbage og havde sagt, at de ikke kunne få hendes vidne beskrevet, fordi kældersvenden på Hald var på tinget. Så fulgtes hun med dem til Haderup kirke. Anden dagen derefter skulle hun have været på Karup bt. for i lige måde

at undskylde S.C. Hun var også kommet over åen til et sted mellem den og Karup, men L.C. var kommet hen til hende igen og havde aget hende tilbage over åen. På onsdag var 14 dage bad Maren Christensdatter i Feldbore, hos hvem hun havde overnattet, hende gå i forvejen til Tenckerdall. Så gik hun derhen og var der om natten. Torsdag morgen kom E.P. og C. P. til hende på marken og ville have hende med til Ginding ht. På vejen blev hun imidlertid fanget og ført tilbage til Hald. Efter at M.H. havde aflagt sit vidnesbyrd, havde L.C. og E.P. i Jegelund aflagt ed på, at det var usandfærdigt. (7r-8r)

Tv. af Nørlyng ht. 1. juni 1616: M.H., som stod ledig og løs inden tinge, havde aflagt ed på, at hun var de sigtelser "bestendig", som hun tilforn havde fremsat mod bl.a. S.C. i Aggerschou, L.C. i Jegelund og E.P. sammesteds. De to sidstnævnte havde derefter aflagt ed på, at hendes beskyldninger var grundløse. (8r)

Tv. af Nørlyng ht. 15. juni 1616: Før M.H. modtog sin sidste dom, havde såvel hun som L.C. og E.P. gentaget de vidnesbyrd, de havde aflagt 14 dage før. (1or)

Hr. Christen Madsen i Fallidzsgaardts "kundschaft" til provsten 1. juli 1616: Da han den 10. juni berettede M.H. på Hald, aflagde hun en bekendelse, der stemte nøje overens med den, hun aflagde på Nørlyng ht. den 11. maj. (8r-8v)

Tv. af Fjends ht. 2. juli 1616: Tre mænd, der havde været tilstede i Halds borgestue, dengang hr. C.M. berettede M.H., bekræftede præstens erklæring. (8v-1or)

Lt. dom af 3. aug. 1616: Da en af folkene fra Hald, der havde været udsendt for at fange M.H., bekræftede det af

en anden afgivne vidnesbyrd, at E.P. var den ene af de to mænd, som fulgtes med M.H., kunne lt. ikke kende tv. af Nørlyng ht. 11. maj 1616 magtesløse. (11r)

Lt. dom af 3. aug. 1616: De, der havde vidnet på Karup bt. 10. maj 1616, havde bekræftet deres vidnesbyrd på lt. Da der intet blev fremlagt, hvorved det kunne tilbagedrives, og L.C. selv tilstod, at han samme dag havde talt med P.T., kunne lt. ikke dømme dette tv. el. M.H. bekendelse, for så vidt den vedrørte L.C., magtesløse. (12r-12v)

Lensmanden på Hald Knud Gyldenstjerne havde 23. nov. og 7. dec. erhvervet to uendelige lt. domme, som erklærede, at E.P. og L.C. benægtelser var falske, og krævede nu endelig dom i sagen.

Lt. dom: Da M.H. gentagne bekendelser bestyrkedes med tv. af Karup bt. 10. maj og af Nørlyng ht. 11. maj 1616 og med L.C. tilståelse, og da tv. og bekendelsen var fundet ved magt af lt., kan vi ikke kende E.P. og L.C. benægtelser så sandfærdige, at de bør have nogen magt. (6r-15v) (3)

Kontrakt af 6. maj 1613 indgået og underskrevet af hr. Ulrik Sandberg til Bøgist(edt) og fru Anne Krabbe til Bagiswoen: De "Iringer", som fremdeles kan indfalde mel. os, og som vi ikke selv kan forenes om, skal gives på to af vore fælles venner, for at de kan forene os derom. Forinden må ingen trøtte begyndes til lt. el. ht. (16v og 17r)

Dom af Horns ht. 3. juli 1615: Fogeden på Bøgist(edt) havde på sin husbond U.S. vegne begæret et syn på et gadehus i Fielstedt beskrevet. Fogeden på Bagiswoen gjorde imidlertid gældende, at huset var bygget på et sted, hvor der havde stået en gård, og at grunden tilhørte A.K. Da der altså var

"iring" om huset mel. U.S. og A.K., henholdt hf. sig til ovennævnte kontrakt og ville ikke udstede synet beskrevet, førend det, der var uenighed om, havde været "Indstellit" for U.S. og A.K. og to af deres fælles venner. (16r-16v)

Brev fra fru Kirsten Stygge til U.S. af 11. maj 1616: Hun havde ikke arvet el. tilskiftet sig noget gadehus i Fielstedt el. andetsteds. Ikke heller havde hun solgt sin møster A.K. noget gadehus tnl den gård i Fielstedt, som hun "schiuder sig till", at hun har givet hende skøde på. (17r)

Høringsdele af 25. nov. 1616: A.K. lod Peder Nielsen Ungermand i Fielstedt fordele, fordi han var flyttet ind i et hus, der står i trætte, og hvortil han ikke har hjemmel af A.K., og fordi han ikke har gjort ægt og arbejde, når han blev tilsagt, og ikke har betalt sine huspenge 1 rmk. (17v)

U.S. havde krævet dommen af 3. juli 1615 og delen kendt magtesløse.

Lt. dom: Efterdi hf. har funderet sin dom på ovennævnte kontrakt, da ved vi ikke imod samme dom at sige; men efterdi han har stedt A.K. høring over P.N., som bor i samme gadehus, førend "iring"en var "ordielitt" efter kontrakten og ved dom, finder vi, at P.N. skal være kvit af denne dele. Hf. havde derved forset sig, men for vor bøns skyld afstod U.S. denne forseelse med ham. (15v-18r) (4)

Tv. af Horns ht. 25. nov. 1616: På Peder Ungermands spørgsmål svarede fogeden på Bøgsted Jens Vinter, at han på sin husbonds vegne havde fæstet ham det gadehus i Fielsted, han ibor, og annammet hans stedsmål. Han forbød andre at have med P.N. at bestille, førend huset blev fravundet hans husbond i rettergang.

Fru Anne Krabbe til Bagisuoen krævede dette tv.kendt magtesløst.

Da der ikke var givet varsel for hjemmelsvidnet, afstod J.V. det. Det skulle derfor være, som om det var "vudgifuet" og ikke komme nogen til hinder el. skade.(18r-18v) (5

Tv. af Ålborg byt. 19.febr. 1616: Iver Bertelsen i Ålborg havde på sin søster Anne Bertelsdatters og hendes børns vegne afsagt arv og gæld efter deres afd. husbond og fader Niels Mortensen.

Lt. brev af 3. febr. 1616: I.B. havde ligeledes på A.B. og hendes børns vegne ladet arv og gæld efter N.M. afsige.

Tv. af Ålborg byt. 21. okt. 1616: Byf. i Ålborg havde erklæret, at eftersom arv og gæld efter N.M. var forsvoret, havde han på kongens vegne ladet hans gods beskrive "paa en rett" og sætte i god forvaring.

Knud Gyldenstjerne til Aaedaardt, lensmand på Westeruig Closter, krævede frasigelserne af arv og gæld efter N. M. kendt magtesløse, fordi tv. var erhvervet uden lovligt varsel.

Lt. dom: Efterdi I.B. på sin søster A.B. og hendes børns vegne har afsagt arv og gæld efter N.M. både til Ålborg byt. og til lt., og efterdi det ikke bevises, at de har "for røgtt" el. befattet sig med noget af hans efterladte gods, som byf. har ladet registrere og annamme til sig, så kan vi ikke dømme samme afsigelsesvidne magtesløst. (19r-20v) (6

Tv. af Thisted byt. 31. aug. 1616: Maren Poulsdatter, Anders "Yttesøns" el. Ydes efterleverske, havde beklaget sig over, at hendes søn Poul Andersen Yde havde hendes anpart

af en gård i Thisted og af noget markjord i brug, men ikke ville give hende den rettighed, hun burde have af disse ejendomme. Derfor ville hun ikke længere have ham til værge, men tog sin anden søn Christen Andersen Yde, der var født i Thisted, men bosat i Norge, i hånden og erklærede, at han skulle være hendes værge, og at han i alle måder måtte gøre og lade for hende, ligesom hun selv kunne være til stede.

Skøde af Thisted byt. af 21. sept. 1616: C.A.Y. tog byfoged Jens Nilsen Hillerslev og Mads Olufsen, borger i Thisted, i hånden og gav dem fuldmagt til at indløse den anpart af noget markjord, der tilkom M.P. på hendes egne vegne, og den lod, der var tilfaldet hende arveligt efter hendes datter Mette Andersdatter. Jorden havde A.Y. og C.A.Y. "olde-moder" Mette Pedersdatter pantsat til godtfolk i Thisted, og det, jorden var mere værd, end den var pantsat for, havde hun fået udbetalt. Køberne fik fuldmagt til at tiltale P.A.Y. for nogle ejendomsbreve, han havde annammet til sig efter sin faders død.

Lt. uendelige dom af 23. nov. 1616: Skødet var ikke så lovligt, at det burde have nogen magt.

P.A.Y. ønskede den uendelige dom stadfæstet ved endelig dom, medens C.A.Y. krævede den kendt magtesløs.

Lt. dom: Efterdi Maren Poulsdatter ikke selv har været til tinge "samme schiøde att giøre eller then beuilgit och sambtøgt", og efterdi tv. heller ikke "naffnlig" indeholder, at hun har givet C.A. fuldmagt til at afhænde ejendommen på hendes vegne, bør skødet ikke have nogen magt. (2ov-23r). (7.

På allehelgensdag 1616 var Niels Nielsen fra København i

kantor og kannik i Viborg dr. Peder Iversens forstue og krævede ham for nogle penge, han skyldte ham. P.I. beskyldte N.N. for, at han havde givet ham mange slemme ord, havde svoret forfærdeligt og truet ham og slået "knepe" for hans næse. N.N. påstod til gengæld, at I.P. havde stødt ham ud af døren og rykket hans kappe af ham. 25. nov. 1616 havde I.P. erhvervet et tv., der bekræftede hans og modbeviste N.N. beskyldninger, og senere havde han ladet N.N. fordele som en løgner. N.N. havde krævet tv. og dele kendt magtesløse.

Forlig: Det tv. og den dele, I.P. havde erhvervet, såvel som N.N. klage over ham og de breve, de havde skrevet angående denne deres "parlament", skulle være, som om de ikke var udgivet. Dog den gæld, som I.P. med rette skylder N.N., undtaget og "der om gaaes huis rett ehr". (23v-24v) (8

Ifølge et tv. af Thisted byt. 7. sept. 1616 havde tre mænd udtalt sig om nogle ord, som Christen Høg til Thuodbølle havde sagt om ridefogeden på Ørum Mikkel Christensen. Dette tv. havde lensmanden på Ørum Mogens Kaas til Støffringgaard ønsket stadfæstet, medens C.H. krævede det kendt magtesløst.

Forlig: M.C. og C.H. erklærede, at de ikke vidste andet om hiranen, end hvad en ærlig mand vel anstår. Dermed blev de med sammenlagte hænder venligt og vel forligt, så alle vidner og breve, der var erhvervet i sagen på begge sider, skulle være døde og magtesløse. (25r-26r) (9

Poul Nielsen i Sielstrup, som hf. Christen Nielsen i Klostergaardt havde overdraget at føre en sag mod Jesper Nielsen i Schioldborig ved lt., havde sagsøgt denne til betaling

af hans kost og tæring.

Dom af Hundborg ht. 17. okt. 1616: Lt. dom medfører ikke, at J.N. er C.N. nogen kost og tæring skyldig, og Falk Gøye, på hvis vegne J.N. havde erhvervet dommen, var ikke stævnet. Derfor, og fordi P.N. beviste med tv., at C.N. havde givet ham sagen i hånd på Christen Høg til Thuodbølls vegne, vidste sættefogeden ikke "da andit paa then thid ther om att sige, end huis sag C.N. haffuer giffuet P.N. i haand på sin hosbund C.H. vegne, buorde hand joe att forschaffe".

C.H. havde appelleret denne dom på P.N. vegne.

Lt. dom: Efterdi sættefogeden ikke "nochsom" i sin dom har "wnderschieditt om same kost och the ring", og efterdi hans dom ikke er endelig, skal den være, som var den udømt, og sagen skal igen komme til ht. (26r-27r) (10

Tv. af (Salling) Nørre ht. 23. juli 1616: Ti synsmænd havde på Boestrup mark på Krop besigtiget 2 brede agre, som er kirkejord, "sompt aff samme agere var tyritt och sompt slagin och hiøyett aff førdt". De 2 agre var 400 favne lange og mere. I den vestre ende var de 16 favne og midt på og i den østre ende 16 favne og mere. Der kunne falde 5 td. byg i agrene, og de kunne tåle en årlig skyld på $1\frac{1}{2}$ ørtug korn. (28v)

Dom af (Salling) Nørre ht. 15. okt. 1616: Morten Andersen i Boestrup, (som brugte de 2 agre), burde stede og fæste dem af Christen Thott på kongens og Lybye kirkes vegne og lade sit navn indføre i kirkebogen "for en kiendelse schøld ephther recessen". Desuden burde M.A., Mads Jensen i Krarup og Mette Jensdatter i Thorp, (som ejede M.A. gård), alle stå C.T. til rette for stedsmål og for den landgilde, der

burde være udgivet af de 2 agre i den tid, de har brugt dem. Den af dem, der vil have dem i brug efter denne dag, skal årlig give kirken dens rette landgilde $1\frac{1}{2}$ ørtug korn, så længe kirkebogen og synsvidnet stod ved magt. Af dommen fremgik det, at Lybye kirkebog var fremlagt for fogeden, og at den bl.a. omtalte 2 agre i Boestrup mark i et fald, som kaldes Kroppin. (28r)

Mette Jensdatter og Mads Jensen havde krævet dommen og tv. kendt magtesløse.

Lt. dom: Efterdi synsmændene befindes at have været på åstederne og at have beset agrene og sat dem for en vis skyld, og efterdi intet fremlægges mod synsvidnet, kan vi ikke dømme det magtesløs. Efterdi hf. efter kirkens bog og ovennævnte tv. har tilfundet M.A. at stede og fæste de 2 agre af lensmanden og give årlig skyld af dem til kirken, kan vi ikke imodsige hans dom. (27r-29r) (11

Tv. af Mors Nørre ht. 18. juni 1616:18 synsmænd havde været i Thorup, hvor de så, at der var hængt 2 "leeder thuende steder offuer adelsveyen, som then pleyet att uere østen og norden hen fra Peder Lauritzøns gaard". Dersom dette "løcke" skulle være ved magt, var vandet dermed opstemmet på P.L. grund, når tøbruddet kom.

Tv. af samme ht. 9. juli 1616: Vejen, som løber østen i Thorup fra "Matz Je(n)søns gaardt østin och i nordin P.L. gaardt och til Jep Smedz gaardt", har været en almindelig adelvej til drift, kørsel m.m. til og fra marken. indtil Anders Christensen (i Kiellergaardt) i Thorup lod hänge 2 led over den og opstemte den. Vejen gik østen om J.S. gård og vesten ud med A.C. toftedige, og dersom lukket skulle

være ved magt, var det både P.L. og J.S. til skade, når tøbruddet kom.

Dom af samme ht. 19. nov. 1616: A.C. burde igen nedlægge "samme luckelse och digie".

Fordelingskendelse af samme ht. 17. dec. 1616: A.C. blev fordelt, fordi han havde oplukket et dige østen og norden heden fra P.L. gård og dermed opstemmet vandet på hans grund, når tøbruddet kom.

A.C. husbond havde krævet dommen og delen kendt magtesløse.

Lt. dom: Efterdi nogle mænd har både synet og vidnet i samme sag, skal synet og tv. såvel som den dom og dele, der er drevet derefter, ikke have nogen magt. (29r-31r) (12)

Brev dateret Kolding 9. marts 1614: Bertram Pouesch i Kiel gør vitterligt, at Oluf Munk til Quistrup har betalt alt, hvad han til denne dag har været ham skyldig.

Brev dateret Asumgaard 22. aug. 1615: Christen Olsen i Asumgaard gør vitterligt, at han for nogle år siden på O.M. til Strandbieregaardts vegne betalte B.P. 8000 rdl. med deres renter, hvorved han indløste 2 af O.M.hovedbreve, hvorfor bl.a. afd. Frantz Rantzow var forlover. "Och schar ieg same breffue m(et) min egen haandt, førind ieg anduordit O. M. denom".

Brev dateret Viborg 27. sept. 1616: O.M. opfordrede alle, som måtte være i besiddelse af breve udstedte af ham til B. P., til at fremkomme med dem. Meldte ingen sig, skulle de og alle andre breve, som afd. F.R. har "loffued for" ham, være døde og magtesløse. O.M. havde for lang tid siden betalt sin gæld, men de indfrieede hovedbreve var brændt ved

ildsvåde på Volstrup.

De tre breve var tidligere læst på lt. 28. og 29. sept.
samt 7. dec. 1616. (31r-32r) (13)

Tv. af Refs ht. 14. dec. 1616: Niels Knudsen, som boede i Heltborig, er ægte søn af Knud Jepsen, som boede i Gamilbye, og Dorthe Nielsdatter, som blev lokket af Mikkel Christensen i Futterup, er N.K. ægte datter. Ane Eskildsdatter, som bor i Gamilbygaard, er ægte datter af Maren Jepsdatter, som boede i Etrup, og Sidsel Christensdatters datter (fejl for: Sidsel Christensdatter), M.C. hustru, er A.E. ægte datter.

Tv. af Hassing ht. 19. dec. 1616: K.J., som boede i Gamilbye, og M.J., som boede i Etrup, var kødelige søskende.

M.C. havde krævet de to tv. kendt magtesløse.

Lt. dom: Efterdi to vidner var mødt på egne og de andre vidners vegne og havde været deres vidnesbyrd "bestendigh", at ovennævnte er beslægtede med hinanden, som tv.formelder, da kan vi ikke dømme disse vidner magtesløse. (32v-34v)(14

LANDSTING LØRDAG DEN 1. FEBRUAR 1617.

Dr. Peder Iversen, kannik og kantor i Viborg, havde erhvervet to uendelige lt. domme, som kendte et tv. ang. kongens "gheuer" magtesløst. Christen Jørgensen i Bieregraff havde krævet disse domme omstødt. Sagen blev opsat, fordi landsdommerne ikke var til stede. (34v-35r) (15)

LANDSTING LØRDAG DEN 15. FEBRUAR 1617.

Tv. af Hassing ht. 9. jan. 1617: Den første søndag i ju-

len var Oluf Olufsen i Hørdum budt til gæst hos Peder Jensen i Tøttrup. Noget ud på aftenen kørte han hjem, og da han kom "lig ad" Jens Sørensen Murermeisters, kom der en ud af huset med en bøsse og skød hans søn Mads Olufsen, som sad bag ved ham i vognen, ihjel. J.S.M. var til stede og bekendte, at hans søn Søren Jensen var drabsmanden, "och ther huos thilbød willie och venschab, pending och gode ordt for hans søn".

Tv. af samme ht. 16. jan. 1617: Efter hf. befaling havde 6 synsmænd besigtiget M.O. Han var "indschott" neden for hans højre patte, og de kunde kende "lodt" bag i hans ryg, som var blå omkring det sted, hvor "loden" sad.

Sandemændene i Hassing h. svor S.J. mord og manddød over og fra hans fred. (35r-36r) (16

Tv. af Jerslev ht. 16. jan. 1617: Ved midnats tid sidste helligtrekongersaften gik Maren Thomasdatter, som var gift med Steffen Plov i Thiese, hen til Lars Bajs vindue for at høre, om hendes mand var derinde. Da hun fornam, at han ikke var i huset, gik hun til døren og pikkede på. L.B. hustru var kommet til døren og havde på hendes spørgsmål svaret, at S.P. ikke var derinde. L.B. havde villet følge ham hjem, men da de kom til Niels Laursens kålgård, "weschede" S.P. L.B. omkuld. Derefter var L.B. gået hjem, og havde de ikke "legin" på ham, ville han have været ude igen og slået halsen sønder på S.P. med en jerntyv. Da S.P. kone gik fra døren, kom nogle karle ud og spurgte, hvem Djævelen det var, og hvad de ville, og hujede og "juckitt". L.B. kone havde imidlertid råbt til dem: Per Madsen, hjerte frabroderson. Det var en fattig kvinde med et vankundigt barn. Slå hende

ikke. (36r-36v)

Christen Ibsen, der tjente på Hamillmose, havde sidste helligtrekongeraften været i L.B. hus og drukket en kande øl med ham og S.P. Siden var de to mænd gået ud, og da der var gået "wed en pas" en time el. mere, kom L.B. tilbage. Han svor og bandte på, at han aldrig havde været i færd med slig en skælm som S.P. Han havde i venlighed villet følge ham hjem; men han havde sat sin fod for ham og ville have ham omkuld, og det var alt det, han kunne komme fra ham. To mænd, der var kommet ind i huset, medens L.B. var borte, bad ham lade dem (komme ud) efter S.P., men det var ikke blevet til noget. C.I. blev liggende i L.B. hus om natten, og i dagningen hørte han, at L.B. gik ud. Da han kom ind igen, sagde han, at S.P. lå død udenfor, og at en hvid hund stod hos ham. (36v-37r)

Ved midnatstid helligtrekongeraften, da Anne Lauridsdatter i Thies lå i sin seng. hørte hun S.P. og L.B. uden for deres vindue. L.B. ville følge S.P. hjem, medens S.P. ville blive og slås med L.B. (37r-37v)

Helligtrekongeraften kom S.P. til Lars Jensens dør i Thies, slog på den og råbte: Jens. Da han fornam, at de ikke ville oplade døren, gik han bort og råbte: "Haa, haa". (37v)

6 synsmænd havde synet S.P. lig to gange, første gang på helligtrekongerdag og anden gang onsdagen derefter i Thies kirkes våbenhus. Første gang de synede liget, lå det østen Thies agerled i Schoffuer Weyen. Hans venstre øre var blåt, og de syntes, hans hals var ledeløs. Hans bukser lå ved siden af ham, og hans skjorte bag på hans ryg var våd og skidden fra bæltstedet og til det nederste. (37v-38r)

Tv. af samme ht. 30. jan. 1617: Ved det pas folk gik til

sidste prædiken helligtrekongerdag, kom Lars Andersen Skræder i Thømerbye kørende. Østen Thies agerled lå der et dødt menneske, som var nøgent neden bæltstedet. (37v)

Tv. af samme ht. 6. feb. 1617: Helligtrekongernat kom Thomas Pedersen, der tjener i Indstrup, ridende øst fra mod Thies. Allerede uden for byen hørte han nogle folk skændes, og da han kom ind i byen, hørte han i særdeleshed munden af S.P. og L.B. (37r)

Otto Skeel til Hamillmose, befalingsmand på Dueholloms Kloster, havde hidkaldt Jerslev h. sandemænd. Da ingen var mødt for at undskylde L.B., men det blev tilkendegivet, at han var rømmet for samme sag og dermed havde vedgået gerningen, udlagde sandemændene ham som S.P. bane og svor ham manddød over og fra hans fred. (36r-38r) (17)

Den følgende dom indledes med oplysninger om, at Knud Gyldestjerne til Thimb, lensmand på Hald, havde hidkaldt Hillerslev h. sandemænd. Derefter følger gengivelser af nøjagtigt de samme tv., som er indført i dom nr. 17. Til sidst oplyses det, at sandemændene havde erklæret, at Peder Jensen i mørke og mulm^{og}/af våde og vanvare var væltet i en vandpyt og omkommet. Den, der på de dertil afsatte sider skulle indføre de tv., som vedkom den af K.G. rejste sag, har altså af en fejltagelse refereret de tv., der udgjorde en del af præmisserne til dom nr. 17. (38r-40r) (18)

Tv. af Kær ht. 21. jan. 1617: Da gamle Poul Pop havde Huerupstorp, stod hans kone, så ofte hun kom til Hurups kirke, i den tredjeøverste stol og havde sit stolestade yderst i stolen. Efter hendes død stod unge Poul Pops hustru på det

samme sted i denne stol, så længe P.P. havde Huorupstorp.

Brev dateret Ålborg 20. jan. 1617: P.P. bekendte, at stolestadet har ligget til Huorupstorp, og han havde selv på egen bekostning ladet stolen gøre af ny.

Otto Skeel til Hamelmuose, befalingsmand på Dueholms Kloster, der gjorde gældende, at de to kvinder har boet i Ålborg og haft deres stolestade i en af byens kirker, mente, at det omtvistede stolestade tilkom Nørgaardt i Vttrup. Han havde derfor krævet tv. og brevet kendt magtesløse.

Lt. dom: Hvor der er trætte om stolestand, tilhører det provsten og præsten med nogle af de bedste sognemænd at udvise enhver sin rette stolestand. Derfor finder vi, at sagen skal komme til disse mænd. Tv. og brevet skal ikke forhindre dem, "huis the ther om sigendis och vduisindis worden". (4or-4lv) (19

Tv. af Rødding ht. 26. okt. 1616: De skibe, som har ligget i fjorden vesten og sønden for Hostrup og har haft lægter og salt at sælge, har "giffuitt aff same legtter och saltt till Schiffhus" og ikke andre steder, så vidt vidnerne vidste. To mænd bevidnede desuden, at de havde aget lægterne og saltet til Schuiffhus.

Dom af samme ht. 21. dec. 1616: Efterdi det bevises ved tv., at der var givet lægter og salt til kongen til Schiffhus af de skibe, der lå i fjorden vesten og sønden for Hostrup, burde skibe, der lå der og havde lægter og salt til salg, give af samme lægter og salt til kongen til Schiffhus, så længe tv. stod ved magt.

Fru Anne Lykke sal. Claus Maltesens til Høyris havde krævet tv. og dommen kendt magtesløse.

Lt. dom: Tv. forklarer ikke; hvor mange år sådan afgift er udgivet til Schiffuehus, el. hvor stor den skal være. Desuden er det ikke endeligt. Derfor bør tv. og dommen, som er gået derefter, og som heller ikke er endelig, være magtesløse. (41v-43v) (20)

Jens Christensen i Intrup havde en dag sidste sommer overfaldet Poul Christensen i Øster Lybye ved hans gård og såret ham i ryggen med en kniv. Derefter løb han ind i en anden gård i Lybye med den blodige kniv og slog den i Jesper Nielsens arm, som han stod og skar nogle hjul på en rede. Endelig gænnede han Peder Jensen i Lybye fra den ene side af hans gård til den anden med kniven og en "schoed greb".

De overfaldnes husbond Christen Thott til Boltingaardt, befalingsmand på Schiuhus, havde appelleret Resen bt. dom af 30. okt. 1616.

Forlig: Sagen blev opsat i 14 dage, fordi begge parter lovede, at de i dag 8 dage ville mødes ved Lybye kirke hver med to dannemænd og i lensmandens el. hans fuldmægtigs nærværelse for at de kunne blive endelig forenet og fordraget om sagen. Kunne det ikke ske, skulle sagen genoptages og pådømmes af lt. (43v-44v) (21)

Tv. af Hindborg ht. 26. aug. 1616: Engen Vnder Dall, som ligger til Søren Andersens gård i Hemb, "løber offuer miestin diel aff same eng til Kiergardtz mark til schielitt, och saa komer der en dige, som komer aff østen och løber i wester. Thou fagen for vden vester ennden aff same dige dett er rett schiell imelem Las (måske fejl for Mads) Jennsøn i Krarup hans eng och den gardtz eng, S.A. i Hemb iboer, och

saa sønder paa vd med Øster Land lige til Sønder Læ (el. Læn)" Niels Jensen, som for 24 år siden boede i S.A. gård, "brugte en par aff den eng Vnder Dalen lige mett Basis (el. Bosis) Eng, och saa aff nær side aff grob aff Krarup mark aff østen stander enn stienn, som sigis for den(om) schul vere en schiellstien, och westen wed same grobs ende schulle vere en rende. Same rinde løber wd med Øster Land i Sønder Aae mett Øster Laen(?)".

Lars el. Mads Jensens husbond Christen Thott til Boltin-gordt, befalingsmand på Schiffue Hus, havde krævet dette tv. kendt magtesløst.

Lt. dom: Efterdi vidnerne har vidnet om skel, og deres vidne ikke bekræftes med sandemændsbrev, skal tv. ingen magt have. (44v-45v) (22

Jens Poulsen, som holder købmandskab i Hare, var lo. dec. 1616 blevet fordelt på Hare ht. for løgn. 21. dec. havde han imidlertid erhvervet en lt. dom, der omstødte fordelingskendelsen. Denne dom havde Iver Lykke til Eskier krævet underkendt.

J.P. mødte og erklærede, at han mente, han intet havde sagt, som var nogens ære el. lempe anrørende. Derefter afstod I.L. fuldmægtig fordelingskendelsen (46r-46v) (23

På skiftet efter Søren Jacobsens fader var halvparten af boets gård i Skive blevet udlagt til hans moder Inger Rasmusdatter, der nu var gift med Laurids Madsen Badskær sammesteds. L.M. havde indstævnet S.J., fordi han ikke havde overholdt en kontrakt, hvorefter han havde afkøbt sin moder hendes halvdel af gården.

Forlig: For halvparten af gården skulle S.J. betale L.M. 85 sldl., halvdelen til påske og den anden halvdel til mikeldag. Til gengæld skulle L.M. med det første give S.J. skøde på halvparten af gården og fraflytte den til påske. (46v-47v) (24)

Forlig afsluttet på lt. i 1615: Falk Lykke til Schougaardt og hans medarvinger var blevet forligt med borgmester i Viborg Christen Hegelund om lukkelsen mel. deres gård i Viborg og C.H. abildhave.

Tv. af Viborg byt. 9. dec. 1616: Synsmænd bevidnede, at grise og polte kunne gå under en "lede" på lukkelsen mellem F.L. gård og C.H. have. Desuden var en part af lukkelsen savdæler og noget andet gammelt tømmer, ligesom en del af de gamle (dæler) stod løse, så man kunne skyde dem hid og did. Der var "grisethrod" under plankerne og "suin røddzill" i C. H. have. De havde også besigtiget C.H. lukkelse og konstateret, at der ikke kunne gå svin derigennem. (48v)

Tv. af samme byt. 13. og 20. jan. 1617: Kjeld Jensen Snedker og Rasmus Snedker havde i dec. måned 1615 lukket "dett løckilse" mel. F.L. gård og C.H. abildhave med planker og egestolper, savdæler og egefjæle og "leder" nedenunder, så at der ikke kunne komme svin el. fæmon derover. Peder Nielsen i Mariager havde gravet stolpehullerne. (49r)

Synsmænd, der den dag havde besigtiget det omtvistede lukkelse, bevidnede, at der stod et plankeværk på fyrre- og "e-geloder" mellem stenhuset og stalden med fyrre- og egefjæle. De syntes ikke, at svin el. fæmon den dag kunne gå igennem det. (49v)

18. jan. 1617 havde F.L. erhvervet en uendelig lt. dom,

der kendte tv. af 9. dec. 1616 magtesløst. Denne dom ønskede han nu stadfæstet ved endelig dom, medens C.H. krævede den underkendt.

Lt. dom: Efterdi de to synsvidner er taget på "wunderschiedlige" tider, det ene en rum tid efter det andet, og efterdi der intet fremlægges, med hvilket de kan tilbagedrives, kan de ikke dømmes magtesløse. Sammeledes efterdi en part af de øvrige vidner har vidnet om en gerning, de selv skal have gjort, altså i deres egen sag, og efterdi tv. ikke er taget på fersk fod, bør de ikke have nogen magt. (47v-51r) (25)

Tv. af Rødding ht. 11. jan. 1617: Den 27. sept. 1616 havde fogeden på Bustrup Christen Thordsen ført en tønde tjære, hvormed hans husbond Christen Holks garn og ruser skulle tjæres, i Mogens Christensens hus i Sønder Lemb.

Karen Madsdatter og hendes mand Peder Pedersen i Sønder Lemb havde set, at Morten Eriksen og Niels Andersen i Nørlemb samt Christen Madsen og Christen Pedersen, Peder Skyttes "wngiste" søn i Sønderlemb, lod 3 el. 4 kander tjære løbe af tøndens og i en stor lergryde. Christen Mogensen i Sønderlemb havde sagt: "Vort dett pocker, C.H. haffde thier noch igien", medens M.C. hustru bad dem forvare sig for K. M. og sagde til sin mand, at han skulle se op, om hun ikke var på loftet. Han stod derefter op på en "kielgrue" og sagde, at hun ikke var der. (51v f.)

Tv. af samme ht. 1. febr. 1617: M.E. var kommet af M.C. stue med lergryden og havde båret den tilbage med tjæren i. N.A. havde sagt, at han tog "spundett" op med sin kniv.

(52r)

Tv., som ikke blev fremlagt: Al den stund de tjærede C.H.

garn, var P.P. ikke i Sønder Lemb by el. i Abillgaard, men gik med sin plov på Kierckethofft i Sønder Lemb mark.

(51r f.)

De, der beskyldtes for at have været med til at stjæle tjæren, krævede tv. kendt magtesløse.

Lt. dom: Tv. var ikke erhvervet på fersk fod, og det bevises ikke. at nogen straks derefter havde påklaget, at tjæren var borttaget. Tværtimod skal C.T. have taget tøndene med den overblevne tjære med sig uden at anke på, at noget af den var "for røgt". Desuden stemmer de to vidner ikke aldeles overens, men en part er vidnet efter "sagden". Endelig havde de, der beskyldtes for at have stjålet tjæren, både til ht. og i dag til lt. med deres højeste ed benægtet vidnet og gerningen. Af disse grunde burde de to tv.ingen magt have. (51r-53r) (26

Pantebrev af 29. juli 1602: Christen Andersen i Haffris havde pantsat en kobbergryde til Christen Jacobsen i Løffuel på det vilkår, at hvis den ikke blev indløst inden den fastsatte dag, skulle den være forfalden. Pantebrevet var indfriet af C.A.

Fordelingskendelse af Vorde bt. 20. dec. 1616: C.A. svoger Thomas Villadsen i Hollum havde ladet ham fordele, fordi han imod en af dem indgået kontrakt havde annammet en kobbergryde så god som 3 dl. til sig.

Lt. dom: Efterdi T.V. ikke beviser med skiftebrev el. register, at kobbergryden "naffnligh" var tilfaldet ham, medens C.A. beviser med pantebrev, at den har været forpantet, før skiftet stod, bør C.A. være kvit af delen. (53v-54r) (27

Gældsbreve dateret Viborg 24. jan. 1606: Henrik Kock (borger i Ålborg) vedkendte sig at skyldte Gert Meyer (i Holstebro) 300 enkende rdl., hver dl. til 33 sk. lybsk. Han lovede at betale G.M. el. den, som har gældsbreve, de 300 rdl. til næstkommende "elffuertiidt (Eleutherii dag 26.maj?) anno 1606 lige som vesell pending". (55r)

Seddel dateret Hamborg 26. marts 1606: Henrik Pumpe erklærede i sal. Peter Bruers (Broer, Brouer) navn, at der var kortet H.K. 315 rdl., som han har betalt ham på G.M. regnskab. (56r)

Fuldmagt dateret Holstebro 25. nov. 1612: G.M. enke giver Aksel Rosenkrantz til Kye fuldmagt til at indkræve alle de håndskrifter, han har annammet af hende efter registers indhold. (55 r f.)

Tv. af Ålborg rådhus 27. maj 1614: H.K. havde forpligtet sig til, når Gud ville sende ham hjem igen, at skaffe kvittans fra P.B. arvinger på 65 rdl. Hvis kvittansen ikke kom til stede inden mortensdag, skulle han betale A.R. pengene. (55v)

Skrivelse dateret Hamborg 7. juli 1614: H.P. skriver om en kvittans på penge, H.K. 1606 havde betalt sal. P.B. på G.M. vegne. Kvittansen havde lydt på det samme som den ekstrakt, han havde udskrevet af P.B. bog, 315 rdl. (56r)

Notarialbevis dateret Hamborg 8. april 1616: H.K. havde på G.M. vegne betalt P.B. i Hamborg 65 rdl. (56r-56v)

Dom af Ålborg rådhus 12. juli 1616: H.K. burde være kvit for A.R. tiltale, al den stund hans breve og beviser stod ved magt. (55r-56v)

Certifikat under Hamborg stads sekret af 7. jan. 1617: H. P. havde aflagt ed på, at H.K. "paa Eluertiidt then 26.mar-

tij 1606" på G.M. vegne havde erlagt 250 rdl. til hans afgangne stedfader P.B. (som betaling) på H.K. (fejl for G.M.) håndskrift af 20. dec. 1605. Til samme tid havde han på G.M. vegne betalt P.B. 65 rdl. I alt havde han altså betalt de 315 rdl. til 33 sk. lybsk, som G.M. havde overskrevet til P.B., at han skulle annamme af H.K. Dette skal også findes antegenet i P.B. regnskabsbog. (57r)

A.R. til Kølschegaardt havde krævet ovennævnte rådstuedom og kvittanser kendt magtesløse.

Lt. dom: Hamborgs notars kundskab, at H.K. havde betalt P.B. pengene på G.M. vegne og efter hans overvisning, havde været irettelagt for borgmester og råd. Da den bestyrkes med certifikatet under Hamborg stads sekret, ved vi ikke at være dommere over denne kundskab og dette certifikat ej heller at kunne kende på borgmester og råds derpå funderede dom, al den stund de står ved magt. (54v-58r) (28)

Tv. af Fjends ht. 6. aug. 1616: Synsmænd havde. på søndag var 8 dage, været på Jegebierig mark og set, at Jens Christensen havde skade på sin rug for 3 byskp. rug og på sin havre for 1 byskp. havre, medens Niels Thomsen havde skade på sin rug for 2 byskp. rug.

Vidner havde da på mandag 8 dage set Oluf Vistisens får gå i J.C. rug, og at J.C. havde dem i hus. Noget før sankthansdag havde J.C. O.V.s øg og svin, som gik i hans rug, i hus.

Tv. af samme ht. 27. aug. 1616: Vidner havde set, at O.V. kvæg havde været i J.C. korn hver ugedag siden valborgdag og til olufsdag.

Fordelingskendelse af samme ht. 3. sept. 1616: J.C. hav-

de ladet O.V. fordele for den skade hans kvæg havde gjort i hans korn.

O.V. havde krævet tv. og delen kendt magtesløse.

Lt. dom: Synsmænd havde hjemlet skaden i kornet og skatteret, hvor høj den kan være. Endvidere havde vidnerne på adskillige tider set, at O.V. kvæg gik i kornet, og at J.C. har haft det i hus. Da O.V. ingen vidnesbyrd fremlægger, hvormed han kan tilbagedrive de fremsatte beskyldninger, ved vi ikke at modsige synet og vidnesbyrdene ej heller at dømme O.V. af delen, før han retter for sig. (58r-59v) (29

Tv. af Han ht. 10. febr. 1617: De 6 synsmænd, som havde synet Christen Mortensen, barnefødt i Gieterop, erklærede, at han havde et "slug" i hovedet, "som vor sprocken i kors vis" og antagelig slået med en fork, samt 2 slag i den venstre arm, som ligeledes syntes gjort med en fork, og et slag i den venstre aksel, som syntes gjort med en kniv.

Tv. af samme ht. 17. febr. 1617: Ved middagstid på sanktpoulsdag (25. jan.) så Gunde Christensen, som stod på Just Jensens toft østen for hans gård i Giottrop, at Christen Mortensen, barnefødt i Giøterop, kom kørende ind i gården. I det samme løb J.J. "faster sønn" (fostersøn, i dom nr. 78 kaldes J.J. hans stedfader) Søren Sørensen ud af laden med en fork i den venstre og en kniv i den højre hånd. Først slog han C.M. i hans venstre aksel med kniven, og da han vendte sig af vognen til den højre side, slog han ham med forken i hovedet, så han løb "hedenn paa stub" i gården. Derefter stak han til ham med forken i den venstre arm. C.M. havde altså været forårsaget til at værge sit liv.

Laurids Christensen Smed i Kllim havde hidkaldt Han h.san-

demænd, som svor C.M. manddød over og til hans fred for S. S., som han ihjelslog. (59v-60v) (30)

Tv. af Nørre ht. 18. febr. 1617: Per Krog i Ersløff, som den dag en måned stod i sin lade, havde hørt folk buldre ude på gaden og løbe til Mads Munks gård. Han troede, at der var ildløs; men da han kom derhen, stod M.M. og slog den ene hånd i den anden, klagede sig og sagde, at hans tørvestak var faldet ned, og at hans barn var borte. Da de kastede i tørvestakken, lå barnet, som hed Christen Madsen, under tørvene, og hans skjorte sad over hans bæltsted, og hans bukser lå nede på hans hæl, så det så ud, som om han havde "set (sat) paa hanns mag". Fire andre vidner havde set, at C.M. moder sad hos ham, jamrede og klagede sig og kyssede ham for hans mund.

Tv. af samme ht. 25. febr. 1617: Niels Kats kone havde båret M.M. barn ind i faderens hus, men hvem der optog det af "voldstedenn", så vidnet ikke. Da et andet vidne var kommet løbende, lå barnet næsegrus ved tørvestakken, og dets moder lå hos. Synsmænd, som havde besigtiget stakken, erklærede, at så meget som 2 læs tørv var faldet ned af stakken.

Fogeden på Irup havde hidkaldt Nørre h. sandemænd, som udlagde C.M. at være omkommet af våde og vanlykke under den tørvestak, som faldt ned på ham. (61r-62r) (31)

Dommene nr. 32 og 33 angår den samme sag og refereres derfor under ét.

Brev dateret Ganderopgard søndagen næst efter Olai regis (31. juli) 1580: Thomas Bildt til Ganderopgard erklærede, at for 50 år siden lå der kun 3 stykker agerjord vesten den

vej, som løber nord på fra den bolig i Hasinglund. Den ene af agrene, som lå til ovennævnte bolig, løber fra "laen(el. lann)" nordpå til Hasenggars agerjord, og de 2 ligger længst mod vest i skoven næst op til Hasegars (rettet fra Halegars) jord og var bevokset med noget skov i begge ender. Ellers var der idel skov norden og vesten boligen. Ret nord for boligen lå nogle små blokke, som med de nordlige ender "støttet paa baken paa nogele eger". Østfor var der ingen agerjord i Hasinglund. Når der havde været vindfælder at skifte i lunden, blev de 2 parter tilskiftet "Byen" (Bjørn Kaas, medens den tredje blev tilskiftet Ålborg hospital. Heller ikke havde han fornemmet, at hospitalsforstanderen tilholdt sig videre end det tredje træ i ovennævnte lund. (65v)

Kongens og rigsrådets dom 27. maj 1616: De 2 parter af Haseng Lund var tilfaldet Hannibal Gyldenstierne på skiftet efter (hans svigermoder) Christence Nielsdatter (Rotfeld). Endvidere bekræftes det med gode mænds skriftlige kundskab såvel som tv., at de 2 parter i Hasenglund har fulgt fru Christence og hendes arvinger. Endelig havde de gjort forbud til tinge mod, at nogen kom ind i Hasengluntz skov at hugge el. lade hugge, med mindre de havde det i minde. Deraf kan eragtes, at Hasen Lund ikke har været et enemærke, men ligger "tall feli" med hospitalet. Derfor bør de 2 parter i Haseng Lund følge fru Helvig Kaas, medens den tredje part bør følge hospitalet i Ålborg. (65r)

Tv. af Kær ht., som kun er refereret: Fru H.K. havde krævet forbud nedlagt mod, at hospitalets tjenere i Lunden Christen Nielsen, Peder Justesen og Maren Lauridsdatter brugte Haseng Lundz fællend med pløjning, sæd og tøjring der,

hvor der tilforn har stået træer og skov. (62v)

Kendelse af Kær ht. 20. aug. 1616: Den omtvistede jord var ikke skiftet mellem lodsejerne. Desuden var den omhandlede sæd "eki vdielt" efter loven. Endelig var det ikke bevist, at hospitalets tjenere havde brugt noget af den ejendom, som særligt tilhører fru H.K. Derfor kunne hf. ikke udstede det ønskede forbud el. dømme i sagen. (63r)

Kendelse af Kær ht. 10. dec. 1616: H.K. beskyldte hospitalets tjenere for at have brugt Haseng Lundz fællede videre end den tredjepart, som tilkom hospitalet efter kongens dom, men da Haseng Lundz mark el. skov ikke fandtes lovligt adskilt af sandemænd el. ejermænd, og da det ikke var bevist, at de havde brugt noget af ovennævnte ejendom imod kongens dom, siden den var udgået, kunne hf. ikke udstede høring over dem. (63v)

H.K. appellerede de to kendelser til lt.

Lt. dom: Da dommene ikke var endelige, burde de være som udømte, og sagen skulle igen komme til ht.

Dom af Kær ht. 7. jan. 1617: Hvad skifte og deling af Haseng Lundz skov anlanges, kunne hf. ikke dømme derom, før end den og Lundens mark blev adskilt af sandemænd el. ejermænd. (64v)

H.K. appellerede denne dom til lt.

Lt. dom: Kongens og rigsrådets dom indeholder, at Hasinglundt er "fellig", og at de 2 parter tilhører H.K. og den tredje Ålborg hospital. Da det hverken for hf. el. nu er bevist, at Hasinglundt er adskilt fra Lundens mark af sandemænd el. ejermænd, kan vi ikke dømme hf. dom magtesløs. (62v-64r og 64r-66r)

Seddel dateret 26. nov. 1613: Søren Mikkelsen (i 1617 borgmester i Sæby) fik på Sæby rådhus forlov til på Elle Nielsdatters vegne at tiltale mester Hans (Jensen, i 1617 rådmænd i Sæby) for et anker, som er blevet borte fra hendes skude forleden høst, da han havde fragtet den af hende til Tyskland og løb af sin "seyle och rete kos".

S.M. gjorde gældende, at det i langsommelig tid havde været sædvane i Sæby, at borgmester og råd, når sådanne småsager blev indstævnet på rådhuset, har forlovet dem "til byeting att thilthalis".

H.J. havde krævet ovennævnte seddel kendt magtesløs.

Lt. dom: Efterdi samme seddel ikke er forsegleet og underskrevet af borgmester og råd, bør den ikke have nogen magt. (66v-67r) (34

Peder Munk til Sebyegaard havde krævet Børglum h.sandemænd fældet for et "thoug", som ridemænd havde dømt magtesløst. Sagen blev udsat. (67v-68r) (35

Dom af Jerslev ht. 30. jan. 1617: Nogle af Vrensted bymænd, som Peder Munk til Seebyegaardt har i forsvar, har rettet den beskyldning mod ham, at de var "vforretet" på kongens ejendom. Siden havde de undskyldt ham for tingsdom og sagt, at han ikke har "wforretet" dem. Senere igen havde de imidlertid atter skriftligt været deres beskyldning bestandige. Efterdi det var kongens ejendom angældende, og kongens bønder havde indstillet deres sag for ham, vidste hf. ikke at være dommer i den sag, med mindre hans overdommer kunne kende anderledes derom.

P.M. havde appelleret denne dom til lt.

Lt. dom: Efterdi dommen ikke er endelig, bør den at være som udømt, og sagen skal igen komme til ht. (68r-69r) (36

Tv. af Rødding ht. 18. sept. 1613: Den "kuend stuol stand", som har ligget til Vrogard, og som var den øverste i Baleng kirke næst op til "bregs døren", den var ført af det sted, den stod på, og en anden var indsat i stedet, som hr. Anders Pedersen i Balengs hustru stod i.

Chresten Thott til Boldenggard, befalingsmand på Skivehus, havde krævet dette tv. kendt magtesløst.

Lt. dom: Efterdi det tilhører herredsprovsten med 7 af de bedste sognemænd at vise enhver sin stolestand i sognekirken, bør denne sag komme til dem. Tv. skal ikke forhindre dem i det, de vil udvise og sige. (69r-70v) (37

Tv. af Skive byt. 14. febr. 1617: Et vidne havde om aftenen den næste søndag efter jul set Laurids Badskær i Skive gå på gaden mel. Mads Jørgensens og Søren Jacobsens hus og hørt ham sige, at han skulle skyde lod og krudt i dem. En karl var kommet gående af øster og havde spurgt ham, hvem han således truede. Han havde svaret, at det var hans stedsonner, og at Djævelen skulle fare i dem. Andre vidner havde hørt ham udæske Rasmus og Søren Jacobsen, at en af dem skulle komme ud at slås med ham, om de var bedre end tyve og skælme.

L.B. havde krævet dette tv. kendt magtesløst.

Lt. dom: Efterdi vidnerne ikke har aflagt deres vidnesbyrd på fersk fod og har vidnet om L.B. ord og mundheld, som han ikke er beständig, men har benægtet her i dag, skal tv. ingen magt have. (70v-71v) (38

27. nov. 1616 havde Resen birks sandemænd svoret delefogeden på Skivehus Christen Jensen i Basterop vold over, uagtet han kun var rejst til Resen bt. for efter sin husbonds befaling at tiltale Jens Christensen i Enterop, som havde overfaldet 3 af kongens tjenere i Øster Lyby, til hans værneting "och engen handgiernenger skal haffue giort ey heler brøt vould". Befalingsmanden på Skivehus Christen Thott havde appelleret denne sandemændsed, som J.C. husbond Hans Lykke til Krag's Holem (Krabbesholm) havde erhvervet, samt den i dom nr. 21 omtalte dom af Resen bt. 30. okt. 1616.

Forlig: H.L. afstod den vold, han havde ladet C.J. i Boestrup oversværge, og C.T. fuldmægtig afstod de vidner, domme og lovmål, som er gået den "baardag" og trätte anlangende, så alle vidner, domme m.m., som er forhvervet på begge sider, skal være døde og magtesløse. Dog lovede J.C. i Indtrups fader Christen Jensen, at han på sin søns vegne til førstkommende pinsedag skulle betale Poul Christensen og Jesper "Meilsønn" (i dom nr. 21 står der "Nielsøn") 20 sldl. til badskærløn. (71v-73v) (39)

Tv. af Rinds ht. 4. nov. 1616: Næste søndag før sanktmikelsdag kom 2 karle fra Viborg ind i Christen Jørgensens gård i Bieregraff "mett bøse och verge", som de kastede i hans lade. De sagde, at Anne Jensdatter i Viborg havde befalet dem at meddele, at hun intet ville have med C.J. gård el. kongens værge, "som hennd vor vdschreffuitt mett i kong. may. kald", at skaffe.

A.J. havde krævet tv. kendt magtesløst.

Lt. dom: Vidnerne har aflagt deres vidnesbyrd efter "sagden" og har ikke selv hørt hende befale de to karle at sige

de ord, de havde sagt til C.J. Da A.J. heller ikke var disse ord bestændig, men har benægtet dem her i dag ved sin ed, bør tv., for så vidt som det angår A.J. ord, ikke have nogen magt. (73v-74v) (40)

Brev dateret Viborg 4. juni 1615: Superintendent mester Niels Lauridsen erklærede, at dersom hr. Mikkel Christensen i Gislum forholdt Christen Pedersen Murermester i Viborg hans betaling (for arbejde på Gislum kirke), vidste han for sin person ikke at forbyde ham at bruge verdslig dom og ret mod ham.

Fordelingskendelse af Viborg byt. 22. apr. 1616: C.P. havde ladet M.C. fordele for 16 sldl. og 3 skp. boghvede.

Fordelingskendelse af Viborg byt. 13. maj 1616: C.P. havde ladet M.C. fordele for faldsmål.

Fordelingskendelse af Viborg lt. 6. juli 1616: C.P. havde ladet M.C. fordele for ovennævnte gæld.

M.C. havde appelleret fordelingskendelserne til lt.

Lt. dom: Biskoppen havde tilladt C.P. at tiltale M.C. ved verdslig ret, og M.C. var efter lovligt varsel blevet fordelt for gæld til Viborg byt., "epthersom hand thet her wdj byen schulle haffue wdloffuidt". Da M.C. ikke benægter gælden, kan han ikke dømmes kvit af delen, før han retter for sig. (75r-76r) (41)

Fru Dorte Munk til Siødall havde krævet et tv. kendt magtesløst, i henhold til hvilket læsemesteren i Viborg mester Villads Nielsen havde vedkendt sig et træ, uagtet synsmænd havde erklæret, at det var hugget i skov, der lå til hendes tjener Lave Jensens gård i Vamonn. V.N. på sin side havde krævet synsvidnet samt en ed, hvorved Nørlyng h.ransnævnin-

ger havde svoret to af hans tjenere i Vamonn ran over, underkendt. Skovskiftet, hvori træet var fældet hed foroven Latt Hoffuet og forneden Fengerschou. Sagen blev udsat, (hvorfor de forskellige tv. ikke er indført i dombogen). (76v-77v) (42)

Fru Anne Lykke sal. Claus Maltesens til Heyres havde krævet følgende tv. og domme kendt magtesløse: Tv. af Rødding ht. 1596 (fejl for 1590, se nr. 67), hvorefter en række vidner havde erklæret, at de "rusesetter" og det fiskeri ved Lang Ade havde altid fulgt Tyge Krabbe og hans forældre til Busterop. Et bænkebrev anlangende "nogen staa hellet aff dj ruse stede vden for Lang Vde". Fogeden på Busterops vedkendelse til tinge, hvorved han kendte sin husbond for lodsejer uden for Lang Vde så vidt som 3 "ruser seter" kan strække sig. Tv. af Rødding ht. 18. maj 1616 ang. de samme "ruse setter". Dom af samme ht. 9. nov. 1616, hvorved nogle "ruse seter" og noget fiskeri uden for Lang Ade var tildømt Christian Holk til Busterup, uagtet de lå ud for Hasterop, A.L. endelsgård.

Lt. dom af 11. apr. 1590: Fru Karen Gyldenstjerne havde krævet ovennævnte tv. af Rødding ht. 1596 (1590) kendt magtesløst, fordi hun og hendes børn ikke havde fået lovligt varsel, før det blev erhvervet. Da sal. Erik Lykke havde Hasterop i brug og værge og oppebar skyld og landgilde af godset, og da han havde fået lovligt varsel, kunne tv. imidlertid ikke dømmes magtesløst.

Sagen blev udsat, fordi C.H. fuldmægtig ikke havde de pågældende tv. og domme med, således at de kunne fremlægges for dommerne. (77v-79v) (43)

25. (jan.) 1617 havde provsten i Han h. dømt hr. Peder Jensen Huger, Guds ords medtjener i Østløs (senere i Seyrløff) til at aflægge vidnesbyrd ved Hannæs bt.

Tv. af Hannæs bt. 1. febr. 1617: Hr. P.J. havde fremlagt og med ed bekræftet en af ham underskrevet seddel dateret Ørslos 31. jan. 1617. I sedlen vedgik han, at han havde været til stede i Niels Jensen Schridzhollts (Køllhollts) hus i Anntallt (Amtofft), da han og Henrik Badskær i Ørslos (Ørstløs) blev forligt om den betaling, H.B. skulle have for at læge de sårmaal, N.J. havde fået af sin dreng Jens Mogenssen. Hr. P.J. kunne ikke drages til minde, at de var blevet enige om, at hvis N.J. fik nogen "kiereng" for sin skade, skulle han betale H.B. 2o dl.

H.B. husbond Niels Krabbe til Thorstedlundt, havde krævet dette tv. kendt magtesløst og hr. P.J. dømt til at udtale sig positivt om forligsmålet.

Hr. P.J. gentog sit vidnesbyrd for lt. med den tilføjelse, at han ikke var didkaldt til noget forligelsesmaal, men for at trøste den syge mand på hans sjæls vegne.

Lt. dom: Hr. P.J. havde aflagt sit vidnesbyrd ved Hannæs bt. Da ingen kundskab fremlægges, hvormed det kan tilbagedrives, og han har gentaget det for lt., ved vi ikke at sige imod dette tv. Ej heller kan vi så lang tid efter dømme ham til at vidne videre om forligsmålet, end han kan drages til minde. (79v-81v) (44)

LANDSTING LØRDAG DEN 29. MARTS 1617.

Brev dateret Hundtzlund 8. sept. 1615: Brødrene Simon Hansen i Ålborg, Bertel Hansen og Laurids Hansen vedkendte sig

at skyldte fru Margrete Rosenkrantz til Hundzlun 331 enkende, fuldgørende rdl. for 7 læster og 5 td. saltede sild og 4 td. smør, som de havde købt af hende. Halvdelen af pengene skulle betales til førstkommende juledag og resten til pinsedag derefter.

Da brødrene kun havde betalt 254 rdl. af deres gæld, havde M.R. 26. okt. 1616 og 18. jan. 1617 erhvervet to uendelige lt. domme over dem, som hun nu ønskede stadfæstet ved endelig dom.

Lt. dom: De uendelige domme var lovligt læst til tinge, og de tre brødre havde haft tid nok til at genkalde dem. Da det ikke var sket, og ingen var mødt for at gøre nogen "gimensigelse", blev de dømt æresløse og pligtige til at stå hende til rette for den skade, hun havde lidt. (82r-83v) (45)

Genoptagelse af sag nr. 43. Christian Holcks fuldmægtig fremlagde følgende dom af Rødding ht. 6. juli 1616: I en lt. dom var der indført et tv., hvoraf det fremgik, at fiskeriet for Lang Ode altid havde fulgt Tyge Krabbe og hans forældre til Bustrup. Desuden havde to mænd skriftligt erklæret, at de har givet "stae heltt" til Bustrup af fiskeriet for Lang Ode for "rusesetter", de havde haft dér. Endelig havde C.H. fuldmægtig kendt sin husbond for lodsejer ud for Lang Ode. Da det med synsvidne bevistes, at de ruser og "garinsetter", som det år stod for Lang Ode, stod på de åsteder, hvor Bustrups ruser og garn altid plejede at stå, fandt fogeden, at ovennævnte "garinsetter" ud for Langode burde følge C.H., så længe dommen, brevet og tv. stod ved magt.

Lt. dom: Hf. havde funderet sin dom af 6. juli på tv. og

breve, (som var indført i en dom). Da denne dom ikke er støvnet, kan vi ikke dømme om de tv. og breve og den dom, som nu er hidkaldet, førend den anden dom støvnes lovligt. (83v-85r) (46)

Brev dateret Hiermendsløffgard den 4.sept. 1615, i hvilket daværende foged på Hiermendsløffgard Oluf Hansen vedkendte sig at skyldte Søren Thomsen i Mellsted 30 rdl.

Påskrift på gælds brevet: På denne håndskrift havde S.T. oppebåret 16 rdl. 1 mk.

Fordelingskendelse af Jerslev ht. 12.dec. 1616: S.T. havde ladet O.H. i Andstrop fordele for 14 rdl. ringere 1 mk., som han skyldte ham.

O.H. havde krævet fordelingskendelsen kendt magtesløs.

Lt. dom: Det bevistes med O.H. underskrevne brev, at han skyldte S.T. 14 rdl. ringere 1 mk. Da han ikke beviser med kvittans el. på anden måde, at han har betalt pengene, kan vi ikke dømme ham kvit af delen, førend han retter for sig. (85v-86r) (47)

Tv. af Gaardboe bt. 22. dec. 1616: Den 4. og 5. dec. havde Thomas Pedersen og Anders Nielsen i Hannbeck og deres tjenestefolk opbrudt og ødelagt det gårde, som stod med staver og ris sydvest fra Kiøgsterop Gard, og som havde ligget til Kiøgstrop. De to mænd havde læsset to læs staver og ris på deres vogne og ført det til Handbeck. (87v)

Ifølge tingbogen var tv. udgivet den 21.dec. Birkeskrivere erklærede, at vidnesbyrdet var aflagt den dag, der stod i tingbogen, og at datoen i tv. var forskrevet af forseelse.

Tv. af Vennebjerg ht. 10. febr. 1617: Det borttagne gårde

var gjort og bekostet af Jens Mørk i Kiøgsterop. (88r)

T.P. og A.N. husbond Otto Skeel til Hamelmuose havde krævet de to tv., der var erhvervet af Niels Arenfeldt til Kniffholts foged, kendt magtesløse.

Lt. dom: Tv. af Gaardboe bt. var dateret den 22. dec., som indfaldt en søndag, da intet ting holdtes. Da datoen heller ikke kommer overens med tingbogens, bør tv. ikke have nogen magt. Dog afstod O.S. for vor bønns skyld fra den tiltale, han for sådan forseelse kunne have til bf. og bskr. Tv. af Vennebjerg ht. var ikke vidnet på fersk fod, men 9 uger efter gerningen. Da vidkerne heller ikke havde vidnet andet og mere i det sidste end i det første vidne, burde dette tv. være magtesløst. (86r-88v) (48)

Tv. af Hvetbo ht. 24. sept. el. dec. 1608: Svend Lauridsen i Knudzey, Niels Lauridsen ved Flladstrand og Christen Jørgensen i Allsterop på sin hustru Johanne Lauridsdatters vegne erklærede, at de havde solgt deres broder Lars Lauridsen de anparter, de havde arvet efter deres forældre og deres to brødre i den bondegård i Østerop, som han beboede. De havde modtaget deres betaling og lovede at give ham skøde på disse anparter til tinge.

Tv. af samme ht. 22. okt. 1608: Svend Christensen, der var barnefødt i Buorup, lovede at give L.L. skøde på den anpart af gården i Østerop, som han havde arvet efter sin farfader Lars Jensen og sin farmoder Maren Knudsdatter.

Otto Skeel krævede disse købebreve kendt magtesløse, fordi L.L. og hans søskende havde været forfulgt til ht. og lt. og med rigens forfølgning for penge, de skyldte en af hans tjenere i henhold til et af deres fader udstedt gældsbrev.

Lt. dom: De i tv. omtalte mænd havde forpligtet sig til at give L.L. skøde på de lodder, der var tilfaldet dem i gården. Da det ikke gjordes bevisligt, at de var "dieltd eller loughfeldt", dengang de gjorde dette løfte, kan vi ikke dømme tv. magtesløse. (88v-9or) (49)

Vide og vedtægt dateret Sæby 2. dec. 1597: Afgangne borgmester og råd og menighed i Sæby tillige med nogle, som "enda igen leffuidt", havde i fordum tid gjort (en vide og vedtægt vedr.) agerjorden i byens mark, "hegnedtz lau" og andet mere, hvilken de havde holdt ved magt. Eftersom de mænd, der havde gjort denne vide og vedtægt, var mesten parten i Guds vold, havde borgmester og råd i Sæby med deres lensmand Manderup Parsbergs samtykke og med de menige borgere og indbyggere, som den dag var nærværende på Sæby rådhus, nemlig 48 mænd, deres bevilling fuldbyrdet og samtykket følgende artikler: Først for at de, som Gud havde givet mere evne og formue end andre, ikke skulle tilholde sig kronens og byens ejendom til arvejord, og for at den ene borger med den anden måtte bekomme, hvad der er ret, hver efter sin skat og tyngge, af den agerjord, kongen havde undt og bevilget dem, da skulle det derefter overholdes, at ingen måtte afhænde sin agerjord ved køb eller pant eller med underfundighed, undtagen det skete på Sæby rådhus med borgmester og råds tilladelse. Dette var i overensstemmelse med deres gamle vide og vedtægt, med kongens brev og med forbudsvidner, som årlig til snapsting "forbødes och paa schriffuis". Item den som på den måde bekom noget af byens agerjord, han måtte beholde det med sin hustru i deres livstid, og når en af dem henkaldtes, da måtte den, som "igien leffuet", beholde jor-

den i sin livstid. Dog skulle den ikke være arvejord, som efter deres død tilfaldt deres børn el. arvinger, men den skulle deles og skiftes ml. borgerne efter deres skat og tyngge, således som det havde været sædvanligt til den dag. Item de forældre, som i deres velmagt ville unde deres børn, der ville bygge og bo der i byen og opholde kongelig skat og tyngge, noget af deres agerjord, de måtte gøre det frit og ubehindret. Dog skulle det ske endeligt på rådhuset med borgmester og råds samtykke, og de skulle i deres velmagt lade det indskrive i byens markbog, som efter denne dag skal findes ren og klar for alle på rådhuset. Findes nogen efter denne dag at have agerjord i marken, og det ikke er indskrevet i markbogen, skal den agerjord være forbrudt, og desuden skal såvel den, der solgte, som den, der købte, straffes på deres 3 mk. Item dør mand og hustru, som ikke har børn sammen, da skal den agerjord, de havde, ikke tilfalde deres arvinger; men borgmester og råd skal have fuldmagt til at uddele den til skatteborgerne, hver efter sin skat og tyngge, således som det altid har været sædvanligt. Har de børn sammen, som er så myndige, at de kan opholde kongelig skat og tyngge, og bliver de bosiddende i byen, da skal borgmester og råd tillægge dem så meget af deres forældres jord, som billigt og ret kan være. Item dersom nogen på sygeseng el. i deres sidste tid med underfundighed afhænder deres agerjord, til hvem dem lyster, uden borgmester og råds samtykke og i den mening, at de ved, deres børn ikke kan arve den, da skal jorden være forbrudt samt den værd, som udgaves derfor, og de skal straffes som ulydige borgere. (91r-92r)

Byfoged Poul Kok havde på egne og nogle medborgeres vegne krævet denne vide og vedtægt kendt magtesløs, fordi den ik-

ke var konfirmeret og forseglet af høje øvrighed, hvilket stred mod stadsrettens kapitel 52.

Lt. dom: Viden og vedtægten indeholder, at den var gjort med M.P., deres øvrigheds og lensmands samtykke, og at han skal besege den med dem. Da det ikke er sket, og det ikke bevises, at han har samtykket og stadfæstet den, bør den ikke have nogen magt. (90r-94r) (50)

Dom af Horns ht. 10. febr. 1617: Hf. vidste ikke den dag at udstede nogen klage over Peder Thomsen, der tjente på Kiergard, men han burde være kvit med de bøder, som han den dag tilbød i overensstemmelse med recessen, med mindre hans overdommere kunne kende anderledes derom.

Otto Skeel til Hamellmuose havde appelleret denne dom, fordi P.T. tit og ofte ved nattetide var gået til hans tjener Peder Spegers gård i Thoffte og havde lokket og beliggert hans datter Mette Pedersdatter, som var betroet nøgle og lås og, hvad Gud har forlenet dem med.

Lt. dom: Da ht. dom ikke er endelig, bør den være som udmønt, og sagen bør igen komme til ht. (94r-94v) (51)

Brev dateret Vrelu 10. jan. 1616: Jens Simonsen, forstum foged på Vreløff, havde lovet for Anders Poulsen Kjørulf, der i 1617 tjente på Fogelsig, og som skyldte Stygge Høg til Vang bøder for lejermål, han havde begået med et af den gode mands kvindfolk, da han tjente på Vang. Dersom han led nogen skade for sit løfte, forpligtede A.P.K., Niels Madsen, der i 1617 tjente på Giølland, og Villum Christensen i Snap (r)up(?) sig til at have deres ære fortabt og lide dom på Børglum ht.

Dom af Børglum ht. 12. maj 1616, hvorved de tre mænd var dømt æresløse.

Tre uendelige lt. domme af 8. juni 1616, 18. jan. og 1. marts 1617, der havde stadfæstet ht. dom.

J.S. havde krævet endelig dom i sagen.

Lt. dom: De tre lt. domme var læst til tinge, og de tre mænd havde haft nok tid og respit til at lade dem igenkalde, hvilket ikke var sket. Da hverken de el. nogen på deres vegne var mødt, skulle ht. dom blive ved sin fulde magt.

(94v-96r)

(52)

Tv. af Vreløff bt. 21. nov. 1616: På torsdag tre uger havde to mænd været i Kornom og antvordet Vogn Kjørulf en seddel, i hvilken Jens Simonsen, fhv. foged på Vreløff, erklærede, at Oluf Munk i Aterop og Anders Kjørulf i (Vester) holtt havde fæstet ham halvparten af Øster Kuornenggard og halvparten af en liden bolig på Kuornumgardz mark. I deres stedsmålsbrev havde de lovet, at den halve gård, som V.K. beboede, skulle gøres ham ryddelig til mikkelsdag; men det var ikke sket. Han kunne derfor hverken have folk el. andet i gården, hvilket havde haft til følge, at der ikke var sået rug i en part af vinterrugjorden, som lå oppløjet. Desuden var en part af laden faldet ned, og de andre huse, i hvilke øg og fæmon skulle stå i vinter, og i hvilke en part allerede skulle have været indbundet, var ufærdige. Endelig var møget ikke aget ud. Han spurgte V.K., om han inden fredag otte dage ville gøre ham den halve gård ryddelig. V.K. havde svaret, at hus til sit fæmon ville han låne af sin broder. Hans hø og korn lå i laden. Det kunne han ikke tage ud, før han vidste, hvor han skulle gøre af det. Stuen

ville han beholde til påske til sin hustru og sine børn. Ville J.S. ikke være fornøjet dermed, ville han give ham tusinde djævle.

O.M. og A.K. havde krævet dette tv. kendt magtesløst.

Lt. dom: O.M. og A.K. er nævnt ved navn i tv., og sagen er dem anliggende. Da de dog ikke har fået varsel for vidnet, skal det være magtesløst. (96r-97v) (53)

Tv. af Fjends ht. 16. juli 1616: Synsmænd havde besigtiget en gammel digegrøft, som O.V. foreviste dem. Den begyndte ved et hus, som havde stået sønden i hans gård, og gik så noget østerpå og så sønderpå til bækken. Over bækken begyndte den igen og gik vesterpå et stort tag og så nørpå til bækken igen. Norden til bækken lå en gammel "rump", som de syntes havde været et dige i gammel tid. Den "krøgte" igen mod gården på den vestre side. Inden for dette gamle lukke var et nyt opkastet. Fra den østre gård havde der ligeledes været en gammel løkke, som gik noget østerpå. Inde i den løkke lå der to kålhaver, som der stod kål i.

Tv. af Hindborg ht. 15. juli 1616, som ikke er indført i dombogen, men kun refereret. Det handlede om en "gres haffue gard" (el. "gres huffuer gard") og skulle vidne O.V. et nyt lukke og grøft til endel, som han havde ladet kaste i sin og en anden halvgårds forte og fælled.

Tv. af Fjends ht. 18. marts 1617: Seks personer havde vidnet om den brugning, Oluf Vistisen i Jegebierig i nogle år skulle have haft fra Bredflading dige til sin gård i et stykke kærjord og "runde".

Tv. af Søffuil bt. 14. marts 1617 om samme brugning.

Den anden halvgårds ejer Peder Skriver i Stagshiede havde krævet sidstnævnte tv. kendt magtesløst.

Lt. dom: Da de, der havde aflagt de i de tre tv. indførte vidnesbyrd, ikke var stævnet, kan vi ikke dømme om det fjerde tv., førend de alle stævnes lovligt. (97v-99r) (54)

Tv. af Vor bt. 31. maj 1616: Efterdi Søren Christensen Glarmester havde opladt sin gård i Rumlund til Jens Pedersen, bepligtede sidstnævnte sig til at skaffe ham den ager "Sørenn haffuer giort, tiil Vdslebineng", samt blegjord til 4 skp. byg hvert år "och saa till Vdslebening".

Kannik i Viborg dr. Lucas Paludanus havde krævet dette tv. kendt magtesløst.

Lt. dom: Dr. L.P. havde gården til forlening og var husbond for den. Da han ikke havde samtykket, at jorden blev lånt el. lejet fra gården, skulle tv. ikke have nogen magt. (99r-loor) (55)

Indførsel i regnskabsbog for Peder Mikkelsen, rådmænd i Sæby: Anno 1613 fik Mogens Mogensen til Heselitt 2 alen fint engelskt af mig, alenen 9 mk., er 18 mk. Samme år lånt ham 6 dl. Nok den 28. august sendte jeg ham 6 pd. 2 mk. stangstål, pundet $2\frac{1}{2}$ mk. 4 sk., er 17 mk. 4 sk., og 2 dusin knapper 12 sk. Nok for "bamersi" til Mogens' dreng 5 mk. 10 sk. Nok 3 "kareuandz" skind for 9 mk. Herpå betalt 2 køer for 9 dl. Nok 2 pd. stangstål for $5\frac{1}{2}$ mk. Gav jeg 2 mk. for 1 pd. "si stall" til Hans Nielsen. Nok fik han i 1613 1 td. øl for 11 mk. Nok den 14. aug. 1614 1 td. Rostockerøl for 12 mk. Den sum, som rester mig, er 17 dl. 1 mk. 10 sk.

Dom af Børglum ht. 4. juli 1615: Da M.M. ikke benægtede

for tingsdom, at han havde bekommet ovennævnte varer, burde han betale P.M. det, han var ham skyldig efter hans regnskabsbog eller lide tiltale efter rigens ret.

Tv. af Børglum ht. 19. nov. 1615: Efter rigens ret udæskede P.M. 17 dl. 1 mk. 10 sk. af M.M. Sammeledes æskede han skadegæld og interesse af enhver art.

På samme måde som til ht. lod P.M. i dag æske til Viborg lt. (loor-loov) (56)

Tv. af Horns ht. 13. og 20. nov. 1615 og Vennebjerg ht. 22. maj 1615: Tv. er ikke indført i dommen, men de angik det uskikkelige levned, Johanne Nielsdatter, der nu boede i Vraae, havde ført i hendes husbond, ridefoged på Bygholm Søren Christensens fraværelse, og hendes omgængelse med Anders Christensen på Segelstrup.

Ved to uendelige lt. domme af 18. jan. og 15. febr. 1616 var disse tv. kendt ved deres fulde magt.

J.N. krævede tv. og domme kendt magtesløse, medens S.C. ville have dommene stadfæstet ved endelig dom.

Lt. dom: Efterdi tv. også angår A.C., som ikke var indstævnet, da kan vi ikke dømme om disse tv., førend han bliver lovligt indstævnet. (lo1r-lo2r) (57)

Brev dateret Viborg den 13. dec. 1602: Christen Olufsen Kedelsmed i Viborg gjorde vitterligt, at han som betaling for de penge, sal. Niels Sørensen Holm i Viborg skyldte ham, havde modtaget 3 pantebreve, der lød på 52 dl., og hvorved (N.S.H. broder) Christen Sørensen på Broehollum havde sat ham noget markjord i pant.

C.S. påstod, at C.O.K. havde franarret (hans fader) Søren

Jensen på Broholem de tre pantebreve, og krævede, at han skulle bevise, at N.S.H. skyldte ham så mange penge.

Lt. dom: Da sagen ikke er "ordielit" til C. O. K. værneting, bør den "did att kome". (1o2v-1o3v) (58)

Brev dateret Ålborg den 16. marts 1599: Fru Johanne Bille vedkender sig at have købt 16 td. byg af Peder Munk til Siøbegard. Hun skulle give 7 mk. for hver td. og betale pengene til marts førstkommende.

Brev dateret Ålborg 15. juli 1599: J.B. vedkendte sig at have annammet de (7) td. byg og 2 td. rug af P.M. Til førstkommende marts skulle hun betale 3 dl. for hver td. rug og 7 mk. for hver td. byg.

J.B. brev på 12 dl. dateret Ålborg den 16. juni 1600.

J.B. brev på 11 dl. dateret Ålborg den 15. maj 1600.

J.B. brev på 5 dl. dateret Ålborg den 30. maj 1600.

Seddel på 2 dl., som J.B. havde annammet af P.M. i Ålborg den 6. apr. 1601.

Dom af Sæby byt. 22. jan. 1617: Da de håndskrifter, J.B. havde givet P.M. på de penge, hun skyldte ham, burde hendes mand velb. Knud Pedersen i Sæby lide æskning, så længe håndskrifterne stod ved fuld magt.

Tv. af samme byt. 22. jan. 1617: P.M. fik til fjerde ting rigets æskning over K.P. for de penge, J.B. skyldte ham, nemlig med rente og interesse 67½ dl.

Da K.P. ikke var mødt til gensvar, lod P.M. her i dag til lt. søske samme æskning som til byt. (1o4r-1o4v) (59)

LANDSTING LØRDAG DEN 12. APRIL 1617.

Tv. af Rødding ht. 22. marts 1617: Lars Vollesen i Opeby vidnede, at mandag den 3. marts, da han kom fra Hendboretting, gik han ind i Peder Christensens smedje i Sønder Lem. Der sad Peder Thomsen i Sønder Lem og Jens Lassen i Opeby, som havde noget øl i en kande. Så kom (smedens kone) Maren Andersdatter ind til dem og sagde: Karle, hvi sidder I her. Det var bedre, I gik ind i et hus, om I vil drikke et krus øl. Derefter gik de ind i smedens stue, satte sig ved skiven og fik en kande øl, som blev hentet til dem i byen. Medens de sad der, kom de op at skændes, hvorpå Peder Thomsen rejste sig, sagde, han ville give dem Gud i vold og gik ud af stuen. Kirsten Nielsdatter, der tjente i Sønder Lem og havde været til stede, havde hørt, at P.T., da han var kommet udenfor, sagde: Tag nu imod vinduerne. Straks derefter slog ham vinduerne ind, så glaret fløj ind i stuen. Samme ting var det tredje, på hvilket Peder Smed gav last og klage på P.T., fordi han, efter at han havde sagt god nat og fået ham hånd, og efter at han var gået ud af salsdøren, havde slået et vindue ind, havde slået halvdelen af et andet vindue og havde slået vinduesposten i sønder.

Rødding h. sandemænd, som P.S. husbond Christen Holck til Bustrup havde ladet kalde, svor P.T. hærværk over.(105r-106v)

(60

Delsbrev af Ålborg byt. 12. dec. 1603: Frederik Christensen i Ålborg havde ladet Søren Jensen i Hersom og Christen Mikkelsen i Skiørpeenng fordele for 2 øksne, 14 dl., 14 skp. rug og 14 skp. byg.

C.M. havde krævet dette delsbrev kendt magtesløst.

Lt. dom: Efterdi delsbrevet, som er gældssag anlangende, ikke er læst og påskrevet årligt til tinge, bør det ikke have nogen magt. (106v-107r) (61)

Jens Sørensen Rind i Viborg fordrede efter sin regnskabsbog nogle penge af Christen Sørensen Rind i Viborg. Pengene, ønskede han, skulle fradrages de penge, han i henhold til et skiftebrev var C.S.R. skyldig.

C.S.R. krævede J.S.R. fordring kendt magtesløs.

Forlig: J.S. lovede at betale C.S. 12 sldl. inden førstkommande pinsedag. Dermed skulle al gæld, der har været imellem dem til denne dag, være kvitteret og klargjort. (107v-108r) (62)

Skøde af Viborg byt. 15. maj 1609: Jacob Jensen i Folleng og Anders Pedersen i Grønderop på sal. Lars Pedersens børns (døtrene Dorte og Maren Lauridsdatters) og med (deres broders) Peder Lauridsens samtykke skødede en gård i St. Mogensgade i Viborg til Christen Jacobsen og hans hustru Anne Christensdatter.

Kvitteringer, af hvilke det fremgik, at P.L. på sine søstres vegne årlig havde oppebåret 4 dl. 8 sk. i renter af de penge, C.J. skyldte dem.

P.L. krævede skødet kendt ugyldigt, medens C.J. gjorde gældende, at det angik købstadsgods, der betragtedes som løsøre, hvorfor loven ikke forbød en værge at afhænde det på sin myndlings vegne.

Lt. dom: Skødet var købstadsgods angældende og var gjort lovligt til tinge med P.L. samtykke. Ejendommen har desu-

uden fulgt C.J. efter skødet, og P.L. har oppebåret renterne af de penge, hans søstre kunne tilkomme for deres andpart i gården, således at deres værge i så måde har søgt deres fordel og ikke deres skade. Af disse grunde kan vi ikke dømme skødet magtesløst. (108r-109v) (63)

Sag nr. 57 blev genoptaget, men udsat, fordi de indstævnedes vidner ikke var mødt. (109v-110r) (64)

Sandemændene på Læsø havde 7. febr. 1617 svoret Jens Nielsen i Vester s. vold over, fordi han efter en af Laurids Pedersen Villadsen sammesteds fremsat beskyldning havde hugget i hans døre og slået hans vinduer ind.

J.N. havde krævet sandemændenes kendelse omstødt.

Sagen blev opsat. (110r-111r) (65)

LANDSTING LØRDAG 26. APRIL 1617.

Tv. af (Salling) Nørre ht. 8. apr. 1617: Den 12.marts sad Knud Bollesen, Oluf Christensen og Eske Christensen alle af Nykøbing i Poul Christensens hus i Øster Lyebye og drak sammen. K.B. var den første, der rejste sig og gik ud. En stund derefter rejste O.C. sig op, gik frem og sagde, han ville give dem Gud i vold. Da han kom frem på gulvet, var K.B. derfremme. Da sagde O.C. endda, at han ville give dem Gud i vold og ville gå hjem. De kastede nogle ord sammen, og K.B. fik ved O.C. ærme og bad ham bie. Han ville byde ham til gæst på $\frac{1}{2}$ snes "eegdt". Da sagde O.C.: Broder lille, hvor er de. Sa gik O.C. ud og gik hjem. Så kom E.C. frem og tog fat ved K.B. ærme. Der de havde kastet ord sammen og gik ind i

stuen igen, satte E.C. sig på bænken, medens K. B. gik på gulvet. Da sagde E.C. til K.B.: Du gør uret, du slår dig i trøtte med dine byfolk. Så slog K.B. til E.C. på hans kind. (112r-122v) Var dette ikke sket, var E.C. blevet siddende i stuen. - Medens bardagen skete, lå Anders Jensen i P.C. la-de og sov. Han havde derfor ikke set, hvad der foregik, men erklærede, at efter den dag, kom E.C. ikke på fjorden med dem (112v). - Nogle påstod, at E.C. siden bardagen lå på sin seng, til han døde, andre sagde, at han havde stødt sig på en "hell" på fjorden, andre igen fortalte, at han havde stødt sig hjemme. (112v)

Tv. af Nykøbing byt. 12. apr. 1617: 12 synsmænd havde den 21. marts besigtiget E.C. lig. Der var forskellige blå og røde pletter på kroppen, noget fråde kom ud af hans hals og mund, og det lagen, han lå i, var blodigt på den venstre side, hvor hans hoved havde ligget. (113r-113v). - Den 20. marts havde Niels Bollesen i Eyersløff efter borgmester og råds befaling i Nykøbing været i Øster Lybye i P.C. hus, hvor K.B. opholdt sig, og bedt ham følge med til Nykøbing og lægge sin hånd på E.C. lig. Han svarede, at han gerne ville gøre det, men da de kom vester der i byen, sagde han, at han ikke turde gå hjem med N.B., fordi der var "thiraner" i deres hjerter i Nykøbing. (113v). - Den 19. marts var Anders Jensen, barnefødt i Thøffueng, kommet ind til borgmester Anders Pedersen i Nykøbing og havde sagt, at han havde bragt E.C. lig derover og gerne ville have det i jorden den dag. Da klokken var et, og graven ikke var kastet, kunne det ikke lade sig gøre. Desuden gik der rygter om, at E.C. var blevet slået. (113v-114r)

Tv. af Nørre ht. 15. apr. 1617: Jens Hvid i Busterop hav-

de den 17. marts været i Peder Christensens (antagelig fejl for P.C.) hus i Øster Lyby, hvor E.C. lå på en seng og var meget syg. Han havde spurgt ham, om han ikke stod hu efter nogen slags mad, da ville han meddele ham af det, Gud havde forlenet ham med. E.C. havde svaret, at det, han åd, kunne han ikke komme af med igen, når han ville gå af sengen og have sin mad. Han havde bud til badskæreren i Skive og mente, han kunne give ham en drik, som han kunne få det bedre af. J.H. spørgsmål havde han svaret, at han ikke vidste nogen at beskyldte for sin sygdom, men den var pålagt ham af Gud den almægtigste. (114r)

Tv. af Skive byting 24. apr. 1617: Præsten i Lyby hr. Erlend Nielsen erklærede, at han den 14. marts havde besøgt E.C. Han havde ikke klaget på nogen for sin sygdom eller udlagt nogen for sin bane, men taget det kors af Guds hånd, som han havde pålagt ham, og som han havde båret i lang tid. Han bekendte, at han havde skrøbelighed over sit liv og ikke kunne have sin stolegang, og af samme trængsel og pine rejste han sig ofte over ende i sengen. Han spurgte præsten, om han vidste ham noget råd, hvortil han svarede, at han ville overse i lægebøger. Dog skulle de med det første søge doktors "pahand". (114r f.)

Sandemændsed: Nørre h. sandemænd, som Bolle Christensen i Løgsterop havde hidkaldt, udlagde K.B. at være E.C. bane og svor ham manddød over og fra sin fred, efterdi han er vigt for gerningen. (112r-114v) (66

Tv. af Rødding ht. 1405 den lørdag næst for den søndag, man sagde cantate, (16. maj): Herredets sandemænd kundgjorde deres tog, hvortil de var krævet på Niels Krabbes vegne,

og hvorved de fastsatte markskel mellem Hostrup mark og Hei-
rup mark, mellem Hostrup mark og Kurup mark og mellem Ho-
strup mark og Sønder Lem mark. De havde begyndt deres tog
fra fjorden og så op ad Feebeck midtstrøms og siden sted fra
sted, indtil de endte deres tog ned ad Huolbæk i fjorden.
(119r)

1489 Kong Hans' brev, hvorved han stadfæstede et perga-
mentbrev, som fru Katrine Nielsdatter til Hostrup, Henrik
Eriksens efterleverske, havde udgivet og besejlet 1486 sab-
bato proximo post epiphaniam domini (8. jan.). Ved dette
brev undte og oplod hun sin brodersøn Niels Krabbe og hans
hustru fru Kirstine Boesdatter al den ret og rettighed, hun
havde i Hostrupgaardt og dens rette tilliggelse fire vegne
til markemøde og i Kiergaardzhollum og dens mark fire vegne
til markemøde og i al Hostrups tilliggelse. (119r f.)

Tv. af Røding ht. 1562, 1570 og 1572: Ejler Lykke til
Thorp lod nedlægge forbud mod, at nogen satte garn eller
ruser eller brugte noget fiskerbrug for Hostrup land, og mod
at nogen landede der med skibe eller garn eller satte "hel-
le" i jorden. (118v)

Tv. af samme ht. 1585 og 1591: Karen Gyldenstjerne og
"Erlich" (dvs. Erik) Lykke lod nedlægge forbud mod, at no-
gen drev fiskeri for Hostrups rette grund. (118v)

Lt. dom af 11. apr. 1590: Tv. af Rødding ht. 21. marts
1590: De "ruseseter" og det fiskeri ved Lang Ade havde al-
tid fulgt Tyge Krabbe og hans forældre til Bustrop. Ingen
måtte sætte garn vesten eller sønden i "forstragit" for T.
K. eller hans forældres garn. For tv. havde Erik Lykke på
Hasterop fået stævning. - Fru K.G. krævede dette tv. kendt
magtesløst. - Lt. dom: Efterdi fru K.G. ikke beskyldte tv.

anderledes, end at hun og hendes børn ikke havde fået lovligt varsel, og efterdi sal. Erik Lykke, som havde Hostrup i brug og oppebar skyld og landgilde af godset, havde fået lovligt varsel for tv., kunne dommeren ikke dømme det magtesløst. (116r ff.)

Brev dateret Bustrup den 14. nov. 1591: To mænd erklærede, at de havde betalt T.K. "stæheldt" af de ruser og garn, som de havde stående sydvest for T.K. garn, som han havde stående for Langgade. Det havde de gjort, siden T.K. havde bekommet de sidste vidner og lt. dommen. (117r)

Tv. af Rødding ht. 18. dec. 1591: Otte nævninger havde svoret en mand fra Sønder Lemb og en mand fra Bustrop "thiffran" over for fisk, de havde draget og frarøvet fru K.G. og Erik Lykke i mørke og mulm for Hastrops endelsgrund. (118v)

Kontrakt af 17. marts 1595 mellem T.K. og Claus Maltesen til Hyffueris: Den trætte om fiskeriet for Hostrup grund, som har været imellem dem, skulle stå dem stille imellem, indtil C.M. kunne komme tilbage til landet igen. I den tid måtte T.K. bruge de 3 "rusestader", som han havde i brug for Hoster(up) grund, medens C.M. måtte lade de andre "rusestader" sætte, som kunne sættes uden skade for T. K. i hans "forstrag". Kontrakten skulle ikke gælde, hvis Gud kaldte C.M. heden, eller hvis Hosterop gård blev forandret i andre måder. (119v f.)

(Et 114v omtalt tv. fra 1596 er identisk med det i lt. dommen fra 1590 indførte tv. 1596 er altså fejl for 1590).

Tv. af Rødding ht. 16. marts 1616: Anders Pedersen i Hostrup lod læse en forbudsseddel lydende om fiskeri for Hosterop endelsgrund. Fogeden på Bustrup forbød imidlertid

hf. at skrive på denne seddel, før hans husbond, der for 3 "ruseseters" vedkommende kendte sig for en lodsejer ud for Lang Ade, blev lovligt stævnet. (117r)

Tv. af samme ht. 13. apr. 1616: Fru Anne Lykke sal. C.M. til Heyris lod nedlægge forbud mod, at nogen brugte fiskeri for Hosterops endelsgrund, det være sig med ruser, bundgarn, våddræt, og mod, at nogen landede med deres skibe, både og fiskeredskaber for hendes grund. (12ov)

Tv. af samme ht. 20. apr. 1616: 12 synsmænd havde besigtiget 2 "rusestad", der var sat så nær ved land, som garn kunne sættes på det sted. De stod østen og sønden for Lang Ade, som syntes dem at ligge i Hosterop mark østen og sønden for gården. Dernæst forevistes der dem en strømgang og "sig falld", som løber ned af Bierkedall i fjorden og sagdes at være markskel mellem Hosterop mark og Sønder Lemb mark. Lang Ade lå sydvest for denne strøm. (12o r f.)

Tv. af samme ht. 18. maj 1616: De 2 "ruseseter", som det år stod ud for Lang Ade, stod på de steder, hvor Buserop garn og ruser har stået i de sidste 30-40 år. Ingen andre har haft garn på de åsteder. (117r f.)

Dom af samme ht. 6. juli 1616: I henhold til lt. dommen af 11. apr. 1590, det i dommen indførte tv., brevet af 14. nov. 1591, tv. af 16. marts 1616 og tv. af 18. maj 1616 fandt hf., at de "garenseter" ud for Lang Ade bør følge Christian Holck (til Bustrup), så længe dommen, brevet og tv. var ved magt. Dommen blev afsagt, uagtet ingen var mødt for modparten fru A.L., som havde rejst sagen. (118r)

Dom af samme ht. 9. nov. 1616: Dommens præmisser og konklusion er de samme som præmisserne og konklusionen i dommen af 6. juli 1616. (117v)

Fru A.L. (til Hostrup) havde krævet det tv., der er indført i dommen af 11. apr. 1590, brevet af 14. nov. 1591, tv. af 16. marts og 18. maj 1616 og dommene af 6. juli og 9. nov. 1616 kendt magtesløse.

Lt. dom: Det i lt. af 11. apr. 1590 indførte tv. har været hidstævnet. Det blev imidlertid ikke beskyldt eller endelig påkendt for andet end for varselet, og det fremlægges ikke nu i sig selv. Da fru A.L. derimod lader fremlægge adskillige forbudsvidner såvel som gode mænds kontrakt, som viser, at fiskeriet for Hostrup grund ikke har fulgt Bustrup i rolighed, og da det bevises, at dette fiskeri fandt sted for Hostrups indsvorne endelsgrund, kan vi ikke kende de indstævnedede vidner, vedkendelse og domme så noksomme, at de bør have nogen magt. De skulle derfor ikke imod recessen komme fru A.L. til hinder eller skade på hendes fiskeri for hendes egen grund. Efterdi hf. har udgivet to endelige domme i samme sag, den første efter en genpart af fru A.L. egen opsættelse, uagtet ingen var mødt på hendes vegne for at svare eller fordre dom efter opsættelsen, så har han derved forset sig og bør give A.L. den billige kost og tæring, hun har ladet anvende. (114v-121v)

(67

Tv. af Nørlyng ht. 1. marts 1617: Læsemesteren i Viborg mester Villads Nielsen erklærede, at det syn, som fru Dorte Munk til Sødall har ladet tage på et skovskifte i Wamom skov, "som kaldet Lat(?) Hoffuet Offuer och Stenger Schoff neden ad med weien", det syn havde han stævnet til lt. "Den stuffen, som mig (min) tiener i Wamon" tiltales for, vedkendte han sig på kongens og kapitlets vegne.

D.M. havde krævet dette tv. kendt magtesløst

V.N. afstod tv., som lt. derfor fandt skulle være, som om det ikke var udgivet. (121v-122r) (68)

Skadesløsbrev dateret Thisted 26. nov. 1613: Amelek van O-sede i Flensborg havde solgt borgmester Steffen Nielsen og rådmand Peder Nielsen Gris i Thisted 5 skippund humle, godt ustraffeligt "pryds" gods, der skulle leveres i Ålborg så tidligt på foråret, som det var muligt, "med liffsche wegt" i de sække, hvori den var indpakket i Königsberg. Til vederlag forpligtede de sig til så tidligt på foråret som muligt at levere A.v.O. 3 læster god og ustraffelig byg. (124r f.)

Rådstuevidne af Ålborg rådhus 27. maj 1614: Niels Hansen Krømmer i Ålborg havde "komes" på at modtage humlen og havde A.v.O. til S.N. og P.G. udstedte håndskrift hos sig. Ligeledes havde han fra S.N. og P.G. modtaget de 3 læster byg, som han havde tilbudt A.v.O., når han kom til Ålborg. Da humlen endnu ikke var ankommet, ville han imidlertid ikke udlevere kornet. A.v.O. havde derefter anmodet ham om på hans bekostning at oplægge kornet hos en ærlig mand, indtil humlen, som han forventede hver time, kom til stede. Niels Hansen havde afslået denne begæring og således, som han havde ordre til, solgt de 3 læster byg for rede penge. (124v ff.)

Dom af Thisted byt. 11. jan. 1617: Efterdi S.N. og P.G. i deres brev havde lovet at levere A.v.O. 3 læster byg så tidligt som muligt på foråret 1614, og det ikke er sket, kunne byf. ikke kende andet derom, end at de var pligtige at levere A.v.O. de 3 læster byg i Ålborg, og efterdi deres brev formelder, at de skulle holde A.v.O. skadesløs med leverin-

gen, vidste byf. ikke heller at kende andet derom, end at de var pligtige at efterkomme deres brev i dette punkt eller lide tiltale. (123v f.)

Rådstuevidne af Ålborg rådhus 21. febr. 1617: To mænd erklærede, at A.v.O. havde forevist dem noget humle, som han berettede, at han havde solgt til S.N. og P.G. Humlen var "pryditz" gods, god og ustraffelig. (125v f.)

A.v.O. havde indanket byt. dommen til stadfæstelse, medens S.N. og P.G. krævede den kendt magtesløs.

Lt. dom: I deres brev havde S.N. og P.G. lovet at levere A.v.O. 3 læster byg i Ålborg i foråret 1614. Af rådstuevidnet forfares det også, at de har sendt byggen til deres fuldmægtig N.H.K. i Ålborg, og at han har givet A.v.O. det til kende. Dog ville han på deres vegne ikke lade kornet oplægge på A.v.O. bekostning og efter hans begæring, indtil humlen ankom, som A.v.O. forventede og sagde var for hånden, når Gud ville føje vinden, men bortsolgte det til en anden. Da A.v.O. således ikke havde bekommet byggen, har byf. dømt dem til efter deres brev at levere ham 3 læster byg skadesløst i Ålborg. Denne dom ved vi ikke at dømme magtesløst. (122v-127r) (69)

8 ridemænds dom efter kongens befaling dateret 24. apr. 1616: Uagtet Børglum h. sandemænd var blevet opkaldt til at gøre markskel mellem Sæby og Søbygardtz grund og ejendom, havde de hverken begyndt deres tog på Søbygards eller på Sæbys tilliggende ejendom men "wdj hoffuet for Segellsterop Eke (el. Ike)", hvilken ejendom ikke tilkommer nogen af parterne. Desuden var fri forstrand, "sallte kiellde" og ålegårde indværget til Søbigaard med lovhævd. Disse herlighe-

der var imidlertid forment gården ved sandemændenes markskel. I lige måde havde højsalig kong Christian bevilget Sæby borgere de to små huse og boder uden for Sæby med deres rette tilliggelse, som strækker sig sønden åen fra byen til Agerledet, dog med det forbehold, at den mand, som boede i den Peder Munk tilhørende gård Aggerledet, skulle beholde udgang og fædrift på samme grund (Da Kanc Reg s.288). Ikke desto mindre havde de med deres tog næsten frasvoret denne gård dens udgang og fædrift. Endelig blev det med Johan Ruds skøde bevist, at han blandt mere gods havde solgt P.M. en gård og et bol, som kaldes Stuore og Liden Tofftelundt. Denne gård og dette bol havde sandemændene næsten frasvoret P.M. Da recessens 27. kapitel klarligen formelder, at sandemænd og ejermænd ikke må sværge om ejendom, kunne ridemændene ikke kende det markskel, som sandemændene havde svoret mellem Seebyegaard og gods på den ene side og Sæby by på den anden side, så lovligt, at det bør have nogen magt.

P.M. til Sebyegardt havde krævet sandemændene dømt i henhold til ridemændenes kendelse.

Lt. dom: Efterdi de ridemænd, som efter kongens befaling har været over samme markskel for at granske og forfare det, ikke har kendt det så lovligt, at det bør have nogen magt, da ved vi ikke andet derom at sige, end at sandemændene har svoret uret og derfor bør være fældet. (127r-128v) (70

Byfoged Niels Thomsen, Axel Christensen Tømmermand og Niels Lauridsen, alle bosatte i Skagen, havde indstævnet byskriveren Christen Nielsen, fordi han forholdt dem genparter af tv., som skulle være skrevet mod dem på Skagen byt. den 23. og 30. sept. 1616. Desuden krævede de disse tv. kendt

magtesløse. Ifølge tv. skulle A.C. og N.L. have "robt Chrestin Schriffuer rettin aff" den 16. sept., da han på Søren Rasmussens vegne ville tage nogle vidner beskrevne anrørende nogle ord, som skulle være faldet mellem ham og A.C.T. i drukkenskab.

Forlig: N.T., A.C. og N.L. afstod deres tiltale til C.N. for de genparter, han havde forholdt dem, medens S.R. afstod de tv., han havde erhvervet. (128v-129v) (71)

Dom af Skagen Byt. 17. juli 1615: Efterdi det bevises med tv., at Tyre Sørensen, borger i Skagen, en rum tid forleden har indskudt sig med borgmester og råd for lensmanden i en sag, men ikke er mødt, ej heller har tilbudt at ville møde, bør han lide tiltale, til han erklærer sig, som det sig bør.

T.S. havde appelleret denne dom.

Lt. dom: Efterdi byf. ikke har dømt i hovedsagen eller forklaret, hvorfor T.S. skulle erklære sig, finder vi, at hans dom skal være, som om den var udømt, og at sagen skal komme til ham igen. (129v-130v) (72)

Dom af (Salling) Nørre ht. den 25. febr. 1617: En lt. dom tilholdt hf. at dømme endeligt i den pågældende sag, når den blev lovligt stævnet. Det skøde, fru Maren Juel til Ryebierig har givet Kjeld Brockenhuus, lyder på to gårde og et gadehus. Efterdi dette skøde er udgivet siden hendes sendebrev, som formelder på den bolig i Breom, som Poul Jepsen ibor, og efterdi P.J. navn ikke findes i skødet ej heller skyld og landgilde af dette hus, vidste hf. ikke andet at sige, end at huset burde efterfølge M.J. angerløst.

Dom af samme ht. 1. apr. 1617: Det skøde, fru Maren Juell

har givet K.B., lyder på en gård i Wester Gromeng og formelder intet om det gadehus, Anne Jensdatter i Grøneng ibor. Efterdi synsvidne formelder, at huset står uden for K.B. ejendom, og det ikke bevises, at det har fulgt K.B., siden skødet blev udgivet, hvorimod det både før og siden skal have fulgt M.J., vidste hf. ikke andet at sige, end at huset ubehindret burde efterfølge M.J.

Disse domme havde Just Brockenhuus til Astrup og Johan Brockenhuus til Lierbek appelleret på deres egne og deres moders vegne.

Lt. dom: Efterdi hf. har senteret sine domme på et skøde, som ikke har været lagt i rette for ham, og som ikke findes inddraget i dommene, da finder vi, at de to domme bør være som udømt, og at sagen igen bør komme til ht. (130v-131v)

(73

LANDSTING 10. MAJ 1617.

Tv. af Hillerslev ht. 29. apr. 1617: Som de sad ved bordet, var Christen Nielsen i Febersted og Laurids Sørensen i Hiedegaard på Handstholm kommet i tag med hverandre om et tørklæde. Straks tren de på gulvet og havde fat på tørklædet. Da slog C.N. L.S. omkuld først en gang og så den anden gang og den tredje gang, førend L.S. gjorde C.N. det sår, som han døde af. L.S. nødtes således til at gøre værge for sit liv, fordi C.N. var ham meget for stærk. - 4 synsmænd erklærede, at C.N. havde et sårmaal i højre side, som syntes at være gjort med en kniv.

Hillerslev h. sandemænd, som C.N. broder Laurids Nielsen i Febersted havde hidkaldt, svor L.S. manddød over og fra

hans fred, eftersom de selv havde udspurgt sandhed derom.

(132r-132v)

(74)

Tv. af Hannæs t. 5. apr. 1617: To mænd fra Øsløff kom den 17. marts om aftenen kørende fra vesterland i Byhollem Weylle og ville østerpå, fordi de skulle på mønstring betids anden dagen på Harffleff kirkegård. Da de kom midt i vejlen en stund efter "suollrøst", så de en vogn komme fra østerland. Da de kom hen til vognen, så de, at det var Niels Jensen Krydsholt i Amtofft, der kørte i den. De bad ham følge tilbage med dem, da det var silde; men han svarede dem, at han kunne se kirke og bakker. Han ville hjem, "for hand suff, och hagde hand same thid threy paa hyffuell effter wogenen".

Tv. af samme t. 12. apr. 1617: Fire synsmænd, der havde besigtiget N.K. lig, erklærede, at det intetsteds var blåt eller blodigt, stødt eller slået.

Han h. sandemænd, som lensmanden på Halld Knud Gyldenstjerne havde ladet hidkalde, udlagde N.J.K. at være druknet og omkommet i Bygholims Weyle af våde og vanlykke.

(132v-133r)

(75)

LANDSTING 24. MAJ 1617.

Tv. af Vennebjerg ht. 5. maj 1617: 12 synsmænd havde besigtiget Simon Pedersen i Laphaues lig og fundet flere mærker af slag og knivstik på det. - Anden påskedag en stund eller to efter middag kom S.P. ind i Simon Thomsens hus i Wenebiere og drak en kande øl med ham. Så kørte S.T. til stranden, medens S.P., som gerne ville tale mere med ham, blev siddende. I "aftten malet" rejste han sig imidlertid

og ville gå hjem.

Tv. af samme ht. 28. apr. 1617: S.P. broder gav til kende, at han var blevet dræbt på hans egen mark i mørke og mulm på hans rette kirkevej og sti til hans hus, og lyste for lovmål, hvormed sagen kunne forfølges.

Eftersom Vennebjerg h. sandemænd selv har udspurgt sandheden derom, svor de Jesper Andersen i Fruer Møll manddød over og fra hans fred for S.P., som han ihjelslog. (133v-134r) (76)

Tv. af Hannæs ting 26. apr. 1617: Laurids Nielsen på Øland stod for tingdom på sin hustrus faders Anders Bendsen Bads-kærs vegne og begærede dag og stunder af Anders Christensen Kempe i Klin, der var eftermålsmand efter Niels Christensen Fas i Wester Wlerop, som blev dræbt og ihjelslagen. Så fremkom Jens Smed i Vllerop og Palle Nielsen i Torop og tog L. N. hånd og satte på A.C.K. vegne A.B.B. dag og stunder til tinge og fra og alle andre steder og for alle hans, at de måtte vandre i fred og frelse, til så længe sandemænd havde svoret om drabet og den dag til aften. I lige måde tog Jens Christensen i Beistrop og Palle Madsen i Huolir i A.C.K. hånd og satte ham på A.B.B. vegne dag og stunder og for alle hans til ovennævnte dag og tid, at de måtte vandre i fred og frelse til tinge og fra og alle andre steder.

Tv. af samme ting 3. maj 1617: Fem synsmænd havde besigtiget N.C.F., som lå død vesten for vejen fra Torop til Wlerop. Han havde et stort sårmaal gennem sin venstre arm oven for sin "elbe", og det syntes dem, at blodet havde løbet ham til døde af dette sår. - A.C.K. gav klage og kære på A. B.B., barnefødt på Siæt, for han havde dræbt og ihjelslået

N.C.

Eftersom sandemændene på Hannæs selv havde udspurgt sandheden, svor de A.B.B. manddød over og fra hans fred for N. C., som han ihjelslog. (134v-135r) (77)

Lensmanden på Ålborg slot Manderup Parsberg havde krævet det tv. af 17. febr. 1617 og den sandemandsed, der er indført i dommen nr. 30, kendt magtesløse og Christen Mortensen dømt fra sin fred.

Lt. dom: Gunde Christensen og Anders Lauridsen (der havde udtalt sig i nøje overensstemmelse med G.C.) var mødt og havde med højeste ed været deres vidne bestandige, som de også har gjort tilforn. Den tid såvel som nu er de forhørt hver især og kommet overens med deres vidne og mundheld, så Søren Sørensen først slog på C.M. med en kniv og en fork. Da dette vidne bestyrkes med et synsvidne, der viser, at C. M. har fået sådan skade, som de har vidnet om, og da sandemændene af den grund har svoret ham til sin fred, kan vi ikke dømme dette vidne og denne sandemandsed magtesløse. (135r-137v) (78)

Tv. af Vennebjerg ht. 17. marts 1617: Lars Andersen i Nør-løff havde fastelavnssøndag set, at Christen Offersen i Sønderløff, Niels Bjørnsen i Nørumb, Anders Offersen i Sønderløff og hans hustru "Seinil" Nielsdatter, Jens Christensen sammesteds og hans hustru "Eyê" Christensdatter lå og sloges og droges på Skiallerup kirkegulv af vred hu. Flere andre vidner havde den søndag set, at A.O. kvinde S.N. kom ud på kirkegulvet og begærede et vidne af menige sognemænd. Så kom N.B. gangende op ad kirkegulvet til sin datter dér, hvor

hun stod. I det samme kom C.O. af sin stol ned ad kirkegulvet med en økse på sin aksel. S.N. rev C.O. omkuld på gulvet, og N.B. slog ham et slag med en økse i hovedet. I lige måde slog A.O. Jens Offersen omkuld på gulvet og trådte på ham.

Tv. af samme ht. 17. marts 1617: Tolv nævninger havde svoret J.C. fuld kirkefred over, eftersom (kirkeværgen) Hans Jensen (i Størup) havde tillyst ham kirkefred for bardag, han havde gjort i Skiallerup kirke. Andre nævninger havde svoret E.C. fuld kirkefred over for samme forseelse.

Befalingsmanden på Børlum Kloster Godslev Budde til Rydslette havde krævet tv. og nævningernes kendelser dømt magtesløse.

Lt. dom: L.A. har alene vidnet på J.C. og E.C., at de har været med i bardagen. Da hans vidne ikke bekræftes med andre vidner, men er kun én persons kundskab, som regnes for intet vidne, finder vi, at hans vidne, for så vidt det er J.C. og hans hustru anlangende, skal være magtesløst, og at nævningernes ed, som er svoret derefter, ikke skal have nogen magt. (137v-139v) (79)

Jens Poulsen i Møllgard havde krævet en række tv., der skulle bevise, at han havde begået lejermål med Kirsten Nielsdatter i Asendrop, kendt magtesløse.

Sagen blev opsat til lt. efter pinse. (Se dom nr. 100). (139v-141r) (80)

Befalingsmanden på Børlum Kloster Godslev Budde til Rydslett havde krævet en række tv., der skulle bevise, at Ole Hansen, fordum foged på Hiermeslegard, var ovennævnte Kir-

sten Nielsdatter i Asendrops barnefader kendt magtesløse.

Sagen blev opsat til lt. efter pinse. (Se dom nr. 100).
(141v-142v) (81)

Ovennævnte Jens Poulsen i Mølgard havde krævet nogle tv., der skulle bevise, at han havde begået lejermål med Kirsten Nielsdatter, kendt magtesløse.

Sagen blev opsat til lt. efter pinse. (Se dom nr. 100).
(143r-143v) (82)

Eske Brok til Estrup, befalingsmand på Drottningsborig, havde indstævnet Christen Olufsen Kedelsmed i Viborg, fordi han forfulgte hans tjener Søren Jensen i Broehollom til Viborg byting med dele og tiltale. C.O.K. krævede S.J. for nogle penge, som dennes søn sal. Niels Hollom skyldte ham i henhold til hans regnskabsbog. S.J. ville ikke betale pengene, fordi C.O.K. ikke på lovlig måde havde gjort sit krav gældende på skiftet efter hans søn.

Lt. dom: Efterdi sagen er gæld anlangende, og den har været i rette til bytinget, men ikke er påkendt der, finder vi, at den skal komme did og ordeles, som det sig bør.
(144r-144v) (83)

Tv. af Børglum ht. 1. apr. 1617: Tre mænd bevidnede, at de den 7. januar havde været til stede ved Jerslev ht., da der blev sluttet forlig mellem Anders Thomsen i Aae og Anders Christensen i Holtt. A.T. havde lovet A.C. 10 sldl. for den skade, han havde gjort A.C. i en bardag.

Tv. af Jerslev ht. 24. apr. 1617: A.T. havde ved sin samligheds ed benægtet, at han havde lovet A.C. de 10 sldl.

Delebrev af Jerslev ht. 1. maj 1617: A.C. havde ladet A. T. fordele for de lo sldl., han havde lovet ham.

A.T. havde krævet tv. af 1. apr. og debrevet kendt magtesløse.

Lt. dom: A.T. ville ikke være beständig, at han har udlovet de penge, som de har påvidnet ham. Da han ikke har indgået løftet for ting og dom således, at der straks blev taget tv. efter det, og da han ikke har bekræftet det med sit brev og sit segl, men benægtet det til tinge, finder vi, at tv. og delen ikke skal have nogen magt. (145r-146v) (84

Brev dateret Thisted den 24. marts 1617: Maren Poulsdatter sal. (Anders) Ydes, erklærede, at hun ville have byf. i Thisted Jens Nielsen Hillerslev til sin værge og sit forsvær.

Befalingsmanden på Ørum slot Mogens Kaas til Støffringgaardt krævede dette brev kendt magtesløst.

Lt. dom: Efterdi Poul Andersen er sin moder "Dørettj" (Maren) Poulsdatters ældste søn og fødte værge og efterdi det ikke bevises, at han har opsagt dette værgemål, eller at det er ham fradømt, kan vi ikke kende brevet så noksomt, at det bør have nogen magt. (146v-148r) (jævnf. dom nr. 7). (85

Dom af Thisted rådstue 5. maj 1617: Byf. i Thisted Jens Nielsen Hillerslev havde fået nogen ejendom på Thisted mark tilskødet af Christen Andersen Yde, uagtet denne var bosiddende i Norge og sin moders yngste søn. Da han derved havde gjort sin fattige medborger Poul Andersen Yde, som havde lod og del i markjorden, underkøb og fortrængsel, og skødet var blevet underdømt til lt. (dom nr. 7), påstod befalingsmanden

på Ørum slot Mogens Kaas, at han havde handlet imod loven og sin borgered, og krævede ham dømt til at erstatte P.A.Y. hans sagsomkostninger. Da J.N.H. beskyldtes for at have handlet imod sin borgerlige ed og pligt, og sagen således var hans "mand held" anrørende, vidste borgmester og råd sig ikke at være dommere, men henviste sagen til sin tilbørlige dommer.

Mogens Kaas havde appelleret rådstuedommen.

Lt. dom: Efterdi sagen har været sat i rette for borgmester og råd, og de intet har adskilt deri, til eller fra, da finder vi, at denne deres dom skal være som udømt, og at sagen igen skal komme til borgmester og råd. (148r-149v) (86

Sandemændene i Refs h. havde kongebrev på, at de skulle være fritaget for almindelig ægt og arbejde. Lensmanden på Ørum slot Mogens Kaas påstod imidlertid, at det at hente en mølleaksel til Ørum slots mølle engang hvert tiende eller tolvte år såvel som at føre vrage op, når det indstrander, og age deres kære lensmand og hans fuldmægtig var særdeles og ikke almindelig ægt og arbejde.

Mogens Kaas havde appelleret to domme af Refs ht., der fandt sandemændene for at efterkomme lensmandens påbud om at hente en mølleaksel til slotsmøllen.

Forlig: De to domme skulle være, som om de var udømt. Desuden lovede sandemændene, at de, når det gøres fornødent at hente en mølleaksel til slotsmøllen, og de bliver tilsagt dertil af lensmanden eller hans fuldmægtig, vil lade sig befinde velvillige med at hente og fremføre den. De vil heller ikke forsige ham eller hans folk en vogn, når han eller de rejser gennem landet og kan behøve den. (149v-150v) (87

Gældsbreve dateret Heststrupgaard den 4. nov. 1615: Otte Bildt til Hesteropgaard bekender at være "Lodvig Jull paa Heyen" 300 rdl. skyldig enten i markstykker eller småpenge. De 200 rdl. skulle betales til påske 1616 og de 100 rdl. 3 uger efter mortensdag 1615(1616). På brevet var der betalt 143 rdl.

Dom af Børglum ht. 11. febr. 1617: O.B. burde holde sit brev eller lide tiltale efter rigens ret.

Tv. af samme ht. 15. apr. 1617: L.J. lod på fjerde ting udāske 157 rdl. med renter og omkostninger af O.B.

L.J. lod āskningen gentage til lt. (150v-151v) (88)

Mogens Kaas, hōvedsmand pā Ørom slot, havde appelleret en dom af Refs ht. 26. apr. 1617, der var afsagt i en sag, han havde anlagt mod Christen Jensen i Herop (Hurup)prāstegård, der havde "vførmet" sin stedfader Christen Lauridsen ogsā i Hurup prāstegård med hug og slag om natten.

Sagen blev opsat til nāste lt. efter pinse. (151v-152r)

(89)

LANDSTING 21. JUNI 1617.

Tv. af Thisted byt. 1. marts 1617: Den 21.sept. 1616 havde borgmester Laurids Gris i sin stue spurgt Poul Andersen Yde, om han havde de 10 rdl. 2 sldl. til byf. Jens Nielsen Hillerslev, sā at de kunne neddāmppe trātte. Da han svarede nej, spurgte L.G. ham, om han ville holde ham og rādmand Peder Gris skadeslōse, hvis de lovede for ham. Da P.A.Y. svor pā, at han ville gōre det, tog de to mēnd byf. hānd og lovede at betale ham pengene inden den ottende dag. Derefter

tog P.A.Y. deres hænder og lovede at holde dem skadesløse. Til sidst havde de et brev imellem sig, som blev sønderrykket, og de var to eller tre om brevet og sønderrykkede det.

Befalingsmanden på Ørom Mogens Kaas havde krævet dette tv. kendt magtesløst, fordi P.A.Y. benægtede, at han var byf. noget pligtig.

Lt. dom: Vidnerne havde afgivet vidnesbyrd om et løfte. P.A.Y. har imidlertid benægtet, at han har udlovet pengene eller bedt L. og P.G. om at udlove dem på hans vegne. Da tv. ikke er erhvervet på fersk fod, men et halvt år efter, at løftet skulle være sket, kan vi ikke kende det så nøjagtigt, at det bør have nogen magt. (152r-153v) (90

Kongens åbne brev af 1. maj 1615 om forhøjelse af tolden i Danmark og Norge (Corp Const Dan III nr. 415) og forordningen af 1. aug. 1615 om småtolden (Corp Const Dan III nr. 420), som begge var læst på Thisted byt. 16. sept. 1615, 16. marts 1616, 21. sept. 1616 og 22. marts 1617. (156v)

Kongens missive af 1. aug. 1615, hvori det pålægges lensmændene at tilstille tolderne i deres len et eksemplar af den nye toldrulle (Kanc. Brevb 1609-15 s. 824). Dette missive var læst på Thisted byt. 13. juli 1616. (157r)

Befalingsmanden på Ørum slot Mogens Kaas' sendebrev af 8. sept. 1615 til Jens Nielsen Kløstergaard, tolder og rådmand i Thisted, hvori han meddeler ham, at han tilstiller ham en kopi af toldrullen, og befaler ham at oppebære tolden efter den. Sendebrevet var forkyndt på Thisted byt. (156v)

Toldseddel dateret Ålborg 28. marts 1616: Tolderen i Ålborg Hans Wandel attesterer, at Jep Justsen var løbet ud med sin skude og agtede sig til Lübeck. Om bord havde han 5 læ-

ster byg, 12 læster havre, 23 deger tørre huder, 40 deger kalveskind, $2\frac{1}{2}$ skippund flæsk, 1 td. smør og $\frac{1}{2}$ skippund talg Thisted borgergods. Han havde betalt told, rortold, tønde- og "verdpenning" af varerne. (154v)

Toldseddel dateret Ålborg 31. marts 1616: H.W. attestede, at skipper Mads Olufsen af Thisted den dag var løbet ud med sin skude og agtede sig til Lübeck. Om bord havde han 9 læster havre, 5 deger tørre huder, 18 deger kalve- og fåreskind, 2 tdr. byg, 1 fjerd. smør, 4 td. sild, $\frac{1}{2}$ skippund flæsk Thisted borgergods, som han havde indskibet i Thisted og Løgstør. Han havde betalt told, rortold, tønde- og "vederpendeng" af varerne. (154v f.)

Toldseddel dateret Ålborg 27. maj 1616: Det attestedes, at skipper M.O. den dag var løbet ud med sin skude og agtede sig til Lübeck. Om bord havde han $1\frac{1}{2}$ læst byg, 40 td. havre, $15\frac{1}{2}$ deger tørre huder, 18 deger kalve- og fåreskind, 6 deger små lammeskind, $\frac{1}{2}$ læst tomme tønder. Han havde betalt told, rortold, tønde- og "vederpendeng" af varerne. (155r)

På de tre toldsedler var der skrevet, at de var angivet hos tolderen i Nykøbing.

Brev dateret Thisted 8. marts 1617: 10 Thistedborgere erklærede, at J.J. på sin første rejse om foråret 1616 indskibede nogle læster borgergods i Thisted havn. Derefter løb han ind i Agersund, hvor han indskibede noget borgergods af Thisted. Siden løb han til Ålborg, hvor han fortoldede sin ladning. (156r)

Dom af Thisted byt. 22. marts 1617: Efterdi det ikke bevises, at J.J. og M.O. har udført noget gods af riget, hvoraf kongen ikke har bekommet sin tilbørlige told, kunne byf. ikke kende, at de havde gjort uret, så længe H.W. toldsedler

stod ved magt. (155r)

Tolderen i Thisted J.N.K. regnskab: J.J. og M.O. havde fortoldet de varer, de sejlede ud med i nov. 1615, i sept. 1616 og 31. marts og 24. apr. 1617. (157r)

M.K. havde appelleret Thisted byt. dom af 22. marts 1617.

Lt. dom: Det bevises ikke, at kongens missive om tolden er læst og forkyndt til tinge, på rådhuset eller for J.J. og M.O., før de sejlede ud på deres rejser. Da de har tilforhandlet sig adskilligt korn og gods, siden de sejlede fra Thisted, og førend de kom til Ålborg, da de har fortoldet deres last i Ålborg, og da det ikke bevises, at de har udført andet gods end det, de har fortoldet, ved vi ikke at dømme toldsedlerne og byf. dom magtesløse. (154r-157v)

(91

Tv. af Viborg byt. 14. apr. 1617: Den 3. apr. var Jacob Smed Sæpert (eller Sebot) kommet selvtredje ind i Cornelius' logement hos Poul Christensen og lod tappe en kande øl. Da de havde drukket den, lod de hente en anden, som der dog ikke blev drukket af. Så stod J.S. fra bordet og gik hen på gulvet, hvor Peder Ibsen sad på en tønde inden døren. J. S. sagde til ham: Hvad sidder du her, din skælm, ud af døren. Da P.I. svarede, at han ikke var nogen skælm, og at han havde så god lov af husbonden i huset til at sidde der som han, slog J.S. ham fire-fem mundslag, så blodet gik ham af næse og mund. P.I. tog en stol, som han holdt mellem sig og J.S., indtil han kom til døren ud til gården. Der greb han en spade og tilføjede med den J.S. det slag i venstre side, af hvilket han døde. Nogle vidner påstod, at Jokum Smed og Melchior Skrædder, som fulgtes med J.S., også hav-

de slået på P.I. Det benægtede de imidlertid, ligesom de erklærede, at de ikke havde set, at J.S. slog P.I. på munden, eller at denne hyttede sig med en stol. - P.I. havde fortalt, at eftersom Vor Herre havde lagt sin hånd på ham, og han havde den faldende syge, var han forårsaget til Cornelius og besøge ham i P.C. hus. Cornelius selv berettede, at om aftenen, som de sad ved bordet og fik mad, klagede P.I. sig. Han havde da undersøgt ham og lagt et plaster på en byld, han havde. Dengang slagsmålet begyndte, havde han taget sit barn og var gået ud med det.

Sandemændsed af 28. apr. 1617: Da P.I. selv havde tilstået, at han havde slået J.S. med en spade, og da det ikke var bevist, at J.S. havde eftertragtet ham med od eller æg, svor sandemændene P.I. manddød over og fra hans fred.

P.I. broder havde appelleret denne ed, medens byf. i Viborg krævede den stadfæstet. Jokum Smed havde givet møde for lt., hvor han erklærede, at bardagen skete i mørkningen, så han ikke til visse kunne se, hvem der udgav slagene.

Lt. dom: Det vidnesbyrd, Jokum Smed og M.S., som var til stede, da parlamentet og drabet tildrog sig, har afgivet, befindes at være lagt i tvivl. Da de også havde vidnet i deres egen sag, kan vi ikke kende deres vidnesbyrd så noksomt, at det bør have nogen magt. Da deres vidne har været for sandemændene og stod ved sin fulde magt, da de svor P. I. manddød over og fra hans fred, så finder vi, at sandemændseden ikke bør komme P.I. til nogen forhindring på hans fredløsmål, ej heller sandemændene til skade. (158r-162v)

(92)

Knud Bollesens fader Bolle Sørensen i Oxsenbøll havde kræ-

vet de to første af de tv. samt den sandemændsed, der er indført i dom nr. 66, kendt magtesløse.

Lt. dom: Efterdi varselsmændene for tv. af Nørre ht. 8. apr. 1617 ikke har navngivet, "huor eller paa huilckin sted the gaff K.B. warsell for samme vinde enttin mundtlig tiill hans sognekierke eller bophell", da kan vi ikke kende dette tv. så noksomt, at det bør have nogen magt. Efterdi dette tv. har været for sandemændene og stod ved sin fulde magt, da de gjorde deres tog, og efterdi det nu er undersøgt, da finder vi, at sandemændseden, som er drevet derefter, ikke skal komme K.B. til forhindring på hans fredløsmål eller sandemændene til skade. (162v-164v) (93)

I anledning af det ved dom nr. 30 pådømte drab havde 12 nævninger oversvoret Christen Mortensen i Giøttrup for gårdfred. Denne kendelse havde C.M., som var kommet i sit lovlige kald fra mølle for sin husbond og ikke havde haft noget våben eller værge med sig, appelleret.

Just Jensen i Bunderop, der havde erhvervet nævningernes ed, afstod den på sin husbonds vegne, hvorfor den skulle være, som den ikke var svoret. (165r-165v) (94)

Fortegnelse over dem, der blev svoret fredløse til lt. anno 1618 læst på snapslt. den 16. jan. 1619. (166r-169v) (95)

Tv. af Læsø bt. 14. marts 1617: Jens Nielsen i Vest Grøn gav last og klage på Niels Pedersen i Vester sogns hustru Barbara Nielsdatter, der havde fremsat trusler mod hans kone Else Olesdatter, som var vederfaret hende. (171r f.)

Tv. af samme bt. 21. marts 1617: I Snaps Kierd på pinse-

aften for 3 år siden og på vejen til kirken ved sankthans-tid forgangen år havde B.N. lovet E.O., at hun skulle blive "saa ve och saa vond(e)", at hun ikke skulle vide, på hvilken side hun ville ligge, og lovet hende ulykke på børn og kvæg og alt det, hun havde. (171v)

Dom af samme bt. 21. marts 1617: Efterdi B.N. var lovlig sigtet for, at hun har lovet J.N. hustru ondt, som er vederfaret hende, skal hun efter det 69. kapitel i den 3. bog i loven værge sig med kirkenavn både for den, der har sigtet hende, og for biskoppen. (172 r)

Tv. af samme bt. 2. maj 1617: 24 mænd og menige almue, som den dag var til stede, bevidnede, at B.N. var ærlig og ægte født og havde fremdraget sit liv og levned af første barn-dom, både da hun var pige, og siden hun kom i den hellige ægteskabsstand, kristeligt og vel både mod nabo og genbo. Dette tv. bestyrkedes med et sognevidne af Vester sogn 11. maj 1617, som 24 dannemænd og 24 dannekvinder havde aflagt, og med et brev dateret 10. maj 1617, som hr. Christen Poulsen, prædiker på Læsø, havde udstedt. (172r f.)

Lt. dom: Klagen og tv. var ikke taget på fersk fod, og en part af vidnerne var villige. Da J.N. sigtelse heller ikke var endelig, men lagt i tvivl af ham selv, og da det nu bevises med stokkenavn, sognevidne og præstens kundskab, at B.N. har skikket og forholdt sig ærligt, skal klagen og tv. såvel som den dom, der er dømt derefter, ikke have nogen magt.

Forlig: Dernæst blev N.P. på sin hustrus vegne samt J.N. og E.O. venlig forligt med sammenlagte hænder, så J.N. og hans hustru tilstod, at de ikke vidste andet end al ære og godt med N.P. og hans hustru, dog kapitlets sag hermed ufor-

krænket. (165v og 170r-173r)

(96)

Jens Simonsen, foged på Lunden(?), beskyldte Oluf Munk i Aterop og Anders Kjørulf i Holt for, at de uden lovlig opsigelse havde overladt en anden den halve gård, som de havde stedt og fæstet ham. (Jævnf. dom nr. 53).

Forlig: O.M. og A.K. skulle gengive J.S. 50 sldl. og 4 rosenobler af det stedsmål, de har bekommet af ham, til førstkommende st. Maurittii, og dermed skal trætten om vedk. fæste og besiddelse være nedlagt, og alle breve, vidner og domme, som de har forhvervet, skal være kasseret. Dog skal J.S. have sig den tiltale forbeholdt, som han kan have til andre, der kan have forrykket af hans hø eller korn. (173r-174v)

(97)

Tv. af Børglum ht. 8. apr. 1617: Siden Maren Axelsdatter blev trolovet med Søren Mortensen, borger i Skagen, havde hun mange gange med grædende tårer beklaget sig over, at hendes fader Axel Christensen i Skagen ville tvinge hende til denne trolovelse mod hendes vilje og minde. - Søren Nielsen i Rakebye forklarede, at i 1616, da S.M. havde lejet "huoos och boe" af ham på Skagen, skete der ham nogen utroskab i hans hus, så at der blev stjålet både "kober och kleder, stoell och andet mere". Om S.M. tog det, vidste han dog ikke.

Brev dateret Skagen 29. maj 1617: Seks ansete mænd i Skagen erklærede, at de havde overværet trolovelsen nytårsdag 1616, og at A.C. og rådmand og byfoged Niels Thomsen på S. M. vegne havde bedt dem dertil. N.T. havde spurgt A.C., om han havde berådt sig på at give S.M. sin datter, hvortil han

svarede: Ja, efterdi det var hendes vilje, og de begge havde samtykket det, vidste han ikke at sige derimod. Kapellannen hr. Christen Lauridsen gjorde derefter sit embede og trolovede dem efter ordinansen.

Erklæring udstedt af kapellannen: Før trolovelsen havde han efter ordinansen stillet både S.M. og M.A. tre spørgsmål, til hvilke de hver for sig svarede højt og offentligt ja.

Sognepræsten hr. Niels Rasmussens erklæring: Da trolovelsen havde stået hen i langsommelig tid, havde han efter S. M. begæring og biskoppens befaling lyst tre gange til ægteskab for de trolovede af prædikestolen. Hverken M.A. eller hendes fader havde nedlagt noget forbud derimod.

S.M. havde krævet tv. af 8. apr. 1617 kendt magtesløse.

Lt. dom: Det bevises med dannemænds og præstens kundskab, at M.A. ikke har været tvunget til trolovelsen, som var sket efter ordinansen. Deslige bevises med præstens kundskab, at han tre gange har oplyst dem af prædikestolen, uden at sådant er givet til kende. Efterdi tv. ikke er taget på fersk fod, og efterdi S.N. har vidnet i sin egen sag og tilmed lagt sit vidnesbyrd i tvivl, finder vi, at tv. skal være magtesløse. (175r-177r) (98)

Brev dateret Skagen 15. juli 1616: Niels Mouridsen, borger i Skagen, vedkendte sig at skyldte Søren Nielsen Stabech, borger sammesteds, 40 sldl. for sår og skade, han havde gjort ham på hans overlæbe. 13 dl. skulle betales førstkomende st. Bartholomæi dag, 13 dl. st. Mauritii dag og 14 dl. til påske 1617.

Brevet var kendt magtesløst ved uendelig lt. dom af 26.

okt. 1616; men denne dom var omstødt ved to uendelige domme af 26. apr. og 24. maj 1617.

N.M. krævede de to sidste uendelige lt. domme og brevet kendt magtesløse.

Lt. dom: De tre uendelige lt. domme skulle ikke længere have nogen magt. Efterdi N.M. ikke vil vide brevet for falskt, og andre dannemænd har forsegleet det med ham, kan vi ikke dømme det magtesløst, med mindre N.M. selvtolvt afværger, at hans segl er kommet for brevet med hans vidskab. (177r-178v) (99)

Tv. af Børglum bt. 30. aug. 1616: To mænd, der for to-tre år siden havde tjent hos Niels Andersen i Vittrup, bevidnede, at Jens Poulsen i Mølgaardt ofte kom derhen, og når hans broderdatter Kirsten Nielsdatter, som var søster til N. A. kone, opholdt sig på gården, fortøvede han der to-tre dage og nætter og søgte seng med hende og lå under klæderne med hende fra om aftenen og til om morgenen. (nr. 1, 183v).- 24 mænd erklærede, at de for tre år siden havde hørt rygte og tidende om, at J.P. havde ligget hos sin broderdatter K.N. (nr. 5 og 6, 184r f.)

Tv. af Jerslev ht. 17. okt. 1616: Oluf Hansen, der havde været foged på Hiermedzleffgaardt, aflagde ed på, at J. P. aldrig havde lovet eller givet ham nogen skænk eller gave for, at han skulle trolove eller ægte hans broderdatter. Ikke heller vidste han andet med J.P., end hvad ærligt var og vel anstod en dannemand. (nr. 16, 188r)

Tv. af Børglum bt. 25. okt. 1616: Når J.P. for tre-fire år siden kom til N.A. gård i Vittrup, søgte han og K.N. ind i en stue østen i "radlingen, som sengj war udj", lukkede

døren efter sig og blev der til om morgenen. (nr. 2, 183v f.)

Tv. af Jerslev (en gang fejlagtigt Børglum) ht. 20. marts 1617: Vidnesbyrd, der stemmer overens med de den 30. aug. 1616 aflagte. (nr. 3 og 4, 184r). - En pige, der havde tjent hos K.N. i Asendrup fra 14 dage før jul, bevidnede, at J.P. ofte kom til gården. Om natten lagde han sig i en fladseng, som blev gjort på gulvet uden for K.N. seng. De havde sværmet og drukket hver dag, stundom havde de selv øl, og undertiden hentede de det andetsteds. Hvad de i øvrigt foretog sig om dagen, vidste hun ikke, da hun efter K.N. befaling måtte være meget ude at røgte og bestille andet. (nr. 7, 184 v f.). - Gertrud Mikkelsdatter, Else Jensdatter og Birgitte Nielsdatter i Asendrup havde været hos K.N. i hendes barnsnød. Hun havde da bekendt for dem og de andre kvinder, som var til stede, at O.H. var hendes rette barnefader, (nr. 14, 187v). - K.N. havde gentaget denne bekendelse for retten og bekræftede den nu for lt. O.H. havde derimod ikke givet møde (nr. 15, 187v).

Tv. af Børglum bt. 2. maj 1617: Niels Mikkelsen Mørk på Kieritt ved Osendrup tjente forgangen sommer hos Bagge (Kjærulf) i Kuornum. Lørdag efter pinse kørte han med Bagges heste for J.P. til Børlum Closter, hvor de skulle købe et pund byg, Bagge skulle bruge til såsød. Fra Børlum Closter kørte de til Osendrup, hvor de blev om natten. Han havde set, at J.P. og K.N. lå under klæderne med hinanden i en seng i Hans Olufsens den store stue. J.P., som var af sine klæder så nær som skjorten, lå yderst og hun inden for ham i sengen. (nr. 8, 185r). - En pige, der havde tjent i Søndergaard i Osendrup forgangen sommer til ved vorfruedags tid "seyermiere", og to mænd, der havde gjort ugedag for hende,

og af hvilke ovennævnte N.M.M. var den ene, forklarede, at når de kom af marken for at hente mad og øl til de andre høstfolk, fandt de ofte J.P. i sengen hos K.N., han i sin skjorte og hun i sin særk ligesom ægtefolk. En gang havde de haft et barn hos sig. (nr. 8, 185v). - Karen Lauridsdatter i Fuordebye forklarede, at hun ved sanktmikkeldags tid sidst forleden blev ombedt af K.N. at komme did og være jordemoder. I hendes største barnsnød havde hun spurgt hende om, hvem der var hendes barnefader. Hun svarede hende med vredagtige ord, at det ikke kom hende ved, og udlagde ikke nogen som sin barnefader. (nr. 9, 185v f.). - Jens Helleesen i Bisgaardt og to andre mænd havde været til stede i Wittrup, da ridefogeden på Børlum Closter spurgte N.A.kone Maren Nielsdatter, om hun kendte noget til det ugudelige levned, J.P. havde brugt med hendes søster. Hun svarede, at det gjorde hun ikke, men når han kom, lå de inden lukkede døre i en østerstue, hvor der stod to senge. I øvrigt sad J.P. undertiden to eller tre stunder og drak med de andre, når hun var i sin seng. (nr. 10, 186r).

Tv. af Børglum bt. 9. maj 1687: Vorfruedag i fasten opholdt K.N. sal. Niels Mørks datter sig i Wittrup og var fadder til et barn, der blev kristnet i Børlum kirke, siden var hun i Søndergaardt i Osendrup. (nr. 12, 186v). - K.N. havde erklæret, at hun havde avlet sit barn med O.H. i Søndergaardt i Osendrup. Hvornår det var sket, ville hun ikke sige. O.H. havde aflagt ed på, at han aldrig havde haft legegmlig fællig med hende. (nr. 13, 186v f.).

Tv. af Børlum bt. 13. juni 1617: N.A. i Vittrup benægtede, at hans kone havde sagt alt det, som J.H. og de andre to mænd havde påstået på tinget den 2. maj. (nr. 11, 186v).-

Ovennævnte N.M.M. havde den søndag forgangen sommer, da der var bryllup i Stienbieregaard, været i Mølgaardt. Da så han, at J.P. og K.N. lå i en seng i gårdens vesterstue og brugte legemlig fællig. (nr. 17, 188r f.). - Christen Madsen, som forgangen sommer tjente i Mølgaard, m.fl. bevidnede, at N. M.M. ikke havde været i Møgaard den pågældende søndag. (nr. 19, 188v f.).

J.P. havde krævet de mod ham og K.N. erhvervede tv. kendt magtesløse, medens befalingsmanden på Børlum Closter Godslev Budde, der havde rejst sagen mod J.P. og K.N., krævede de af dem erhvervede tv. kendt magtesløse. I sit indlæg for lt. gjorde G.B. bl.a. gældende, at det var utroligt, at et løsagtigt kvindfolk så tit og ofte skulle have ligget på tro og love hos en forberygget karlsperson. (190r). I sit modindlæg oplyste J.P. bl.a., at O.H. havde været i Osendrup hos K.N., søgt seng med hende, dug og disk, hjembjærget hø og korn for hende, som en dannemand burde gøre for sin hustru, og ydet skyld og landgilde af den halve gård, de boede i, indtil han for kort tid siden forlod hende, fordi G. B. har gjort forbud mod og forhindret deres ægteskab og siden taget O.H. til sig på Børlum Closter. (191 r f.).

Lt. dom: De vidner, J.P. havde hidkaldet, har bortset fra N.M.M. sidste vidnesbyrd, ikke bevidnet, at de har set J.P. og K.N. bruge legemligt samkvem med hinanden. Meste parten af dem har tilmed, da de blev forhørt for lt., lagt deres vidnesbyrd i tvivl. Vidnesbyrdene var heller ikke aflagt på fersk fod, og de bekræftedes ikke med nogen gjort gerning. En part angik desuden rygte og tidende og ikke nogen vitterlighed. I øvrigt havde J.P. og K.N. her såvel som til tinge benægtet disse vidnesbyrd med deres højeste ed. Da K.L. vid-

nesbyrd kun er én persons kundskab, som hun tilmed har forklaret således, at hun ikke hørte K.N. udlægge, hvem der var hendes barnefader, og da J.H. og hans medbrødres vidnesbyrd er aflagt efter M.N. ord og "sagden", som hun ikke er beständig, kan vi ikke kende disse vidnesbyrd så nøksomme, at de bør komme J.P. og K.N. til hinder eller skade. - N.M.M. har tilforn båret kundskab i samme sag og da ikke nævnt, at han havde set sligt syn og bedrift. Desuden var hans vidnesbyrd én persons kundskab, som ikke regnes for noget vidne, ligesom det er bevist med fire vidner, at han ikke den dag og tid har været på de åsteder, hans vidnesbyrd omformelder. Da de fire vidner var mødt her i dag og havde været deres vidnesbyrd beständige med helgens ed, og der ikke fremlægges noget mod deres vidnesbyrd, finder vi, at hans vidnesbyrd ikke skal have nogen magt, og at C.M. og hans medfølgeres vidnesbyrd skal blive ved magt. - G.M., E.J. og B.N. har bevidnet, at de var til stede, da K.N. gjorde barsel, og at hun i sin barnsnød udlagde O.H. som sin barnefader. Desuden havde hun såvel til tinge som her tilforn i hans egen nærværelse og nu i dag her for retten sigtet og beskyldt ham derfor. Da G.M. og hendes medfølgeres vidnesbyrd og K.N. sigtelse og beskyldning bekræftes af hinanden, og da O.H., uagtet han var indstævnet og påråbt, ikke var mødt for at erklære sig derimod, kan vi ikke dømme de tre kvinders vidnesbyrd og K.N. sigtelse magtesløse. Derimod skal O.H. benægtelse ikke have nogen magt, førend han lovligt kan forværge, at han er hendes barnefader. (179r-193r, 193v-194v ubeskrevne) (100

Kontrakt dateret Skagen anden pinsedag (28. maj) 1604: Nat-
ten mellem 11. og 12. okt. 1603 drev en skude tilhørende Axel

Christensen på Skagen på revlen og blev sønderslået. For Niels Jensens og hans to drenges Lars Jensens og Peder Jensens forseelser i forbindelse med forliset skulle Niels Jensen betale A.C. 40 dl., som denne bekendte, at han havde annammet.

Brev dateret Skagen anden pinsedag 1604:N.J. erklærede, at han ikke var Christen Svendsen i Skagens eller nogen anden bådsmands hjemmel for forseelser, de havde begået, da A.C. skude drev i land der for byen og blev sønderslået, før den var fortovet og forlosset.

C.S. gjorde gældende, at det ikke var A.C., som havde hyret ham til bådsmand, men N.J., som havde stillet A.C. tilfreds for sine og sine drenges forseelser, havde lejet ham til bådsmand og havde selv med sine to drenge hentet ham i land om aftenen, hvorefter han ikke for Guds vejrligs skyld kunne komme ud til skuden.

Dom af Skagen rådstue 12. dec. 1608: Hverken A.C. eller hans skipper Anders Andersen havde lejet C.S. til bådsmand eller lovet ham nogen hyre. Derhos berettes det, at A. A. selv var faret ud og havde lettet det store anker imod hele hans selskabs vilje og samtykke, hvorved ankeret var blevet uklart, så skuden drev i land. Da N.J., som havde "heyret" den 3. part, havde stillet A.C. tilfreds for sig og sine to drenge, som hentede C.S. i land, kunne borgmester og råd ikke kende C.S. forseelse, så at han burde bøde til A.C.

Denne dom havde A.C. appelleret.

Lt. dom: C.S. bekender selv, at han har været hyret på skuden som bådsmand, og at han om aftenen blev hentet fra skuden af N.J. drenge og blev derfra om natten. Da N.J. ikke i sit brev vil være hans hjemmel for den forseelse, han har

gjort imod søretten, og da borgmester og råd dog har dømt ham kvit, ved vi ikke at følge deres dom, at den må komme A.C. til nogen forhindring. (195r-196v) (101

Seddel dateret Hindsels 4. apr. 1613: Peder Christensen i Hendtzels bekendte, at han havde stedt og fæstet Jens Jespersen den anpart af Søndergaard i Rettrup, som Christen Jensen har påboet og brugt, efterdi denne aldrig har givet ham noget stedsmål deraf.

Kongens breve af 26. juni 1615 og 3. febr. 1617 (Kanc Brevb 1609-15 s. 814 og 1616-20 s. 129), hvorefter de bønder, som er udskrevet, skal være forskånet for ægt og arbejde, skat og al anden besværing.

Skivehus' jordebog: C.J., som ikke var udskrevet til soldat, stod stadig indskrevet for en part af Søndergaard.

Delsbrev af Hindborg ht. 5. maj 1617: C.J. var blevet fordelt, fordi han ikke efter tilsigelser var fremkommet til Skiffuehus den 24. april med øg og vogn for at age noget af lensmandens førsel til Forup.

J.J. havde krævet dette delsbrev kendt magtesløst.

Lt. dom: Det omtvisttes, om C.J. har nogen ejendom i omtalte bondegård i fæste og besiddelse, hvoraf han bør gøre arbejde, eller om J.J., der er udskrevet til soldat, alene har den i fæste. Da der ikke er udgået nogen dom derom, finder vi, at C.J. skal være kvit af delen, og at sagen skal komme til ht. for at ordeles ved dom. (197r-198r) (102

Tv. af Viborg byt. 16. og 23. dec. 1616 og Lysegård ht. 17. marts 1617: Ved 9 slet på en lørdag, som var torvedag, havde Niels Glambæk i Viborg uden for sin dør købt et læs egetræ

med bark af Anders Nielsen i Almind, som var hans hjemmel til træet.

Dr. Peder Iversen i Viborg havde krævet disse tv. kendt magtesløse.

Lt. dom: Vidnerne havde været deres vidnesbyrd bestændige, at N.G. havde købt træet på gaden for sin dør. Efterdi A.N. hjemmel og dette vidne bestyrkes med hinanden, og intet fremlægges derimod, ved vi ikke at demme samme vidne og hjemmel magtesløse. (198r-200r) (103)

LANDSTING 5. JULI 1617.

Jens Nielsen i Ålborg havde krævet et tv., som slotsfogeden på Ålborg slot Enevold Clemendsen havde forhvervet den 3. marts 1617, kendt magtesløst.

Sagen blev opsat, fordi landsdommerne ikke var til stede. (200v-201r) (104)

LANDSTING 19. JULI 1617.

Tv. af Vorgaards bt. 10. nov. 1609, som Eske Bille til Elinig, befalingsmand på Mariagers Kloster, havde forhvervet: 16 mænd erklærede, at sidste gang deres husbond var hjemme, havde de bedt ham unde dem noget træ at færdige deres vogne med. Da han var draget bort, blev der forevist dem nogle træer i Fim Thrang, som de huggede. Hans Akselsen (Arenfeldt til Voergård) havde imidlertid sagsøgt dem, fordi de havde fældet disse træer.

Tv. af samme bt. 20. dec. 1616: Efter Niels Madsen i Krenngelhiedes begæring havde 6 mænd synet de sidste 6 års skov-

hugst i Femb (el. Fiemb) Thranng og forefundet 80 stubbe, på hvilke der var en kringle.

Jørgen Arenfeldt til Vorgaard havde krævet de to tv. kendt magtesløse.

Da der var gået kontrakt i sagen, afstod E.B. de to tv. (201v-202v) (105)

Tv. af Hannes ting 9. nov. 1616: Fem synsmænd havde været i Isak Christensen i Lanng Vaads enge norden Temerbye fjord, hvor de så, at der lå nogle sten, nogle stykker "dig tøre", noget ræ og noget halmreb 8 favne op i engen. Blev det liggende, til engen skulle slås, var det den til skade. (204r)

Tv. af "Nesby" ting 9. nov. 1616: I.C. husbond Johan Brockenhuus til Sebergaard lod på tredje ting nedlægge forbud mod, at nogen drog våd på den endelseng, der lå til Lang Vad. (204r f.)

Tv. af samme ting 3. maj 1617: 27. okt. og 14. nov. 1616 havde Thomas og Søren Isaksen i Lanng Vaad været ved Thiernerby (Tømmerby) fjord og set at fire mænd fra Themerbye, en fra Frøsterup og fire ved Sønnder Molle drog deres våd op i deres faders enge og "hoffuedt dieres houue" på engen og opdrog sten, ræ og andet skarn med deres våd. Det samme havde de gjort både før og siden. (203v)

Tv. af samme ting 3. maj 1617: J.B. lod give last og klage på de mænd, der uden hans vilje og minde havde draget deres våd op på hans eng. (204r)

Befalingsmændene på Ålborg slot og Vesteruig havde krævet disse tv. kendt magtesløse.

Dom: Vidnet og klagen er ikke vidnet og gjort på fersk fod, og synet og forbudet er taget og forhvervet på de ti-

der, da engens afgrøde har været afført, så der ikke da kunne gøres nogen skade på den. Da det tilmed gives til kende, at samme fiskeri bruges i fællig, kan vi ikke kende samme vidne, klage, syn og forbud så noksomme, at de bør komme nogen til hinder eller skade. (202v-205r) (106

Hr. Mads Pedersen i Snesteds brev af 6. febr. 1617: Han erklærede, at han ikke havde givet hr. Niels Nielsen Hege-
lund forlov til at prædike i Snested kirke den 26. jan. eller nogen anden tid, men havde talt med hr. Henrik Mikkel-
sen i Nørhaa, som havde lovet at prædike for ham den dag og når han ellers havde det behov, indtil han med Peder Chri-
stensen i Bircksted, Niels Bodsøn i Arup og deres medbrød-
res vilje, råd og samtykke kunne bekomme en kapellan og med-
tjener. (207v)

Tv. af Hassing ht. 13. febr. 1617: Poul Jensen i Hørsted og 12 andre mænd vidnede, at de var på Snested kirkegård den 26. jan. og så, at P.C. i Bierksted, Niels Pedersen og Niels Nielsen i Aarup kom op af den søndre kirkegårdsstente og gik hen mod den søndre kirkedør. Derefter hørte de, at de tre mænd samt Jens Olufsen i Snesstedt og hans hustru spurgte hr. Niels, som stod ved muren vesten op til den søndre kirkedør, hvad han havde der at bestille. Han svarede, at han var kommet for efter øvrighedens befaling at prædike Guds ord for dem. De sagde imidlertid, at de ikke ville høre hans prædiken, de havde ingen behagelighed dertil, og bad ham drage den vej, han kom, og skynde sig sin kås, ellers skulle der blive ondt deraf. I det samme tog P.C. i hr. Niels' venstre aksel og skød ham fra kirkemuren. Derefter tog N.P. og N.N. ham i hver sin arm og ledte ham ad den vestre sten-

te, medens P.C. skød bag på ham. Da de kom til stenten, holdt hr. Niels sig tilbage, men P.C. skød på ham, så han kom ned ad stenten. (208r f.)

To breve daterede Snested den 16. febr. 1617 og bekræftede ved tv. af Hassing ht. 3. juli 1617: 31 mænd erklærede, at bl.a. ovennævnte N.B. og N.N. den 26. jan. havde spurgt hr. Niels om, hvorfor han mod hr. M.P. minde ville indfalde i hans kald og prædike i hans sognekirke, og om han havde nogen øvrigheds skriftlige besked på, at han skulle prædike i Snested kirke. Han svarede, at han ikke havde nogen besked at lade dem se, og navngav ingen, der havde befalet ham at prædike. Hr. H.M. i Nørhaa, som var til stede, havde derefter prædiket og fuldgjort kirketjenesten. (206v-207v)

Befalingsmanden på Ørum Mogens Kaas havde krævet de to breve kendt magtesløse.

Dom: De to breve var ikke vidnet til ting, og der var ikke givet lovligt varsel for dem. Desuden fremlægges P.J. i Hørsted og hans medfølgeres vidne, som findes at være imod brevene og de vidner, hvormed de er bekræftet. Disse var forhvervet senere end P.J. og hans medfølgeres vidne, men desuagtet havde de første vidner ikke fået varsel for de sidste. Derfor finder vi, at brevene og de sidste vidner ikke skal have nogen magt. (205v-209r) (107)

På skiftet efter Henning Bille blev den bolig i Poulstrup, Christen Christensen beboede, udlagt til Aksel Rosenkrantz til Kiølschegaardt, medens den, Lars Jensen beboede, blev udlagt til Godslev Budde til Røsløtt. A.R. påstod, at Christensen i skifteforretningen var fejl for Pedersen, og tilholdt sig Christen Pedersens bolig i Poulstrup, som G.B. og-

så gjorde krav på.

Tv. af Vreløff bt. 11. dec. 1616: L.J. i Polstrup har boet i det "versted", som C.P. nu ibor. Derimod har der aldrig boet nogen i dette "versted", som hed C.C. Det, som L. J. nu påbor, har aldrig været holdt for andet end et gadehus. (2lov)

Dom af Vreløff bt. 8. jan. 1617: G.B. og A.R. skulle følge deres lodder, og tvistigheder mellem dem skulle de gode mænd, der har skiftet godset, afgøre, med mindre bf. overdommer kan kende anderledes derom. (2lov)

To uendelige lt. domme af 12. apr. 1617, der kendte tv. magtesløst og omstødte bf. dom. (2lor)

Uendelig lt. dom af 24. maj 1617, der kendte de to foregående magtesløse. (2lor)

A.R. krævede den sidste dom omstødt og de to foregående stadfæstede ved endelig dom. Desuden havde han indstævnet dem, der skulle have indstævnet ham for den sidste uendelige lt. dom, og som han påstod ikke havde forkyndt stævneområdet.

G.B. fuldmægtig ridefogeden på Børlum Closter Anders Sørensen indrømmede på lt., at selv om L.J. har boet i C. P. bolig, så boede de dog begge, dengang skiftet stod, i de boliger, de nu påbor. (21lr)

Dom: Efterdi de to stævningsmænd var indstævnet, men ikke mødt, finder vi dem for deres hjemsættelse og uhørsom fælde til deres 3 mk., indtil de stævner på ny. Sammeledes efterdi vidnerne ikke har vidnet, at L.J. har boet i den bolig, C.P. påbor, dengang skiftet stod, og A.S. vedgår, at de begge da var bosiddende som nu, kan vi ikke kende vidnet så noksomt, at det bør komme A.R. til hinder eller skade.

Deslige efterdi bf. dom ikke er endelig, bør den at være som udømt, og sagen bør igen komme til bf. (209r-211v) (108

Dom, der vedrører samme sag som dom nr. 105.

Tv. af Worgaardz bt. 10. nov. 1609: (Hans Arenfeldt til Voergård) gav last og klage på 18 mænd i Holdt, Elkier, Thuedenn, Feebroe, Holumsgardt, Røling og Uorsaa, fordi de sidste onsdag tre uger var inddraget i Holbecks Holter, hvor de havde hugget og bortført 17 grønne bøge. (213v f.)

Dom af samme bt. 24. nov. 1609: Det var bevist med synsvidne, 24 mænds vidne, skovfogedens vidne og andre vidner, at de træer var hugget i Holbecks Holter. Da det bevises med H.A. og medarvingers underskrevne lodder, at Albeck, Of-fuer og Neder Holbecks Holtter, der var sat for 40 svin, var tilfaldet H.A., og Simon Thomsen ikke på sin husbonds vegne ville hjemle de anklagede træerne, havde de gjort uret og burde stå til rette derfor, så længe vidnerne og de underskrevne lodder stod ved fuld magt. (213v)

Kontrakt af 23. jan. 1610 mellem Eske Bille til Elinng og fru Anne Marsvin på sin husbond H.A. vegne: E.B. bevilgede A.M. den skov og ejendom i Vensyssel, som kaldtes Fimbtrang, og som var tilfaldet ham. Hun skulle give ham vederlag i den skov, som kaldes Kielingholt. Kan Kielingholt ikke beløbe sig så højt som Fimbtrang, skal E.B. dog være fornøjet med den og intet videre have for Fimbtrang. To gode mænd skulle komme på begge ejendomme og lige og lægge det ene mod det andet, og hvad de gør og siger, dermed skal de begge være fornøjet. (215r f.)

Brev af 6. okt. 1610 fra A.M. til E.B.: E.B. havde begæret, at hun ville beramme en tid, på hvilken de kunne gøre mage-

skiftet om Fimbtrang og Kielingholt til ende. Hun havde i lang tid været meget syg og var endnu ikke så vel tilpas, at hun kunne vide, når hun turde begive sig ud at vandre, men det første hun blev så stærk, at hun kunne komme til Vendsyssel, ville hun lade ham det vide. (216r f.)

Brev af 4. febr. 1612 fra (H.A. søn) Jørgen Arenfeldt til E.B.: E.B. havde skrevet til ham og begæret, at det måtte komme til ende med mageskiftet. Han skulle nu rejse til Sjælland, men når han kom hjem igen, ville han gerne på egne og sine søskendes vegne være med til at efterkomme kontrakten. (216v)

Brev af 29. sept. 1616 fra E.B. til J.A.: Da de ikke var kommet til ende med mageskiftet, ville han herefter holde sig til sit eget og lade svin indbrænde derpå og gøre sig det så nyttigt, som han kunne. (215v) For lt. gjorde E. B. gældende, at han ikke dermed havde opsagt kontrakten, men blot givet til kende, at han ville bruge sit eget, indtil kontrakten blev fuldgjort.

Tv. af Worgaardz bt. 11. apr. 1617: De skovholter, som ligger vesten for Albecksgardz mark og sydvest fra Holbecks mark imellem Holbecks møllebæk og Holbecks markgårde, har altid heddet Holbecks Holter. (22or ff.)

Tv. af samme bt. 25. apr. 1617: Tre mænd, som havde været fogeder på Uorgardt den ene efter den anden, bevidnede, at siden sal. fru Ingeborg Skeels gods blev skiftet, har de årlig, når Gud har givet olden og grøde på Holbecks Holter, som ligger mellem Holbecks møllebæk og Holbecks markgårde, ladet indbrænde svin på disse holter. Desuden havde de årlig annammet skyld og landgilde af Offuer og Neder Holbeck og oldengæld af skovholterne. (22lr f.)

Dom af Worgaardz bt. 16. maj 1617: Bf. vidste ikke andet at kende, end at J.A. fuldmægtig burde have tredje ting til E.B. tjenere, som havde hugget samme træ, når de på ny blev forfulgt lovligt til tredje ting, og så længe vidnerne og den forrige dom stod ved deres fulde magt. (214r)

Brev af 26. maj 1617 fra Jørgen Juel til J.A.: I fru I.S. tid havde han i nogle år boet i Kringelhiede. Derfor var det ham vitterligt, at disse skovholter i 26 år har heddet Holbecks Holter og har efterfulgt Uorgardt og Vorgardz tjenere i Offuer og Neder Holbeck, siden fru I.S. gods blev skiftet mellem hendes arvinger. Ligeledes var det ham vitterligt, at de mænd, som har boet i Albeck præstegård, Albeck by, Albeckgardt, Prestbrug og Hiselt, har haft deres rishugst og fædrift til deres gårder og deres gårdes behov i Okier i 26 år. (224r f.)

Tv. af Vorgaardtz bt. 30. maj 1617: Af de mænd, E.B. havde ladet indstævne i anledning af nedennævnte tv., var en syg, medens nogle andre var forhindret i deres husbands forfald, så de ikke kunne møde. (229 r f.)

Tv. af samme bt. 30. maj 1617: I mindst 60 år har det været holdt for Fimbtrang, når han kommer vesten til Albeckgordz led (el. når man er kommet igennem Albeckgordz led og i vester). Deslige, når man kommer igennem Offuer og Neder Holbecks "brøde led", derfra vester til Fimbeck har det altid heddet Fimbtrang. (224v-227r)

Dele af 13. juni 1617: J.A. lod nogle af E.B. tjenere, som var blevet dømt for skovhugst 24. nov. 1609, fordele. (214v)

E.B. havde appelleret ovennævnte fordelingskendelse.

Dom: Den første dom og klage findes at være dømt og gjort i 1609 og om skovhugst, der var gjort tilforn. Efterdi lods-

ejerne siden har kontraheret om den skovpart, som omtvistet, og indgivet sagen på gode mænd, og eftersom ingen af parterne da har haft sig nogen tiltale forbeholdt om skovhugst, der kunne være sket tilforn, kan vi ikke kende samme dom og klage ej heller den uendelige dom og dele, som siden er udgået om samme skovhugst, så noksomme, at de bør komme E.B. tjenerne til hinder eller skade. J.A. vidnesbyrd formelder om nogle skovparter, som skulle hedde Holbeks Holtter, men som E. B. formener skulle kaldes Fimbtrangh. Efterdi denne tvist tilforn efter kontraktens indhold er indgivet på gode mænd, ved vi ikke at dømme om samme vidner, førend kontrakten bliver fuldkommet. E.B. fuldmægtig har fremlagt nogle vidner, som er udgået den 30. maj. Efterdi det bevises, at nogle mænd, som tilforn har vidnet i samme sag, har gjort deres skudsmål den dag, kan vi ikke kende vidnerne så nøjagtige, at de bør have nogen magt. (212r-231r) (109

Efterfølgende to sandemændseder er udgået den 2. aug. "och ichj miere førind same datum er indtegnidt".

Tv. af Børglum ht. 17. juni 1617: 6 synsmænd havde synet Christen Lauridsen i Hamerholt. De så, at han havde et stort benhugget sår i venstre side af hovedet, som antagelig var tilføjet ham med en økse. De troede ikke, han kunne leve, og hvis han levede, kunne han ikke få sit helbred igen.

Tv. af samme ht. 17. juli 1617: 6 synsmænd havde synet Christen Smeds hustru Maren Thøgersdatter, som boede i Hamersholts mark. De så, at hun havde et lille sårsmål på sin bug, 2 "rebeler" i sin side, et sår på sit lår og et sårsmål på sin venstre arm.

Tv. af samme ht. 22. juli 1617: På onsdag var 7 uger, kom C.L. kørende fra Ørsloff med nogle "voler" på vognen. Da han kom gennem diget om Hamerholt mark, løb C.S. hustru M.T. fra sit hus hen mod ham. Derefter kom C.L. af vognen, og M. T. fik fat på ham, hvorefter C.S. kom hen til dem og huggede C. L. i den venstre side af hans hoved, så han faldt til jorden.

Tv. af samme ht. 30. juli 1617: Næste onsdag før Vor Herres himmelfærd kom C.L. kørende med nogle "thag voller" i vognen. Omtrent uden for C.S. hus bandt han hesten, tog en økse og en jerntyv af vognen og gik ind i gården, hvor han bad C.S. komme ud til sig, den tyv og den skælm, det der for en djævel i ham. M.T. gik ud til ham og begærede, at han for Guds skyld ville give sig tilfreds. Hendes husbond var ikke hjemme. C.L. havde derefter hugget hende i bugen med øksen og stukket hende i låret med jerntyven, men på hendes skrig og råb var C.S. kommet ud og havde hugget C.L. i hovedet med en økse.

Børglum h. sandemænd, som C.L. fader havde indstævnet, svor C.S. manddød over og til hans fred. (231r-232v) (110)

Tv. af Hillerslev ht. 8. juli 1617: Søren Nielsen i Skinderup gav last og klage på Jens Mortensen i Gardall ved Hansted og lyste ham manddød til for Poul Kjeldsen på Hiertbiere, som han havde slået ihjel. J.M. og hans slægt og køn og P.K. slægt og køn havde derefter sat dag og stund for hinanden. Indtil sandemændene fik svoret, og den dag til ende skulle de være hinanden ubevarede med ord og gerning, hug og bardag.

Tv. af samme ht. 15. juli 1617: Sidste torsdag en måned

landede P.K. og hans medbrødre imod aften med deres båd på Nørstrann for Kielingdall. Da de havde kastet deres fisk af båden og rettet den op ved den ene ende, stod den anden ende i havet. P.K., hvis selskab stod vesten for båden, sagde til J.M. og en anden mand: Karle, gå ud til den "vder" ende og løft på båden. Da de svarede, at der var for dybt, tog han J.M. i hans klæder og skød ham ud i havet, og da han holdt sig tilbage, slog han ham med sine næver, med en "hielm vold", han tog fra båden, med en håndåre ("hand or") og med en stang, som J.M. kvinde havde båret til stranden, og på hvilken hun ville bære fisk op. Til sidst tog J.M., som havde haft en hage i hånden, men tabt den, en kniv og tilføjede P.K. et sår i hans venstre aksel.

Tv. af samme ht. 29. juli 1617: En badskær fra Thisted bevidnede, at han sidste Vor Frue dag havde forbundet et sår-mål, P.K. havde i sin venstre aksel, og som han skyldte J. M. for.

Hillerslev h. sandemænd, som ovennævnte S.N. havde indstævnet, svor J.M. manddød over og til sin fred.(233r-234r)
(111

Her ender de to sandemændsæder fra 2. aug.

Albert Rostrup til Starupgaardt lod give til kende, at en tyv den 7. juli var brudt ind i et kammer og havde stjålet A.R. signet. Dersom der fandtes nogle breve, som var forsegle-
let med hans signet efter den dag, og hans hånd ikke fandtes rigtig derhos, ville han ikke undgælde dem. (235r) (112

Jens Nielsen, borger i Ålborg, havde erhvervet en uendelig lt. dom, der kendte en tv. vedr. nogle ord, han havde

sagt på tinge, magtesløst. Denne dom krævede han nu stadfæstet ved endelig dom. Sagen blev opsat i 14 dage. (235r-235v)

(113)

Brev af 8. maj 1617: Fire borgere i Skagen erklærede, at førend Maren Akselsdatter i Skagen på nytårsdag 1616 blev trolovet med Søren Mortensen, havde hun med grædende tåre beklaget sig over, at hendes fader Aksel Christensen nødte og tvang hende til trolovelsen. Det samme klagemål havde de ofte hørt både før og efter trolovelsen.

S.M. havde krævet dette brev kendt magtesløst.

Dom: Brevet er S.M. anliggende. Efterdi det ikke er vidnet til tinge, og der ikke er givet noget varsel for det, finder vi, at det bør være magtesløst. (236r-236v) (114)

Tv. af Fjends ht. tirsdag efter St. Andreas' dag (4. dec.) 1576: Den gård i Jegebiere, som Visti Christensen og Knud Christensen iboede, havde været én gårds eje og bygget "serlig i thuening", før de købte den af fald efter skipper Clement. Der gik ikke mere af den til kronen end én bondetyng og redsel lige ved en af de andre bedste bondegårde i Fjends h., som var 9 sk. vinterskat, $4\frac{1}{2}$ sk. sommerskat, 3 sk. leding, 1 lam, 12 hestes gæsteri, 6 mk. og 1 Viborgpd. smør. Der gik ikke ægt og arbejde af gården til Hald, førend Corfitz Viffert blev lensmand og tilsagde dem om ægt og arbejde. (238r f.)

Dom af samme ht. tirsdag efter Vor Frue bebudelsesdag (26. marts) 1577: V.C. og K.C. beviste, at Jegebiere var én gårds eje, men var bygget "serlig i thuening", før den blev genkøbt, og at der ikke blev givet mere af den end én bondetyng-

ge lige ved andre af de bedste bondegårde i h. Efterdi Kgl. M. brev medfører, at Jens Vistisen, V.C., hans søskende og deres arvinger skulle bruge og beholde denne bondegård for sådan landgilde, tyng og afgift, som gjordes og gaves deraf, før fejden begyndte, og efterdi de siden har haft den i rolighed i 32 år og mere, så vidste fogeden ikke at mcdsige Kgl. M. brev, men V.C. og K.C. skulle kun gøre og give sådan landgilde, tyng og afgift af Jegibierig, som der plejede at gøres og gives deraf, førend skipperens fejde begyndte, uden Kgl. M. vil forvandle samme kgl. brev anderledes. (238v)

Befalingsmanden på Hald Knud Gyldenstjerne, der ønskede to redsler samt ægt og arbejde af Jegebierig, havde krævet tv. og dommen kendt magtesløse.

Lt. dom: Recessen "formaar", at der skal gives lovligt varsel for tv. Efterdi dette vidne findes at være udgået, efter at recessen er givet, og der ikke er givet varsel for det, finder vi, at det skal være magtesløst. Efterdi ht.dommen findes at være senteret på det vidne, som nu er undersøgt, bør den ikke have nogen magt. (237r-239v) (115)

Brev dateret Hunslund 14. aug. 1614: Mogens Mogensen sal. Mogens Andersen til Heselitts søn bekendte, at han skyldte fru Margrethe Rosenkrantz til Hundzlundt 157 gode gamle enkende rdl., som skulle betales til Mauritii (22/9) førstkommande. (24ov)

Brev dateret Hunslund 25. sept. 1614: Fru Karen Hvas sal. M.A.s til Heselitt bekendte, at hun skyldte M.R. 52 enkende rdl. $1\frac{1}{2}$ mk., som skulle betales til snapsting med 2 rdl. til rente. M.M. havde forsegleet og underskrevet brevet som for-

lover. (24ov)

Desuden fremlagdes flg. gældsbreve udstedte af M.M. til M.R.: et dat. 1. okt. 1614 på 62 enkende rdl. at betale om otte dage, et dat. 27. febr. 1615 på 150 enkende rdl. at betale næste pinsedag, et dat. 9. maj 1615, i hvilket han tilstod at have bekommet 4 td. havre, der skulle betales til Mauritii dag med 3 slmk. tønden, et dat. 2. juni 1615 på 20 enkende rdl. at betale den dag 14 dage, et dat. 19. juli 1615 på 30 rdl. at betale førstkommende Mauritii dag, et dat. 4. sept. 1615 på 40 enkende rdl. at betale førstkommende Mauritii med rente, et dateret 8. sept. 1615 på 50 rdl. at betale Mauritii dag 1616 med 3 rdl. til rente, et dat. 30. sept. 1615 på 140 enkende rdl. at betale førstkommende Mauritii dag, et dat. 10. febr. 1616 på 30 enkende rdl. at betale førstkommende Mauritii dag med rente, et dat. 13. juni 1616 på 30 enkende rdl. in specie at betale førstkommende Mauritii dag, et dat. 3. aug. 1616 på 20 enkende rdl. at betale førstkommende Mauritii dag og et dat. 21. sept. 1616 på 12 enkende rdl. at betale førstkommende Mikselsdag (29/9). (24ov-24lv)

Dom af Børglum ht. 6. maj 1617: M.M. burde efterkomme sine udgivne breve eller lide tiltale efter rigets ret. (24lv f.)

Tv. af samme ht. 3. juni 1617: M.R. lod på fjerde ting M. M. udāske for $845\frac{1}{2}$ enkende rdl. 1 rmk. 2 sk. med renter skadegæld og anden interesse efter rigets ret. (242r)

Lt. āskning: Da M.M. ikke var mødt, ej heller nogen på hans vegne, blev der undt M.R. āskning, hvorefter hendes fuldmāgtig āskede M.M. til lt. på samme måde som til ht. (24or-242v)

Tv. af Vennebjerg ht. 16. juni 1617: Anden dag efter sidste kyndelmessedag (2/2) oplod Niels Smed i Munckholtt Niels Sørensen i Hesell sit hus og "versted". Først begærede han 40 dl. til minde, men de blev forligt om 29 dl. og 2 td. havre, hvoraf han straks fik de 20 dl. på hånden, medens han skulle have de andre efter sin egen vilje og minde. Niels Smed skulle gøre Niels Sørensen "verstedet" Munchholt ryddeligt til Mikkelsdag (29/9), og han skulle gøre det bedre, end det nu var, for 20 dl. Af den resterende betaling havde Niels Smed oppebåret 16 skp. rug 1 pd. byg, 2 td. havre og 2 rdl.

Stedsmaalsseddel dateret Høghholdt 21. juni 1617: Sivert Grubbes foged bekendte, at han på sin husbonds vegne havde annammet 20 rdl. af Niels Sørensen til stedsmaalspenge af et lille "werestedt" ved navn Munckholtt, som han havde stedt og fæstet ham.

Niels Smed havde krævet tv. kendt magtesløst.

Dom: De vidner, som havde bevidnet, at Niels Smed havde opladt Niels Sørensen sin bolig, havde været deres vidnesbyrd bestændige for lt. Efterdi der ikke fremlægges noget derimod, men Niels Smed selv tilstår at have bekommen pengene af Niels Sørensen, ligesom det bevises med fogedens seddel, at han har stedt og fæstet "werestedet" til Niels Sørensen, så ved vi ikke at dømme tv. magtesløst. (242v-244r)

(117)

Brev dateret Viborg 25. marts 1574: Peder Hegelund vedkendte sig at have opladt Christen Jensen et stykke øde jord uden gammel Landztinngspuort norden fra Ole Kjeldsens gård og nord på til borgmester Niels Andersens jord. Borgmester

og råd havde undt ham og hans svoger at indelukke jorden til deres nytte og gavn på samme tid, som de undte N. A. hans jord. Hans svoger havde siden opladt ham sin part af jorden, der straks var blevet indelukket med gærde, låge og lukkelse. Jorden blev opladt C.J. diget og digerummet, den alfar vej og vejrummet, som løber langs med jorden, ufor-krænket. C.J. skulle udgive den jordskyld, som årlig burde gange af jorden til Viborg by.

Skøde af Viborg byt. 17. marts 1617: Niels Madsen lod læse et af C.J. sønner Christen og Peder Christensen udstedt brev, hvorved de solgte og skødede N.M. et stykke jord næst østen til Biskortofft og næst sønden Anne Jensdatters kålgårdsjord. Jorden strakte sig næst vesten til adel vejen fra Sannte Moensport og næst østen til Biskortofft, siden næst ved vejen, som løber mellem Christen Jensens jord og denne jord.

Borgmester og råd i Viborg havde krævet skødet kendt magtesløst.

Dom: P.H. brev formelder, at jorden var undt afgangne C. J., men at han skulle udgive den jordskyld, som årlig burde gange af den til Viborg by, hvoraf forstås, at han ikke skulle nyde jorden som fri ejendom. Da C.J. sønner dog har gjort N.M. fuldkommen skøde på jorden for ejendom, finder vi, at hans skøde ikke skal have nogen magt. (244v-246r)

(118)

Tv. af Viborg byt. 6. marts 1609: Anne Jensdatter sal. Christen Badskær og hendes søn Jens Christensen Badskær bekendte, at de skyldte Laurids Jensen Agerskov i Viborg 18 dl. Derfor satte de ham to af deres agre, som ligger på Vi-

borg Søndermarck over Dompenn norden Anders Thru(e) jord og strækker sig i øster og vester til frit brugeligt pant, indtil pengene blev betalt. Dersom L.J.A. ville lade føre gøde på agrene, skulle de følge ham til udslæbning i 5 år. (249r)

Seddel dateret 20. marts 1615: J.C.B. lovede L.J.A., at når den "lie" er ude efter hans pantebrev på de 6 agre, som ligger i et fald i Søndermarck, og som han har i pant af J. C.B. og hans sal. moder, skal han være den næste, hvis han vil give lige så meget for dem, som den anden, der vil give mest. (248v og 250r)

Pantetv. af Viborg byt. 20. marts 1615 og underskrevet af J.C.B.: J.C.B. bekendte, at han skyldte L.J.A. 46 dl. Derfor pantsatte han ham 4 af sine agre, som ligger på Viborg Søndermarck norden for sal. Jørgen Sørensens jord og vesten for de 2 agre, hans moder havde pantsat ham. Han skulle bruge og beholde agrene som frit brugeligt pant i 3 år og derefter, indtil han bekom sine penge igen. Blev han til sinds at lade føre gøde på nogen af agrene, førend de blev ham lovligt "afflest", skulle de ubehindret følge ham til udslæbning. (248r f.)

Købebrev dateret Viborg 26. juni 1617: J.C.B. gjorde vit-terligt, at han havde solgt Hans Christensen Skriver 7 af sine agre, som ligger i Søndermarck straks sønden over "denn vester domp vester enderne aff same jord thill Findrup hyff ued nedan ad och øster endene thill vraten ved thager". Han skulle give H.C.S. skøde på agrene til Viborg byting, når det påæskedes, og indfri det pant, L.J.A. havde i agrene. H.C.S. skulle betale 112 sldl. for agrene. (247v f.)

L.J.A. havde krævet købebrevet kendt magtesløst, medens H.

C.S. krævede pantebrevene kendt magtesløse.

Dom: L.J.A. pantebrev på de 4 agre findes at være lovligt gjort til tinge efter Kgl. M. forordning, ligesom agrene har efterfulgt ham efter brevet. Eftersom de visse år, pantebrevet formælder om, endnu ikke er forbi, ved vi ikke at dømme dette pantebrev magtesløst. Efterdi det ikke er bevist med tv., at det andet pantebrev på de 2 agre, som ligeledes findes at være gjort til tinge, er hjemløst, ved vi heller ikke at modsige det. Derimod bør det hjemmegjorte købebrev, som J.C.B. har givet H.C.S. på agrene, førend de var løvligt indløst, ikke have nogen magt. Hvad J.C.B. forpligt til H. C.S. anlanger, om han bør holde den, derom skal der gås til værneting. (246r-25or) (119)

Borger i Viborg Laurids Thønders regnskabsbog: 26. juni 1604 lånte jeg Elle Gundesdatter $8\frac{1}{2}$ dl. på en forgyldt linde. Samme dag lånte jeg Maren Gundesdatter 2 mk. på den guldring, jeg har i pant af hende, så pantesummen nu er $2\frac{1}{2}$ dl til hobe. 22. juli 1604 lånte jeg Elle Gundesdatter 3 dl. på den forgyldte linde, jeg har i pant af hende, så pantesummen på den nu er $11\frac{1}{2}$ dl. til hobe. (251r)

Tv. af Viborg byt. 5. maj 1617: Borgmester Christen Hege-lund tilbød på tredje ting sal. L.T. enke Karen Nielsdatter 16 dl. 1 mk. ringere for noget guld og sølv, hans sal. hustru E.G. havde pantsat. (251r)

Fordelingskendelse af Viborg byt. 12. maj 1617: C.H. lod K.N. fordele for en forgyldt linde sat på rødt fløj, en guldring med 8 "leeder" og et "amuleritt" guldhjerte, som hans hustru havde pantsat hendes mand, og som hun forholdt ham, uagtet han havde tilbudt hende 16 dl. 1 mk. ringere.

(205v f.)

K.N. havde appelleret denne fordelingskendelse.

Dom: Det bevises med L.T. regnskabsbog, at sølvet var pantsat ham, medens guldringen ikke var antvortet ham af C. H. el. hans hustru. Eftersom de penge, godset stod i pant for, ikke er antvortet K.N., og C.H. ikke har dem til stede nu og her, finder vi, at hun skal være kvit af delen. (250v-251v) (120

LANDSTING 2. AUGUST 1617.

Det første ting, Gunde Lange sad.

Tv. af Fjends ht. 24. juni 1617: Lørdag næst forleden havde Niels Jensen i Koberup vogtet kvæg sammen med hyrden Peder Nielsen Tasmand på Koberup mark vesten og norden fra kirken. Da fårene løb ind på byggen, råbte hyrden til ham, at han skulle gænge dem ud, hvorefter han løb hen og jog dem ud af byggen. Erik Christensen i Koberup var kommet imod ham og havde sagt, at hans husbond skulle få djævelen, hvorpå han gik op til hyrden. Denne havde vist N.J. ned ad søen efter noget fæ, som gik der. Dengang han gik derned, skadede P.N. intet; men da han kom op til ham igen med fæet, lå han død på jorden. E.C., som var den eneste, der havde været hos hyrden, var løbet ad byen til og havde slået hænderne sammen. (251v f.)

Tv. af Fjends ht. 8. juli 1617: Den dag, hyrden blev dræbt, havde to mænd stået i Koberup hede og gravet tørv. E.C. var kommet derop sammen med hyrdedrengen og havde gættet noget kvæg, som var Koberup fæ. Han råbte og viftede ad dem, at de skulle komme og hjælpe ham; men de var blevet stående. For-

skellige vidner berettede, at E.C. var kommet løbende til byen med hatten i hånden. Han havde slået ud med armene og råbt, at deres halve byg var opædt, og at hyrden lå død i marken. (252r ff.)

Tv. af Fjends ht. 8. juli 1617: 6 synsmænd havde besigtiget P.N. og set, at han havde fået et stort slag på det højre øre og tre slag i venstre side af hovedet og over øjenbrynene. (253r)

Befalingsmanden på Hald havde ladet sandemændene fra Fjends h. indstævne. De udlagde E.C. som P.N. banemand og svor ham fra hans fred. (251v-253v) (121)

Brev dateret Ålborg 18. febr. 1616 (1617): Eftersom rådmænd i Ålborg Mogens Mikkelsen Skriver havde ladet borger sammesteds Jens Nielsen indsætte i byens fængsel og ikke ville entledige ham af fængselet, med mindre han stillede ham borgen, havde J.N. ombedt to mænd at være borgen for ham. Han lovede at holde dem skadesløse for denne borgen. Brevet var underskrevet af J.N. og de to mænd. (257r)

Tv. af Ålborg byt. 3. marts 1617: Da to mænd på byt. den 17. febr. samme år havde gjort M.M.S. skøde på 4 boder og (en) abildgård i Slodzgade, sagde J.N.: Mig sker ikke uden passelig ret; men efterdi mig ikke kan ske ret, skal jeg selv skaffe mig ret. Derefter gik han hen til M.M.S. og sagde: Jeg er ikke ~~red for en~~ karl. (255v)

Uendelig lt. dom af 27. juni 1617, hvorved tv. af 3. marts var fundet magtesløst. (255r f.)

Denne dom havde M.M.S. krævet omstødt, medens J.N. ønskede den stadfæstet ved endelig dom.

Dom: 6 af de 8 mænd, som var tilforordnede tinghørere og

skulle vidne, hvad der den dag gik inden tinge, har med flere dannemænd vidnet, at J.N. har sagt ovennævnte ord. De såvel som J.N. havde været stævnet med lt. stævning, som var læst og påskrevet såvel den 24. febr. som den dag, vidnet gik. Desuden var de tilforn mødt på lt. og havde været deres vidne bestændige. Efterdi intet vidnesbyrd fremlægges, med hvilket tv. kan tilbagedrives, ved vi ikke at dømme det magtesløst. (253v-259r) (122

Delsbrev af Fjends ht. 8. juli 1617: Niels Thomsen i Jegerbiere lod Oluf Vistisen fordele for en skæppe, som kom til hans gård, for at man kunne måle noget korn med den, og som han forholdt ham.

O.V. havde appelleret fordelingskendelsen.

Dom: Efterdi O.V. tilstår, at han har den skæppe, for hvilken han er blevet tiltalt og delt, og at den er i hans hus, ved vi ikke at dømme ham kvit af delen, førend han retter for sig, som det sig bør. (259v-260r) (123

Tv. af Viborg byt. 14. juli 1617: Seks synsmænd havde besigtiget det hus uden S. Meckill port, som Poul Christensen ibor. 6 alen i den sydvestre ende i den "kiørum, som haffuer wentt(?) thil den ny kieregardt, och thrj alne i den noruest ende i same hus, desliligeste fire bending i den laahus, der stander østen fraa neder til gyden vd til den kiørrum, som løber neder til sisen", var bygget på byens grund. Dernæst så de, at Peder Skals og Oster Hansen havde indelukket 6 alen på bredden af byens jord til deres hus, og at Niels Sørensen havde indelukket 6 favne af byens jord sønden op til den ejendom, han havde købt.

M. Villum Paludan, der i sin egenskab af forstander for hospitalet i Viborg havde stedt og fæstet P.C. hans hus, krævede dette tv. kendt magtesløst.

Dom: Efterdi synsvidnet ikke medfører, at der var gjort dem varsel for den dag og tid, på hvilken synsmændene skulle være på åstederne, da finder vi, at samme synsvidne ikke skal have nogen magt. (260v-261v) (124

LANDSTING 16. AUGUST 1617.

Tv. af Refs ht. 26. juli 1617: På Hildersøe kirkegård og nu på tinge havde Jens Pedersen Degn bekendt, at hans søn Niels Jensen havde dræbt præsten hr. Peder Mogensens stedsøn Kjeld Andersen. (262v)

Tv. af samme ht. 2. aug. 1617: Den 3. juli var N.J. kommet ind i Hildersøe præstegård og havde spurgt K.A., hvor han ville hen med sit kram. Han svarede, at han ville til Hølem, "dog hans var saa tung, att hand ichj gad gaed". Derefter sagde N.J., at han skulle tage "koren"(?) fuld af sit bedste kram. Han ville hjælpe til og bære med ham. Hertil svarede K.A., at hans kurv var så fuld, som den kunne være. Da N.J. derpå tilbød at følges med ham og fly ham af med hans kram, gik han dog ud med ham og havde sit kram og sin kramkurv med sig. Mellem klokken 6 og 7 slet drog de sønderad, og N.J. havde en bøsse og en "gaffelstok" i sin hånd. (263r) - En mand, som ved "hales" middagstid stod og slog hø sønder i Helessøe mark, havde set, at K.A. med sin "kramb kare" (?) og N.J. med en stok i hånden fulgtes ad sydpå ad Dragen til. (263r f.) - En tjenestekarl, der ved halv middagstid havde været ude i Senderup mark, så N.J. kom-

me gående fra vejlen op ad "hiemendtz vei" med en bøsse og en bylt så stor som fire skæpper korn på sin bag. (263v) - En kvinde, til hvem N.J. havde lovet at købe en halv mark sæbe, havde ved "medagslau" været i hans hjem og spurgt efter ham. Da var han gået ad byen, men skulle straks komme tilbage. Hans broder, der tjente i Skibsted, var kommet ind i stuen og havde sagt, at han ville ride hjem. Dertil havde hans moder svaret, at han så ikke fik sin "liustok" (fejl for bistok(?)) med sig. (264r) - Lidt over middag havde N. J. henvendt sig til en mand, der gik i sin gård, og havde lånt to mark af ham. Han sagde, at han ville ride af by med sin broder. "Thj det var den broen øg, som stod bunden ved Jens Deiens lage". (263v) - En kvinde havde lidt senere set N.J. og hans broder "ridendes begi paa en brogenn øg nær med en sti, som løber fra Jens Deiens" hus. (263v) - Nogle folk, som ved 4 slet om eftermiddagen drog ned til deres eng sønden ved Gundtofft mølle, havde set N.J. komme ridende på en sort hest nordfra ad den vej, der løber fra Gundtofft mølle til Helderseø. Da de spurgte ham, hvor han havde været, sagde han, at han havde været i Vlshau for at købe et par sko. (264r) - Hen mod aften den 3. juli kom N.J. gående til færgemanden ved Nessund og bad ham føre sig over. Han havde en pakke med sig "saa meget ved lau, som enn halff boxe kund were stapet fuld". Desuden havde han en bøsse ved sit bælte. Den skød han af og ladede den igen lige til det yderste. Da færgemanden spurgte ham, om han nok turde lade den således, svarede han, at den nu var ladet til at tage mod en skalk. (264r f.)

Tv. af samme ht. 2. aug. 1617: 12 synsmænd havde besigtiget K.A. lig den 7. juli. Det lå på Drauen ved Limfjorden

sydøst for Tybierig dér, hvor fjorden har skåret sig ind næst til vejen. Der var kastet jord og sten på ham, så han var "vndertegt" dermed. Han var skudt bag sin højre arm og ud gennem sin venstre patte med en kugle. (262v)

Sandemændsed: Refs h. sandemænd, som ridefogeden på Vestervig havde indstævnet, svor N.J. mord og manddød over og fra hans fred. (262r-264v) (125)

Niels Clausen på Lunø havde krævet et tv. af Lunø bt. 10. maj 1617 og en dom af samme bt. kendt magtesløse. Sagen, der angik forstyrning, u lyd, skændsel og trusel, han på palmesøndag skulle have gjort hr. Niels Jensen på prædikestolen og på hans kirkevej til Lunøgard, blev opsat, fordi dommerne ikke var til stede. (265r-266r) (126)

Fru Edel Ulfeldt til Hanstegard, Just Bockenhuus til Astrup og Johan Brockenhuus til Lierbek havde krævet en æskning over fru Ingeborg Skeel til Jungitgard stadfæstet ved lt. æskning. Sagen drejede sig om nogle domme og breve, hun havde annammet af sal. Kjeld Brockenhuus, og som hun ikke, skønt hun havde forpligtet sig dertil, ville levere fra sig. Sagen blev opsat på hendes lavværges begæring, og fordi dommerne ikke var til stede. (266r-266v) (127)

LANDSTING 30. AUGUST 1617.

Tv. af Morsø Sønner ht. 28. juli 1617: Seks synsmænd, som efter at Niels Pedersen, der tjente i Anderop, var død, havde besigtiget liget, så et sår på hans venstre ben neden for "calenn", som de syntes var hugget. (267v)

Tv. af samme ht. 4. aug. 1617: Den 10. juli slog N.P. sammen med flere andre hø på Frøsløffsgars mark. Da han havde udslået sit skår og gik tilbage igen, gik han tværs over 3 skår og blev stående noget bag ved Niels Sørensen, født i Ørding, ved siden af hans skår. Da odden af N.S. høle vendte af græsset, ramte den N.P. i det venstre ben og tilføjede ham den skade, han døde af. (266v ff.)

Tv. af samme ht. 4. aug. 1617: Dengang N.P. fik sakramentet af sognepræsten, sagde han, at den skade, han havde fået i sit ben, var tilføjet ham af våde. (267v f.)

Sandemændene i Morsø Sønder h., som Christen Poulsen i Molderup Dalgard havde hidkaldt, svor N.S. manddød over og til hans fred. (266v-268r) (128)

Pantebrev dateret Sæby den 13. jan. 1610: Peder Lauridsen, borger i Sæby vedkendte sig at skyldte sin hustrus fader sognepræsten hr. Oluf Jørgensen 21 rdl., som han skulle betale tilbage med det allerførste efter hans vilje og santykke. Til forvaring pantsatte han det hus og den ejendom, som ligger næst østen op til (rådmænd) Peder Mikkelsens gård, og som var tilfaldet ham efter hans forældre og broder. Ejendommen måtte ikke afhændes eller pantsættes til andre, før O.J. fik sin betaling. (269r f.)

Undelig lt. dom af 26. okt. 1616: Pantebrevet blev kendt magtesløst. (269r)

Undelig dom af Sæby rådstue 19. febr. 1617: Det bevises med tv., at sal. P.L. på sine søskendes vegne har givet afkald på deres arv efter deres forældre, som han havde taget under værgemål, og som omfattede to gamle forfaldne gårde. Derfor burde disse ejendomme efterfølge dem (P. L.

søskende, som var P.M. stedbørn), og Else Olufsdatter (O.J. datter og antagelig enke efter P.L.) og hendes børn skulle lide tiltale for, hvad der ydermere rester. (269v)

Uendelig lt. dom erhvervet 29. marts 1617 af O.J. enke Kirsten Hansdatter: De to uendelige domme blev kendt magtesløse. (268v)

P.M. krævede på sine stedbørns vegne den uendelige lt.dom af 29. marts kendt magtesløs og rådstuedommen af 19. febr. stadfæstet.

Dom: Efterdi pantebrevet, som er ejendom angældende, ikke er gjort lovligt til tinge, finder vi, at det for så vidt som det er ejendom angældende, ikke bør have nogen magt. Efterdi borgmester og råds dom ikke er endelig, bør sagen ingen indkomme for dem, som bør endeligt adskille derom. (268 r-27or) (129)

Købebrev dateret Ålborg 16. maj 1611: Christence Dyre til Kiersgaardt bekendte, at hun med sin husbands (Erik Høegs) gode behag havde solgt Anders Pedersen Mørk deres våning, som lå i Ålborg i Vor Frue sogn på nordre side af Brødergad østen til Mögens Skrivners ejendom og vesten til Hieronimus Byskrivers ejendom. Ejendommen, som de havde købt af sal. Christen Andersens børn, strakte sig fra adalgaden og nord på til M.S. ejendom. Købesummen var 710 sldl., hver dl. til 32 sk. lybsk, som skulle betales til 5 terminer, af hvilke den sidste var pinsedag 1614. (271r f.)

Brev dateret Ålborg 16. maj 1611: A.P.M. bekendte, at han skyldte C.D. og hendes husband 710 sldl., som skulle betales til de i købebrevet fastsatte terminer. Til sikkerhed pantsatte han den ejendom, han havde købt af hende, og som

han forpligtede sig til ikke at sælge eller pantsætte til nogen anden, før pengene var betalt. På brevet var der skrevet, at han havde betalt hende 110 sldl. og 100 dl. til pinsedag 1612 (272r f.)

Tv. af Ålborg byt. 9. marts 1612: A.P.M. bekendte, at han skyldte E.H. 600 dl., hver dl. til 32 sk. lybsk, for den ejendom, han havde afkøbt ham. Pengene skulle betales til 4 terminer, af hvilke den sidste var pinsedag 1614. Til forvaring pantsatte han ejendommen, som han selv beboede, og som han ikke måtte sælge eller pantsætte til nogen anden. Blev pengene ikke betalt rettidigt, skulle ejendommen følge E.H. kvit og frit. (272v f.)

Brev dateret Ålborg 4. juni 1612: A.P.M. havde ikke betalt en terminsydelse, der forfaldt til påskedag. Han lovede at betale pengene til mikkelsdag med "3 daller en halff ars husli". Overholdt han ikke sine forpligtelser, lovede han straks at gøre E.H. og hans frue ejendommen ryddelig. (273r f.)

Købebrev af 7. aug. 1613: A.P.M. havde givet Christen Høeg brev på 130 rdl. at betale til førstkomende tredje pinsedag. Så snart pengene var betalt, skulle C.H. give ham skøde på den fjerdepart af hans iboende gård, som C.H. havde arvet efter sin broder E.H. (274r)

Dom af Ålborg rådstue 19. aug. 1614: Da A.P.M. ikke havde overholdt sine forpligtelser, burde gården følge sal. E.H. arvinger til evindelig ejendom, og A.P.M. skulle gøre dem gården ryddelig. (273v f.)

A.P.M. havde appelleret rådstuedommen og krævede C.D. dømt til at give ham skøde på ejendommen eller betale ham de penge, hun havde fået, tilbage med renter og omkostninger.

Dom: A.P.M. havde til Ålborg byt. forpligtet sig til at lade ejendommen følge E.H. og hans arvinger kvit og frit, hvis pengene ikke blev betalt til rette tider og terminer. Senere havde han forpligtet sig til at gøre gården ryddelig, hvis pengene ikke udkom. Efterdi han ikke har haft sine forpligtelser i agt, og borgmester og råd derfor har tildømt E.H. arvinger gården og dømt A.P.M. til gøre dem den ryddelig, da ved vi ikke at dømme deres dom magtesløs. (270v-275r)

(130)

Tv. af Skive byt. 25. apr. 1617: Fire synsmænd havde været til syn vesten til det hus, Søren Poulsen havde ladet sætte til Byemands Toffte. Uden for husets tagdråb var der lagt bro af sten. Uden for brostenene var der en mødding, og i den ager, der lå uden for huset og ved møddingen, var der kastet en rende. (275v f.)

Tv. og sandemændstog af samme byt. 9. maj 1617: Mads Jørgensen i Skive sigtede S.P. og hans hustru for at have ladet stenbroen lægge, møddingen indrette og renden kaste, hvilket S.P. imidlertid benægtede ved sin saligheds ed. Sandemændene havde derfor taget hinanden i hånden svoret S.P. kvit for vold. (276r f.)

Uendelig lt. dom af 24. marts (maj) 1617: Sandemændenes ed blev kendt magtesløs. (275v)

Uendelig lt. dom af 19. juli 1617: Ovenstående uendelige dom blev kendt magtesløs. (275v)

M.J. havde krævet den sidste lt. dom kendt magtesløs og den første stadfæstet ved endelig dom.

Dom: Det var ikke gjort bevisligt for sandemændene, at S. P. havde gjort den gerning, som der var synet om. Ikke hel-

ler fremlægges der nu noget vidnesbyrd derom. Da det bevises med tv., at S.P. ved sin højeste ed og på tinge har benægtet den, og sandemændene derfor har svoret ham kvit for vold, så ved vi ikke at sige samme deres ed imod.(275r-277r)

(131)

Hans Brouttmand i Viborg, der var værge for afgangne Laurids Tønders børn, havde for at sikre dem deres arv ladet 100 dl., som borgmester Christen Hegelund skyldte L.T. efterleverske Karen Nielsdatter, arrestere.

K.N. havde krævet arresten kendt magtesløs.

Dom: H.B. findes at være K.N. børns tilforordnede værge. Der var gjort skifte mellem hende og børnene, og hun har beholdt den børnene tilfaldne arv hos sig. Efterdi hun selv vedgår, at hun har "vdsaatt" noget af børnenes gods, og H. B. derfor på deres vegne har ladet de 100 dl. hos C.H. arrestere, da ved vi ikke at sige imod samme arrestering, for så vidt den belanger det gods, som er tilfaldet børnene på lod efter skiftebrevets indhold, og som kan være "vdsaatt". (277r-278r)

(132)

Tv. af Viborg byt. 14. aug. 1617: Jørgen Urnes tjener Didrik Schalbrøcker havde udlagt 3 rigsmk. for kongesagen. Sagen om, hvorvidt han burde udgive videre til kongesagen, var opsat.

Uendelig lt. dom af 24. maj 1617: Sandemændenes ed, hvorved han var fundet skyldig i vold mod Jesper Pedersen, skulle ikke komme ham til hinder og skade.

Byf. i Viborg Anders Rolandsen havde appelleret den uendelige lt. dom.

Dom: Efterdi D.S. beviser med tv., at han har udlagt sine 3 mk. for vold til tinge, og sagen om samme bøder hænger i trætte og er opsat, da ved vi ikke at dømme om den uendelige dom, førend der bliver ordelet om bøderne til Viborg byt. (278r-279r) (133)

Tv. af Viborg byt. 14. juli 1617: 6 synsmænd havde set, at skræddersvend Mogens Hansen havde en skramme ved sit højre brystben, og at både hans trøje med "drett" og skjorte var gennemhugget.

Tv. af samme ting 21. juli 1617: M.H. beskyldte Poul Pedersen Skrædder for at have tilføjet ham den skade, synsvidnet omhandlede.

Sandemændstog af 4. aug. 1617: Viborg bys sandemænd svor P.P. vold over.

P.P., der gjorde gældende, at M.H. var kommet ind i hans hus imod hans vilje og minde og ville tage sig arbejde til i hans hus, havde appelleret sandemændstoget.

Dom: Det bevises med synsvidne, at M.H. havde fået sår og skade. Da han for ting og dom har beskyldt P.P. derfor, og denne ikke har benægtet det, ved vi ikke at dømme sandemændenes ed magtesløs. (279r-280r) (134)

Tv. af Viborg byt. 30. juni 1617: Anden pinsedag havde Peder Nielsen Murmand ude på gaden slået Hans Rustmesters kone Anne Jørgensdatter med en kæp, væltet hende omkuld, sat sig på hende og rykket hende i håret, medens hun holdt ham fra sig og havde fat i hans skæg.

Sandemændstog af samme ting 7. juli 1617: Viborg bys sandemænd svor P.N. vold over.

Uendelig lt. dom af 2. aug. 1617: Tv. og sandemændstoget blev fundet magtesløse.

H.R. havde krævet den uendelig dom underkendt.

Dom: Meste parten af vidnerne var mødt og havde været deres vidnesbyrd bestændige. Da der ikke blev fremlagt noget vidnesbyrd, med hvilket de kan ryges og tilbagedrives, og da det ikke bevises. at P.N. har benægtet vidnes til tinge, da ved vi ikke at dømme vidnet eller sandemændseden magtesløse. (28or-281v) (135)

LANDSTING DEN 27. SEPTEMBER 1617.

Tv. af (Salling) Nørre ht. 22. juli 1617: Synsmænd havde set, at Poul Melsen i Gretrup havde et åbent sår i hovedet, og at hans hustru Inge Jensdatter var skudt igennem sit højre ben og sin højre arms albueled.

Tv. af samme ht. 5. og 12. aug. 1617: På søndag var henholdsvis 3 uger og en måned havde Søren Moridsen i Gretrup været i P.M.s hus, hvor han slog hans kande**b**ænk sønder, drog sin kniv og udæskede ham og hans hustru, som han kaldte tyve og skælm. P.M. havde bedt ham gå hjem, hvad han også gjorde, men kun for at hente sin bøsse, som han spændte og "bød ad" P.M.s toft, hvor hans kone stod. P.M., der ikke vidste, at skuddet havde ramt hans kone, løb hen til S.M. og sagde: "Gud fader vere till fredz, det schall allt vere i guoduilighed". S.M. slog derefter P.M. i hovedet med sin bøsse, hvorpå denne slog ham i hovedet med en fork. Slaget var så hårdt, at det blev S.M.s bane.

Sandemændstog: Nørre h.s sandemænd, som Mads "Mosten" (Moridsen) havde hidkaldt, svor P.M. manddød over og til hans

fred. (282r-283r)

(136)

Tv. af Horns ht. 8. sept. 1617: På søndag 14 dage på Tolne marked havde to vidner set Daniel Christensen fra Reffsig gå baglæns med en jerntyv "thue hængs" i hånden, medens to karle kom løbende efter ham, slog og stak efter ham. D. C. bad dem, at de skulle "haffue hanom det i for drag", men derefter løb der så mange folk imellem, at vidnerne ikke kunne se, hvad der skete. To andre vidner havde set, at Niels Jensen i Holemon (Holemen) slog D.C.s lue af hans hoved med en jerntyv, hvorefter D.C. slog ham med en jerntyv, så han faldt om.

Tv. af samme ht. 15. sept. 1617: Synsmænd havde set, at N.J., som blev slået ihjel på Tolne marked, havde fået to slag i hovedet.

Horns h.s sandemænd, som Søren Jensen i Grarup havde hidkaldt, svor D.C. manddød over og til hans fred. (283r-284r)

(137)

Sandemændstog af Nykøbing byt. 12. juli 1617: Byens sandemænd svor Peder Mikkelsen, borger i Nykøbing, vold over, fordi han havde slået og uførmert Mette Lauridsdatter i Blaaberigh.

Da P.M. ikke havde rettet for sig, krævede M.L.s husbond Otte Skeel, som var kongens befalingsmand på Dulum Kloster, ham dømt fredløs.

Dom: Af sandemændseden forfæres det, at det er fast over 6 uger siden, der blev svoret P.M. vold over for denne sag, som findes at være en 40 mk.s sag. Da P.M. ikke inden seks ugersdagen har rettet for sig, stillet borgen el. "ryggitt"

sandemændseden, ved vi ikke andet at sige derom, end at recessen skal følges, og at P.M. skal fare som andre fredløse mænd. (284r-285r) (138)

Tv. af Morsø Sønder ht. 7. okt. 1616: Jens Christensen i Karbøys havde bekendt, at han skyldte Knud Nielsen i Rested 6 sldl., Christen Christensen i Torp 3 rdl. og 4 sldl., Søren Nielsen i Ness 3 sldl. og Abraham Jensen, der tjente i Karbøys præstegård, 7 sldl.

Da J.C. var en fredløs mand, som samme dag blev dømt til stejle og hjul, burde der i henhold til recessen ikke være udstedt tv. efter hans ord. Befalingsmanden på Duolums Kloster Otte Skell havde derfor på kongens og J.C.s sal. hustrus fader Peder Olufsen i Karbøys vegne krævet tv. kendt magtesløse. To uendelige lt.sdomme af 18. jan. og 29. marts 1617 havde taget hans påstand til følge, hvorfor han nu krævede endelig dom i sagen.

Dom: Kreditorerne, som havde erhvervet tv.erne, havde to gange været stævnet til lt.et, men var ikke mødt. Derfor var tv.erne blevet underdømt ved to uendelige domme, som var læst og forkyndt på tinge. Da de nu på ny var indstævnet, men stadig undholdt sig fra rettergang, finder vi, at tv.erne skal være magtesløse. (285v-286v) (139)

Tv. af Refs ht. 28. juni 1617: Den tid Jens Madsen, som boede i Dalgardt i Refs og var Mette Jensdatters fader, døde, da levede hendes morbroder Jens Madsen i Huolm, som var en lovfast og formuende mand, medens Mads Olufsen i Ser-rup Gardt var en ung ugift karl, der boede hjemme hos sine forældre og ikke havde andet mellem hænder end det, de ville

tilstede ham.

Befalingsmanden på Vester Vig Knud Gyldenstjerne havde krævet dette tv., der skulle fritage M.J.s farbroder M. O. for at gøre hende regnskab for hendes arv, dømt magtesløst.

Dom: Knud Schiøtt i Smerupgaardt var både en af de otte mænd tinghørere og det vidne, som vidnede først. Da varselsmændene heller ikke havde navngivet de steder, på hvilke de har givet de indstævnedes varsel, kan vi ikke kende tv. så nøkksomt, at det bør have nogen magt. (287r-288r) (140)

Brev af 18. jan. 1617 udstedt af herredsprovst hr. Mads Andersen til Visbøye og Helborig sogne, hr. Tøger Jacobsen, sognepræst til Skyum sogn og hr. Niels Jacobsen, sognepræst til Hasing sogn: Den 12. jan. havde de været i Snedsted præstegård og hørt, at hr. Niels Nielsen Hegelund, sognepræst til Sønder Haae, efter bispens befaling havde tilbudt at holde kirketjenesten ved magt i sognepræsten' hr. Mads Pedersens skrøbelighed. Hr. Mads havde bevilget det, hvorefter de to præster gav hinanden deres hånd. (288v)

Tv. af Hassing ht. 20. marts 1617: På Snested Kirkegård den 19. jan. havde N.N.H. bedt to mænd fra Hørsted gå til M.P. og spørge ham, om det var med hans minde han skulle gøre kirketjeneste samme dag i Snested kirke, således, som det havde været omtalt for herredsprovsten. M.P. svarede, at han ikke havde talt med nogen anden derom. Hr. Henrik i Nørhaae havde ganske vist en stakket tid gjort kirketjeneste for ham, men dagen før havde han haft sin dreng hos ham og bedt ham ikke komme for at prædike. En eftermiddag ville han komme til ham og betale ham, fordi han tilforn havde gjort tjeneste for ham. (29or)

M.P. krævede brevet og tv. kendt magtesløse.

Lt. dom: Med opsættelse af Ålborg kapitel bevises det, at de tre præsters kundskab har været indstævnet for deres rette øvrighed efter ordinansen, men at sagen ikke har været omkendt ved dom. Da tv. bekræftes med præsternes kundskab, ved vi ikke at dømme om præsternes brev el. tv., før sagen bliver ordelet af kapitlet. (288v-290v) (141)

Befalingsmanden på Ørum slot Mogens Kaas fremlagde det tv. af Hassing ht. 13. febr. 1617, som er refereret i dom nr. 107, og krævede det stadfæstet.

Dom: Vidnerne, som udtrykkeligt havde bevidnet, hvorledes det var gået til med hr. Niels Hegelund på Snested kirkegård den søndag, var på ét nær mødt på lt. og havde været deres vidnesbyrd bestandige med helgens ed og opragt finger. Der fremlægges heller ikke noget vidne, hvormed det kan ryges og tilbagedrives. Niels Pedersen i Orup havde desuden tilstået på lt., at der havde været en anden præst ved kirkegården den dag, og at det derfor ikke blev bevilget N.H. at gøre tjeneste. Da han også havde bekendt, at han havde talt med N.H., og ikke ville benægte, at han havde fat i hans klæder, da de fulgtes ad til stenten, ved vi ikke at dømme tv. magtesløst. (291r-292v) (142)

Tv. af Skyum bt. 4. juni 1617: På søndag var 14 dage havde Margrete Christensdatter og Jens Madsen været i tag sammen, og M.C. havde slået J.M. på munden med sin næve.

Sandemændstog af Skyum bt. 18. juni 1617: Birkets fire sandemænd havde svoret både M.C. og J.M. et fuldt vold over.

M.C. broder Søren Christensen i Staffstroff havde fået bå-

de tv. og sandemændstoget kendt magtesløse ved uendelig lt. dom af 2. aug. 1617.

Befalingsmanden på Ørum slot Mogens Kaas havde appelleret denne dom.

Dom: Efterdi M.C. ikke findes at have fået varsel for tv. og sandemændseden sammen med sin lavværge, kan vi ikke kende samme tv. og sandemændsed så noksomme, at de bør komme M.C. til hinder el. skade. (293r-294r) (143)

Delsbrev af Worgaardz bt. 14. juni 1616, som var læst på bt. snapsting den 10. jan. 1617: Jørgen Arenfeldt A. Vorgaardt havde bl.a. ladet Niels Skædder i Worsaae fordele for sit faldsmål, eftersom han tilforn var delt for hovedgælden.

Tv. af Worgaardz bt. 30. maj 1617: Siden den kontrakt var gjort mellem sal. fru Anne Marsvin og Eske Bille om Fimtrang og Kierlingholtet, har J.A. ladet begge skove bruge med øksehug, oldengæld og alt andet indtil sidst forgangne afgrøde, da E.B. selv har ladet svin indbrænde på Fimtrang.

J.A. krævede tv. kendt magtesløst med henvisning til, at N.S., som var en af de otte mænd, var fordelt.

Dom: Da det bevises, at en af de otte mænd tinghørere ved navn N.S. var delt, dengang han vidnede med sine medbrødre, finder vi, at tv. ikke skal have nogen magt. (294v-295v)

(144)

Tv. af Vorgaardz bt. 21. marts 1617: Hr. Peder Jensen i Albek præstegård havde begæret tv. beskrevet i tingbogen om noget ellehugst uden hans markgærde i et ellekær, der i langsommelig tid havde ligget og været brugt til præstegår-

M.P. krævede brevet og tv. kendt magtesløse.

Lt. dom: Med opsættelse af Ålborg kapitel bevises det, at de tre præsters kundskab har været indstævnet for deres rette øvrighed efter ordinansen, men at sagen ikke har været omkendt ved dom. Da tv. bekræftes med præsternes kundskab, ved vi ikke at dømme om præsternes brev el. tv., før sagen bliver ordelet af kapitlet. (288v-290v) (141)

Befalingsmanden på Ørum slot Mogens Kaas fremlagde det tv. af Hassing ht. 13. febr. 1617, som er refereret i dom nr. 107, og krævede det stadfæstet.

Dom: Vidnerne, som udtrykkeligt havde bevidnet, hvorledes det var gået til med hr. Niels Hegelund på Snested kirkegård den søndag, var på ét nær mødt på lt. og havde været deres vidnesbyrd bestandige med helgens ed og opragt finger. Der fremlægges heller ikke noget vidne, hvormed det kan ryges og tilbagedrives. Niels Pedersen i Orup havde desuden tilstået på lt., at der havde været en anden præst ved kirkegården den dag, og at det derfor ikke blev bevilget N.H. at gøre tjeneste. Da han også havde bekendt, at han havde talt med N.H., og ikke ville benægte, at han havde fat i hans klæder, da de fulgtes ad til stenten, ved vi ikke at dømme tv. magtesløst. (291r-292v) (142)

Tv. af Skyum bt. 4. juni 1617: På søndag var 14 dage havde Margrete Christensdatter og Jens Madsen været i tag sammen, og M.C. havde slået J.M. på munden med sin næve.

Sandemændstog af Skyum bt. 18. juni 1617: Birkets fire sandemænd havde svoret både M.C. og J.M. et fuldt vold over.

M.C. broder Søren Christensen i Staffstroff havde fået bå-

de tv. og sandemændstoget kendt magtesløse ved uendelig lt. dom af 2. aug. 1617.

Befalingsmanden på Ørum slot Mogens Kaas havde appelleret denne dom.

Dom: Efterdi M.C. ikke findes at have fået varsel for tv. og sandemændseden sammen med sin lavværge, kan vi ikke kende samme tv. og sandemændsed så noksomme, at de bør komme M.C. til hinder el. skade. (293r-294r) (143)

Delsbrev af Worgaardz bt. 14. juni 1616, som var læst på bt. snapsting den 10. jan. 1617: Jørgen Arenfeldt A. Vorgaardt havde bl.a. ladet Niels Skædder i Worsaae fordele for sit faldsmål, eftersom han tilforn var delt for hovedgælden.

Tv. af Worgaardz bt. 30. maj 1617: Siden den kontrakt var gjort mellem sal. fru Anne Marsvin og Eske Bille om Fimtrang og Kierlingholtet, har J.A. ladet begge skove bruge med øksehug, oldengæld og alt andet indtil sidst forgangne afgrøde, da E.B. selv har ladet svin indbrænde på Fimtrang.

J.A. krævede tv. kendt magtesløst med henvisning til, at N.S., som var en af de otte mænd, var fordelt.

Dom: Da det bevises, at en af de otte mænd tinghørere ved navn N.S. var delt, dengang han vidnede med sine medbrødre, finder vi, at tv. ikke skal have nogen magt. (294v-295v)

(144)

Tv. af Vorgaardz bt. 21. marts 1617: Hr. Peder Jensen i Albek præstegård havde begæret tv. beskrevet i tingbogen om noget ellehugst uden hans markgærde i et ellekær, der i langsommelig tid havde ligget og været brugt til præstegår-

M.P. krævede brevet og tv. kendt magtesløse.

Lt. dom: Med opsættelse af Ålborg kapitel bevises det, at de tre præsters kundskab har været indstævnet for deres rette øvrighed efter ordinansen, men at sagen ikke har været omkendt ved dom. Da tv. bekræftes med præsternes kundskab, ved vi ikke at dømme om præsternes brev el. tv., før sagen bliver ordelet af kapitlet. (288v-290v) (141)

Befalingsmanden på Ørum slot Mogens Kaas fremlagde det tv. af Hassing ht. 13. febr. 1617, som er refereret i dom nr. 107, og krævede det stadfæstet.

Dom: Vidnerne, som udtrykkeligt havde bevidnet, hvorledes det var gået til med hr. Niels Hegelund på Snested kirkegård den søndag, var på ét nær mødt på lt. og havde været deres vidnesbyrd bestandige med helgens ed og opragt finger. Der fremlægges heller ikke noget vidne, hvormed det kan ryges og tilbagedrives. Niels Pedersen i Orup havde desuden tilstået på lt., at der havde været en anden præst ved kirkegården den dag, og at det derfor ikke blev bevilget N.H. at gøre tjeneste. Da han også havde bekendt, at han havde talt med N.H., og ikke ville benægte, at han havde fat i hans klæder, da de fulgtes ad til stenten, ved vi ikke at dømme tv. magtesløst. (291r-292v) (142)

Tv. af Skyum bt. 4. juni 1617: På søndag var 14 dage havde Margrete Christensdatter og Jens Madsen været i tag sammen, og M.C. havde slået J.M. på munden med sin næve.

Sandemændstog af Skyum bt. 18. juni 1617: Birkets fire sandemænd havde svoret både M.C. og J.M. et fuldt vold over.

M.C. broder Søren Christensen i Staffstroff havde fået bå-

de tv. og sandemændstoget kendt magtesløse ved uendelig lt. dom af 2. aug. 1617.

Befalingsmanden på Ørum slot Mogens Kaas havde appelleret denne dom.

Dom: Efterdi M.C. ikke findes at have fået varsel for tv. og sandemændseden sammen med sin lavværge, kan vi ikke kende samme tv. og sandemændsed så noksomme, at de bør komme M.C. til hinder el. skade. (293r-294r) (143)

Delsbrev af Worgaardz bt. 14. juni 1616, som var læst på bt. snapsting den 10. jan. 1617: Jørgen Arenfeldt A. Vorgaardt havde bl.a. ladet Niels Skædder i Worsaae fordele for sit faldsmål, eftersom han tilforn var delt for hovedgælden.

Tv. af Worgaardz bt. 30. maj 1617: Siden den kontrakt var gjort mellem sal. fru Anne Marsvin og Eske Bille om Fimtrang og Kierlingholtet, har J.A. ladet begge skove bruge med øksehug, oldengæld og alt andet indtil sidst forgangne afgrøde, da E.B. selv har ladet svin indbrænde på Fimtrang.

J.A. krævede tv. kendt magtesløst med henvisning til, at N.S., som var en af de otte mænd, var fordelt.

Dom: Da det bevises, at en af de otte mænd tinghørere ved navn N.S. var delt, dengang han vidnede med sine medbrødre, finder vi, at tv. ikke skal have nogen magt. (294v-295v)

(144)

Tv. af Vorgaardz bt. 21. marts 1617: Hr. Peder Jensen i Albek præstegård havde begæret tv. beskrevet i tingbogen om noget ellehugst uden hans markgærde i et ellekær, der i langsommelig tid havde ligget og været brugt til præstegår-

den. Niels Madsen i Kringelhed var imidlertid mødt på Eske Bille til Elings vegne og havde kendt sig fuldt og fast ved alle de kær, ege, bøge og elle, som fandtes i Okier nedentil P.J. gårde.

Jørgen Arenfeldt til Worgaardt, der gjorde gældende, at E. B. ikke havde andre rettigheder i Okier end 2 svins olden, rishugst og fædrift til Kringelhede, medens rishugsten og græsningen i øvrigt lå til Albeck præstegård og by, havde krævet tv. kendt magtesløst.

Dom: Uagtet tv. er ejendom angældende, befindes intet varsel at være givet lodsejerne, således som recessen fordrer. Da fogeden ikke desto mindre har udstedt vedkendelsesvidnet, finder vi, at det bør være magtesløst. For vor bønns skyld har J.A. atstået fra den tiltale, han kan have til bf. for det, han kan have forset sig deri. (296r-297r) (145)

Tv. af Worgaardz bt. 15. aug. 1617: De skovholter, som ligger østen til Holbecks mølletæk, og som Eske Bille til Elinge har ført trætte på, hedder Holbecks Holter og strækker sig i henhold til loven, så vidt roden rinder og toppen luder. Det var de samme skovholter, som gode mænds "ligielse" og afgangne Hans Axelsens skiftelodder lyder på. I Albek s. lå der ikke andre gårde el. bol, som har heddet Offuer og Neder Holbek, end de to gårde, Jesper Andersen og Niels Andersen påbor, el. andre skovholter, som har heddet Offuer og Neder Holbecks Holter, end dem, som gode mænds "legelse" og lod lyder på. (3o2v)

Tv. af Jersleff ht. 21. aug. 1617: Det har altid været holdt for Fimtrangh, når man kommer vester gennem Albeckgaardz led, og det har ligeledes altid været kaldt Fimtrang,

når man kommer igennem Offue(r) og Neder Holbecks "brøde led", derfra og vester til Fimbeck. (299v f.)

Tv. af Worgaardz bt. 29. aug. 1617: 6 synsmænd havde den 28. aug. været i nogle holter, der ligger mellem Fimbeck og Holbecks- og Albeckgardz markgårder, og som, efter hvad man berettede for dem, skulle være Fimbtrang. Dér så de 90 bøgestubbe, som de syntes træerne kunne være afhugget på en 6 års tid. På 20 af disse stubbe var der sat "kringer mercke". Desuden så de 20 grønne bøgestubbe, som de syntes træerne var afhugget i dette år. Dernæst var de i et holt, som lå østen og norden for alfar "vedt", og som, efter hvad man berettede for dem, skulle kaldes Kieling Holtet. Dér så de 56 bøgestubbe, som de syntes træerne var afhugget på en 6 års tid. Af disse stubbe var der "kringellmerck" på de 40. (30lr)

Tv. af Jersleff ht. 4. sept. 1617, der bekræfter tv. af 21. aug. (30lv)

Tv. af samme ht. 4. sept. 1617: Den 17. marts havde 27 mænd hugget og afført 13 bøge på de steder, som de andre vidner havde vidnet om den dag, og som kaldes Fimtrang. I øvrigt havde Jørgen Arenfeldt t. Woergaardt, siden kontrakten blev gjort, haft brugelighed i Fimtrang og Kierling Holtt både med oldengæld og øksehug undtagen sidste oldenbør, da E.B. selv lod brænde svin på Fimtrang. (30lv f.)

J.A. havde krævet tv. af 21. aug., 29. aug. og 4. sept. kendt magtesløse.

Dom: Vidnerne i de indankede tv. bemelder, at det har altid været holdt for Fimtrang, når man kom vesten gennem Albeckaardtz led, deslige når man kom gennem Offuer og Neder Holbeks "brøde leedt", derfra og vester til Fiimbek. Deri-

mod har vidnerne i tv. af 15. aug. båret kundskab og hævdet, at de holter, som ligger østen til Holbecks møllebæk, og som E.B. har ført trætte på, hedder Holbeks Holther. Da disse vidner ikke har fået varsel for de førstnævnte tv., finder vi, at de ikke skal have nogen magt. (297v-303v) (146

"THIESDAGIN WDJ LANDZTING HER EPATHER"

Sandemændstog af Sæby byt. 23. juli 1617, stadfæstet af fraværende sandemænd 30. juli og 6. aug.: Sandemændene tog hinanden i hånden og svor Søren Høgh i Volstrup, Tyge Lauridsen, der tjener i Knuden, og Christen, der tjener i Thuerkier, et fuldt vold over.

Deres husbond Peder Munk til Seebyegaardt, der påstod, at de var blevet dømt, fordi de den 17. og 18. juni havde repareret et gammelt dige og gærde omkring hans endelsgrund og ejendom til hans gård Men Haff, havde krævet sandemændstoget kendt magtesløst.

Dom: De 6 sandemænd har gjort deres ed den 23. juli sidst forleden, som de 2 andre siden har samtykket. Da det ikke bevises, at sagen er appelleret el. deres ed stævnet og kaldet inden 6 uger efter, at de 6 første og fleste har "thøfuidt" i sagen, ved vi ikke at dømme på denne sandemændsed. (303v-304v) (147

Tv. af Sæby byt. 18. apr. 1604: Karen Jensdatter sal. Bertel Rasmussens tilskødede Thomas Pedersen i Sæby den gårds huse og bygninger, som hun påbor, og som ligger på byens jord på søndre side af gaden mellem Palle Skrædders og Jens Bødkers gårde.

Dette skøde havde Hans Nielsen i Kierkschou fået kendt magtesløst ved en uendelig lt. dom af 30. aug. 1617, som T. P. havde appelleret.

Dom: Skødet formelder, at K.J. har solgt gårdens huse og bygninger, som er løsøre og ikke skal lovbydes. Desuden havde borgmester Herman Hermansen som en øvrighed bevilget skødet og forsegle det sammen med hende. Da det ikke gøres bevisligt, at L.B. børn har haft nogen lod i husene, og ejendommen, de stod på, tilhørte byen, ved vi ikke at dømme skødet magtesløst. (305r-306r) (148)

Dom af Jerslev ht. 19. juni 1617: Efterdi det ikke bevises, at hr. Laurids Lauridsen i Øster Brøndesloff først efter Ribeordinansens 17. kapitel var indstævnet for sin herredsprovst, vidste fogeden ikke da at udstede lovmål over ham.

Fru Dorte Krabbe til Rougtuedt, som derved var fradømt "fregield att tillbyde her L.L. siønn och wduiselse paa it hindes boeleggh i Øster Brøndesloff, for:ne hr. L.L.paa nogen aar i brug hafft haffuer och same hindes bueleg paa bygeningh nesten lãdet forfalden", havde appelleret denne dom med den begrundelse, at sagen var rent verdslig.

Ridefogeden på Aastrup Mogens Jespersen lod tilkendegive, at sagen var fordraget.

Dom: Da ht.sdommen ikke var endelig, og det gives til kende, at sagen var fordraget, bør ht.sdommen være som udømt. (306r-307r) (149)

Tv. af Refs. ht. 2. aug. 1617: Tirsdag den 8. juli havde Mette Christensdatter, der tjente i Visbø, i sin store

sygdom og barnsnød, da hendes sognepræst hr. Mads Andersen var tilkaldt for at meddele hende Christi legemes og blods sakramente, beskyldt Ole Christensen i Visbøi for at være hendes rette barnefader.

O.C. havde krævet dette tv. kendt magtesløst.

Dom: Vidnerne havde vidnet om M.C. ord, efter at hun var afgået ved døden, og ikke i hendes levende live, da hun vidste at svare dertil. Da nogle af vidnerne heller ikke har vidnet med opragt finger og ed efter recessen, kan vi ikke kende tv. så nøkksomt, at det bør have nogen magt. (307r-307v) (150)

Tv. af Vennebjerg ht. 21. juli 1617: Den 13. maj havde Jens Smed, som på den tid havde sit tilhold i Aaested hos fogeden på Kniffholt Peder Christensen, begæret af denne, at han på sin husbond Niels Arenfeldts vegne ville unde ham Kniffholz Gardz smedje, så han kunne flytte derind med sine redskaber og, hvad han havde. P.C. gav ham forlov dertil således, at han skulle arbejde for N.A., når han havde det behov, og have mad og øl samt betaling for sit arbejde. Når J.S. var ledig for den gode mands arbejde, måtte han arbejde, for hvem han ville. Derefter tog J.S. P.C. i hånden og lovede straks at lade sine redskaber komme i smedjen.

Tv. af samme ht. 30. juni 1617: J.S. havde bekendt, at han havde lovet N.A.s foged at smede noget for ham på Kniffholt, når han havde det behov, dog på den betingelse, at han ville fly redskaber i smedjen og betale ham for sin umage. Derimod havde han ikke lovet N.A. el. hans foged daglig tjeneste på Kniffholt.

Delsbrev af samme ht. 21. juli 1617: P.C. havde ladet J.

S., der opholdt sig på Birkbacken, fordele, fordi han ikke, som han havde lovet, var flyttet ind i Kniffholt smedje for at arbejde for N.A.

P.C.s husbond Eske Bille til Elling havde krævet tv. af 21. juli og delsbrevet kendt magtesløse.

Dom: Vidnerne havde vidnet om ord og løfter, J.S. skulle have sagt og gjort, men som han hverken er beständig, har indgået for tingsdom el. bekræftet med brev og segl. Da han tilmed her i dag med sin højeste ed har benægtet dem, finder vi, at tv. og delen ikke bør have nogen magt. (308v-310r) (151

Peder Munk til Seebyegaardt havde krævet en dom af Sæby byt. 4. juni 1617 og et synsvidne af samme ting 25. juni 1617 kendt magtesløse. De angik et dige og et gårde om jord, der lå til hans gård Menhau, og det omtvistedes, om dette dige og dette gårde lå i Sæby birk el. i Sebygars birk.

Dom: Da kongen har befaleet gode mænd at komme på åstederne og gøre ret skel mellem Sæbys og Seebyegaardts ejendom, ved vi ikke at dømme om dommen og synet, før de har været på åstederne og redet og gjort ret skel. (310v-311r) (152

Stokkenavn af Sæby byt. 21. okt. (lørdag næst for st. Severini episcopi dag) 1542: 24 mænd bevidnede, at der har været fri øksehugst til Albek præstegård i Albek skove og kær til gårdens behov, husets bygning og andet. Ligeledes var det dem vitterligt, at i 2 el. 3 bispers tid havde der været fri fællig og fædrift og øksehugst til

denne gård så vidt og bredt som til dens grander og naboer. Først den gode man Iver Lykke havde forbudt præsten at hugge i hans gårds rette øksehugst. På hr. Christen Mørks spørgsmål svarede de, at han ikke var nogen skovhader, og at han ikke lod hugge upligtigt til salg el. lign. (314r)

Tv. af Børglum ht. 27. marts (tirsdagen næst efter søndag Oculi) 1576: Hr. Niels Pedersen i Albek lod på tredje ting nedlægge forbud mod, at nogen huggede i Aakier el. Fimtrang i de lodder, som var tilskiftet hr. Niels "Inosøn". Enhver skulle hugge i sin egen lod, som var tilskiftet ham af husbondens foged. Ligeledes lod han forbyde, at nogen lod fæ, svin el. øg inddrive uden hion og hyrde, og at andre end dem, der havde enge i Albeck sogn, gjorde nogen vej over Teme Enge. (314v)

Lod udlagt til Hans Axelsen på skiftet efter sal. fru Ingeborg Skeel i Viborg den 7. sept. 1608: Bl.a. fik H.A. Albeckgaardt, 3 gårde i Albek by og Prestebroue med deres rette ejendom. (316r)

Den tredje lod af det gods, som på skiftet efter I.S. blev udlagt til fru Anne Krabbe, fru Dorte Krabbe og sal. fru Karen Krabbes arvinger og delt imellem dem i Viborg den 12. sept. 1608: Bl.a. i Albek sogn Kringelhiede, item Fimtrang og Aekier skove sat for 4 svins olden, alt med sin rette ejendom. (316r)

Tv. af Worgaardtz bt. 13. juni 1617: 6 synsmænd havde set, at i et ellekær vesten fra Albeck præstegårds markled og til en sig i samme kær var der mellem sigen og præstegårdens gårde, indtil Pudeborig gårde vedtager, hugget 20 læs elle og elleris. I et ellekær, som løber sønden til en bæk, der løber fra Albeck Gardt til en bolig, som kaldes Prestebrou,

var der hugget lo læs elle og elleris. Endelig var der i et lille ellekær, som ligger sønder fra for:ne ellekær, hugget 4 læs elle og elleris. (315r)

Tv. af samme ting 13. juni 1617: Jørgen Arenfeldt til Wor-gaardt lod nedlægge forbud mod, at nogen huggede i hans tjeneres rishugst, som ligger til Albeck by Albeckgardt og Prestbrug, nemlig det lille trinde kær på øster ende af Berckmuos, ellekæret mellem Berck Muoss og Knap Hoff, det ellekær, som ligger norden til Jens Niensens eng, den rishugst mellem Lalhoff og Berckmuoss og det ellekær mellem Berckmuos og Nøymarck. Samtidig gav han last og klage på det, der efter synsvidnet var hugget i disse kær. (315v)

Tv. af samme ting 13. juni 1617: Ligeledes blev der nedlagt forbud mod, at nogen huggede ris i (ellekrat), der ligger til Albeck præstegård, og i de ellekær i Aakier, som kaldes Sterkier og Lysholt. Samtidig blev der givet last og klage på det, der efter synsvidnet var hugget i disse kær. (315v)

Tv. af samme ting 13. juni 1617: De mænd, der har boet i Albeck præstegård, Albeck by, Albeckgardt, Prestbrug (el. Prestbrou), Heselt og Kringelhede har haft deres frie rishugst i ellekærene Aakier, hver til sine gærders og sin gærds behov, såvel som deres græsning og fædrift. (316v)

Et af fru Margrethe Rosenkrantz erhvervet tv. var ikke til stede.

Eske Bille til Elling havde krævet tv. fra 1542 og 1576 samt synsvidnet og forbudsvidnerne fra 1617 kendt magtesløse.

Dom: Loven formelder, at et tv. er det, de mænd, der var på tinge, vidner, at de så og hørte. Mindre end 7 mænd må

ikke holde ting, og så mange mænd er et fuldt tv. Efterdi stokkenævnet fra 1542 ikke er vidnet for 7 el. 8 mænd efter loven, og efterdi der ikke er givet varsel for forbudsvidnet fra 1576, der er udgået lang tid efter recessen, finder vi, at dette stokkenavn og dette forbudsvidne ikke bør have nogen magt. Efterdi synsmændene ikke har specificeret, når rishugsten skulle være gjort, om det er sket for få el. mange år siden el. i hvilke lodsejeres tid, bør dette vidne ikke have nogen magt. Lodsedlen beviser, at E.B. har lod i Aækier. Da de to forbudsvidner ikke desto mindre er gjort almindelige og lyder på, at ingen må hugge i Aækier, kan vi ikke kende dem så noksomme, at de bør have nogen magt. Det tredje forbudsvidne, som ikke lægges i rette, skal være magtesløst, indtil det fremlægges. En række mænd, som kan mindes, somme i 50, somme i 40 og somme i færre år, har bevidnet, at de, der har boet i Albek præstegård, Albek by, Albekgaardt, Prestebroue, Heiselitt og Kringelhiede har haft deres frie rishugst i de ellekær i Aækier såvel som græsning og fædrift. Disse vidner, af hvilke meste parten havde givet møde og været deres vidnesbyrd beständige, har altså bevidnet, at samme brug har efterfulgt for:ne gårde over recessens hævd, hvilket ikke tilbagedrives af noget, der fremlægges. Derforuden erfares det af begge de gode mænds lodder, at Albechgaardt, nogle gårde i Albech by og Prestbro er tilfaldet J.A. ved bemeldte skifte, medens Kringelhiede er tilfaldet E.B. Alle disse gårdes ejendomme indstøder på det omtvistede kær, og de underskrevne lodder besluttes med, at gårdene skal følge enhver med deres rette ejendom efter loddernes indhold. Da det ikke gøres bevisligt med lavhævd, sandemændsbrev el. ridebrev, at Aækier er indvær-

get, indsvoret el. indredet som en endelsejendom, ved vi ikke at dømme samme tv. magtesløst. (311v-319r) (319v-322v ubeskrevne) (153)

Tv. af Worgaardtz bt. 3. maj 1616: Niels Madsen i Kringelhiede havde taget Jørgen Arnfeldt til Worgaard i hånden, lovet og tilsagt ham, at de engskel mellem Præstbrug og Stabelledett, straks når tinget var splittet, skulle rettes og flyttes tilbage til deres rette stæde. J.A. afstod derefter fra sin klage, ligesom præsten ikke mere skulle lyse til bands for samme engskel.

Dom af samme bt. 1. aug. 1617: N.M. burde efter den nye reces det 15. kapitel erklære sig el. tilstede J.A. fuldmyndige 3 ting, når N.M. blev lovligt fulgt dertil.

Delsbrev af samme bt. 22. aug. 1617: N.M. blev fordelt for det løfte, han havde givet J.A.

N.M.s husbond Eske Bille til Ellinge havde krævet dette tv., denne dom og denne dele kendt magtesløse.

Dom: N.M.s forpligt angælder ejendom, som E.B. er lodsejer til. Da han ikke har fået varsel derfor, finder vi, at samme forpligt, dom og dele ikke skal have nogen magt. (323r-324v) (154)

Stygge Høg til Wang havde indstævnet Chresten Prip til Siøgårdt (som var dømt uværdig til at forestå sine børns værgemål), fordi han ikke i henhold til sit brev havde givet ham skøde på en gård i Rinds h. i Bieregraff s. og by, som Claus Christensen påbor. Claus Kaas til Nesterupgaardt mødte og berettede, at Iver Prip (C.P. søn) ikke var sin egen værge, men havde anholdt om kongens befaling til gode

mænd, der kunne overvære, når han annammede sit og sine u-
myndige søskendes værgemål. Med S.H.s bevilling blev sagen
derefter opsat. (325r) (155)

Dom af Vreløff bt. 13. aug. 1617: Den bolig, som gode mænd
havde tilskiftet Axel Rosenkrantz til Kølsegordt, burde føl-
ge ham efter den forseglede og underskrevne lod, som er gjort
på sal. Henning Billes gods.

Dommen, der var afsagt i en sag mellem A.R. og Godslev
Budde til Ryslet, befalingsmand på Børlum Kloster, blev ap-
pelleret af A.R., der fandt dens formulering utilstrækkelig.

Dom: Da bf. ikke udtrykkeligt har specificeret i sin dom,
hvilket bol der skal følge A.R., ej heller anført navnet på
bonden, der boede på bolet, finder vi, at hans dom skal væ-
re som udømt, og at sagen igen skal komme til bf. (325v)

(156)

Brev dateret Klittgaardt 30. aug. 1615, hvori prokurato-
ren på Læsø dr. Peder Iversen steder og fæster Laurids Mad-
sen Gad og 5 andre mænd et stykke tørvejord, som kaldes Ka-
mer Jord, (hvis beliggenhed beskrives nærmere).

Fæsterne havde ved brev af 7. dec. 1615 tillagt Laurids
Nielsen anpart i denne jord. L.M.G. var den første mand i
brevet, men havde nægtet at forsegle det.

Sandemændsed af Læsø bt. 8. aug. 1617: 5 af øens 6 sande-
mænd havde svoret L.N. fuldt vold over, fordi han uden L.M.
G.s tilladelse havde gravet i Kamers Jordt.

L.N. havde appelleret denne sandemændsed.

Dom: L.M.G. havde lod og del i samme jord. Da L.N. ikke
benægter, at han har gravet på åstederne, og da han ikke be-

viser, at han har haft nogen hjemmel dertil af L.M.G., ved vi ikke at dømme sandemændseden magtesløs. (326r-327v) (157)

Tre gældsbreve: Et udstedt 11. maj 1605 af sal. Albert Skeel til Jungittgaardt til fru Gertrud Vinter sal. Mogens Spends til Nørgaardt på 100 dl. at betale med 6 dl. årlig rente til pinsedag 1606. Et udstedt 30. jan. 1609 af sal. fru Kirsten Rud til sal. Claus Dyre på 50 dl. at betale til næste pinsedag. Et udstedt 12. maj 1609 af Bendix Rantzau til Brandhollum til Axel Galt til Ryumgaardt på 650 gode gamle rdl. at betale inden førstkommende 8. juli. (328r f.)

Brev dateret 24. dec. 1611: A.G. udlagde Palle Rodsteen håndskriftet på 650 rdl. med nogle års renter og påløbne omkostninger og gav ham fuldmagt til at indfordre gælden. (328v)

Brev dateret 25. maj 1612: Kjeld Brockenhuus til Lierbeck forpligtede sig på jomfru Kirsten Skeels vegne til at betale hendes anpart af fru Ingeborg Skeels sagsomkostninger m. m., som hun har betalt eller skal betale på begges vegne. (329r)

Brev dateret 27. jan. 1613: Fru I.S. havde lovet på egne og K.S. vegne at udāske 2000 dl. med rente og interesse af Hans Lindenov. Deres sal. fader havde nemlig med flere andre gode mænd været forlovere for 4000 dl. hovedsum og dobbelt rente, som H.L. havde lånt, og hovedbrevet havde forloverne måttet indløse. K.B. giver på K.S. vegne Anders Jacobsen i Sørup fuldmagt til at foretage udāsken og lover at stå last og brast med I.S. om omkostningerne. (329v)

(Danmarks Adelsårbog 1943 s. 98 ff.: Kirsten Rud var gift med Herman Skeel og havde med ham sønnen Albret Skeel til

Jungetgård. Denne havde tre døtre, nemlig Ingeborg, som første gang var gift med Claus Dyre og anden gang med Pal-le Rodsteen, Karen, der blev gift med Bendix Rantzau og Kirsten, der først blev gift i 1621).

Dom af Nørre ht. 17. juni 1617: Jomfru K.S. burde betale (P.R.) 85 sldl. $2\frac{1}{2}$ mk. og 162 enkende rdl. foruden rente og skade el. lide tiltale med rigens forfølgning. (328v)

Dom af samme ht. 1. juli 1617: K.B. havde på jomfru K.S. vegne lovet at betale halvparten af de bekostninger, fru I. S. fik på A.G. og andre trætter. Desuden havde han ligeledes på K.S. vegne givet A.J. i Siørup fuldmagt til at forfølge sagen mod H.L. og lovet at stå last og brast med I.S. om bekostningerne. Derfor kunne hf. ikke kende andet derpå, end at Just Brockenhuus på K.S.s vegne burde betale P. R. sin anpart af bekostningerne, nemlig 35 rdl. 3 rnk. (33or)

J.B. havde appelleret de to domme.

Dom: De tre gældsbreve og A.G. brev til P.R. har været lagt i rette. Da det ikke bevises, at K.S. ingen arv har taget efter sin fader, farmoder og søster, har hf. derfor dømt hende og hendes lavværge til at betale hendes anpart af gælden. Sammeledes har K.B. brev og fuldmagt været lagt i rette, hvorfor hf. har dømt J.B. til på K.S.s vegne at betale P.R. hans anpart af vedkommende bekostning. Da det ikke, således som det bemeldes i opsættelsen, bevises, at der var overgået P.R. nogen rigens æskning, dengang han erhvervede de to domme, ved vi ikke at dømme dem magtesløse. (327v-331r) (158)

Dom af Fjends ht. af 19. aug. 1617: Knud Gyldenstjerne, befalingsmand på Hald, havde indstævnet Oluf Vistisen i

Jegibierig, fordi han ikke ville gøre ægt og arbejde til Hald slot af sin halvgård således som andre kongelige tjenerne i lenet og som hans egne grander og gårdmænd. Hf. havde dømt to uendelige domme i sagen, som ikke var genkaldt, skønt O.V. havde haft tid nok til at gøre det. Da han heller ikke nu havde givet møde, vidste hf. ikke andet at sige derom, end at O.V. var pligtig til at gøre ægt og arbejde til Haldtz slot ligesom kongens andre tjenere.

O.V. påberåbte sig det tv. og den dom, der er indført i dom nr. 115, hvorved lt. imidlertid havde kendt dem magtesløse.

K.G. havde krævet ht.sdommen af 19. aug. stadfæstet.

Dom: Der var tilforn udgået to uendelige ht.sdomme i denne sag, som O.V. ikke havde genkaldt. Da han heller ikke gav møde da endelig dom skulle afsiges, og det tv. og den dom, han nu påberåber sig, er underdømt af lt., ved vi ikke at dømme hf. sidste dom magtesløs. (331r-333r) (159)

Fæstebrev af 20. aug. 1608: Lensmanden på Hald havde på kongens velbehag stedt og fæstet Oluf Vistisen i Jegebie-righ kirkens anpart af korntienden af Wregsted sogn på livstid, dog på det vilkår, at han skal give kirken 13 byskp. rug og 6 byskp. byg. Dette korn skulle han forbygge på Wredsted kirke efter lensmandens befaling. Han måtte intet foretage sig af sig selv uden befaling, men skulle handle kristeligt og vel med kirken og vide at ramme dens bedste. (335r)

Tv. af Fjends ht. 18. febr. 1617: Lensmanden på Hald Knud Gyldenstiernes fuldmægtig tilbød O.V. Wredsted kirkebog, som han efterlod på Hald og ikke ville tage med sig, uagtet han

er kirkens værge og alene har kirkens korn i fæste. O.V. havde været til vedermålsting, men nægtet at modtage kirkebogen. (334v)

Tv. af samme ht. 25. febr. 1617: 6. febr. havde O.V. været på Hald med Vredsted kirkes regnskab. Da kirkeregnskabet var hørt, kastede han kirkebogen fra sig og ville ikke annamme den, da den blev ham tilbudt. (334r f.)

Dom af samme ht. 19. aug. 1617: Af O.V.s regnskaber fremgik det, at der mange steder var meget højere opskrevet og ført kirken til regnskab, end synsvidne formelder om. Dette stred mod hans fæstebrev, der tilholdt ham intet at foretage sig uden befaling og pålagde ham at ramme kirkens gavn og bedste. Der var afsagt to uendelige domme i sagen, som O.V. ikke havde igenkaldt, uagtet han havde haft tid nok dertil. Da han heller ikke nu havde givet møde, skulle han ikke længere nyde sit fæstebrev. (333v)

K.G. havde krævet ht.sdommen stadfæstet, idet han henvisste til, at O.V. ikke havde ydet det korn, han skulle svare ifølge sit fæstebrev, og ikke havde hans befaling el. udvisning til "same bygning att begønde".

Dom: Der var forhvervet to uendelige domme i sagen, og da endelig dom skulle afsiges, gav O.V. ikke møde. Da han også selv vedgår, at han ikke har ydet sin afgift i rette tid, og da det ikke bevises, at lensmanden el. hans fuldmægtig har bafalet den bygning, han har gjort på kirken, således som hans fæstebrev bestemmer, ved vi ikke at dømme hf.s dom magtesløs. (333r-336v) (160

Brev af 18. nov. 1610: Ingeborg Skeel sal. Claus Dyres til Linderumgard gør vitterligt, at Kjeld Brockenhuus til Lier-

beck og C.D. var kommet i store udgifter, fordi de havde været forlovere for hendes fader (Albret Skeel til Jungetgård) og for Bendix Rantzau. Hun vedkendte sig, at hun havde gælds-brevene, og bepligtede sig til at holde dem til "troer hende", så de skulle komme til stede, når behov gjordes. (336v)

Brev af 5. maj 1612: I.S. vedkendte sig, at hun af K.B. havde annammet kongens og rigsrådets dom, som dømmer det brev magtesløst, hvori B.R. havde pantsat noget af sin hustrus gods til (?) fru Helvig Kaas, Axel Gølt, fru Kirsten Juel m.fl. Ligeledes havde hun annammet A.G. hovedbrev til Frands Rantzau på 1000 dl., et skadesløsbrev på samme penge, 3 sendebreve daterede 27. juni 1610, 6. okt. 1610 og 25. marts 1611 og fru Anne Rosenkrantz' brev dateret Silkeborg påskedag 1611. Hun lovede at holde dem begge disse breve til "troer" hænde. (336v f.)

Brev af 9. sept. 1614: I.S. vedkendte sig, at hun af K.B. havde annammet kongens dom af 14. juni 1613, hvori hun og hendes søster Kirsten Skeel blev dømt til at betale deres anpart af B.R. gæld til købmænd. Ligeledes havde hun annammet kongens dom af 19. marts 1610, hvorved B.R. blev dømt til at "edele" sin lov. Begge domme skulle K.B. bekomme på sin gård Asterup inden onsdag aften. (337r)

Brev af 6. marts 1617: Johan Brockenhuus bad I.S. mod kvittering give brevets overbringer Morten Christensen i Nørfellingbierig de breve, hun havde modtaget, og som var gælds-breve, hans fader og C.D. havde indløst, og breve deres værgemål (for K.S.) anrørende. Når hans moder kom til Astrup, skulle de lede de beviser op, som hun havde givet hans sal. fader på brevene og forskaffe hende dem igen. (338v)

Kvittering af 10. marts 1617: M.C. vedkendte sig, at han

på sin husbands vegne havde modtaget A.S. brev til Hans Lange til Bredningh på 6564 dl. og 2 papirbreve af Palle Rodsteen til Hørbølund. (338r)

Kvittering af 23. marts 1617: Edel Ulfeldt sal. K.B. vedkendte sig at have modtaget 2 pergamentbreve og 2 papirbreve, som hun havde C.D. og I.S. beviser på. (339r)

Dom af Nørre ht. 1. juli 1617: Fru I.S. har i sine skrivelser bekendt, at hun har adskillige breve i sin forvaring, som hendes sal. husband og K.B. på jomfru K.S. vegne har indløst. Da hun har lovet at skaffe dem til veje, når K.B. fik dem behov, finder hf. hende forpligtet til at stille dem til hænde. (337v)

Tv. af samme ht. 5. aug. 1617: (Just Brockenhuus til Astrup) havde på egne og sine medarvingers vegne til fjerde ting ladet kongens domme af 14. juni 1613 og 19. marts 1610 og forskellige indløste gældsbreve udāske af I.S. (337v)

E.U. til Hanstedgaardt Just Brockenhuus' (fejlt for Kjeld Brockenhuus') til Astrup havde krævet æskningen af 5. aug. bekræftet til lt.

(Vedr. de personer, der var sagens parter og deres indbyrdes slægtskab se dom nr. 158).

Dom: Fru I.S. beviser på adskillige breve, som hun har annammet og lovet igen at forskaffe til stede, er blevet lagt i rette. Derimod har P.R. fremlagt M.C. kvittans for nogle breve såvel som Johan Brockenhuus' sendebrev til I.S., i hvilket han lover at oplede og tilstille hende hendes beviser på samme breve, samt fru E.U. kvittering på to pergament- og to papirbreve, som skal være de breve, hendes sal. husband og hun havde C.D. og I.S. bevis på. Da ht.sdommen og æskningen alligevel formelder om alle de breve, som I.S.

beviser lyder på, ved vi ikke at stede nogen æskning beskrevet her efter denne dom og denne æskning. (336 -339v) (161

Tv. af Worgaardtz bt. 15. aug. 1617: De skovholter, som ligger østen til Holebeks møllebæk, og som Eske Bille til E-ling har ført trätte på, hedder Holbeks Holter og strækker sig i længde og breddelse, så vidt roden rinder og toppen luder, efter loven. Det var de samme skovholter, gode mænds lignelse og sal. Hans Axelsen (Arenfeldts) skiftelodder lyder på. Der lå ingen andre gårde og bol i Albek sogn, som hed Offuer og Neder Holbeck, end de to gårde, Esper Andersen og Niels Andersen påbor. Heller ikke lå der andre skovholter i sognet, som har heddet Offuer og Neder Holbeks Holter, end dem, gode mænds lignelse og lod lyder på.

(Denne og E.B. andre trætter med Jørgen Arenfeldt til Voergård føres af ridefogeden på Asdøl, for hvis port denne såvel som E.B. blev stævnet).

E.B. havde krævet dette tv. kendt magtesløst.

Dom: Vidnerne har ikke båret kundskab om brugelighed, men udtrykkelig bevidnet, at åstedene hedder Hollbechs Holtter, at de strækker sig i længde og bredde, så vidt roden rinder og toppen luder, efter loven, og at de var Offuer og det Neder Holbechs Holtter, som gode mænds lignelse og lod lyder på. Da de i så måde har vidnet om ejendom, som det ikke tilhører vidner at vidne om, men hvorom sandemænd el. ejermænd skal skille, kan vi ikke kende samme tv. så noksomme, at de have nogen magt. (340r-342r) (162

Det samme synsvidne af 13. juni 1617, som er indført i dom nr. 153 (fol. 315r):

Eske Bille til Elling havde krævet dette synsvidne kendt magtesløst.

Dom: Da synsmændene ikke har forklaret, når de syntes ris-hugsten kan være gjort, om det var mange el. få år siden, kan vi ikke kende synsvidnet så noksomt, at det bør have nogen magt.

(Denne dom er overstreget i dombogen, antagelig fordi synsvidnet allerede var kendt magtesløst i dom nr. 153).

(342v-344r)

(163)

Dom nr. 109, hvorved bl.a. et tv. af 30. maj 1617 (fol. 224v-227r) var kendt magtesløst, fordi det ved tv. af samme dato (fol. 229r f.) var bevist, at nogle af de indstævnedede vidner ikke kunne give møde på grund af lovligt forfald.

Jørgen Arenfeldt havde krævet bf. for Worgars birk dømt til at erstatte ham hans omkostninger, fordi han havde udstedt det første af ovennævnte tv. til trods for det sidste.

Dom: Efterdi det bevises med tv., at nogle af vidnernes skudsmål var gjort lovligt, førend samme tv. er udstedt, hvorfor det også er blevet underkendt, ved vi ikke andet at sige derom, end at bf. har forset sig og bør gengive J.A. den billige kost og tæring, han har lidt derfor.(344r-345v)

(164)

Tv. af Worgaardz bt. 15. aug. 1617: Sal. Ingeborg Skeels arvinger havde for en broderlod tilskiftet sal. Hans Axelsen (Arenfeldt) til Rugaardt bl.a. Offuer og Neder Holbeck, som Jesper Andersen og Niels Andersen påbor, således som arvingernes forseglede og underskrevne lod omformelder. Efter hans død er hans arv skiftet mellem hans børn, hvorfor Jør-

gen Arenfeldt nu kendte sig ved de to gårde med deres grund og ejendom, endel og fællig, bl.a. også Offuer og Neder Holbeks Holter, medens for:ne lod og hans skøde stod ved sin fulde magt.

Eske Bille til Elling havde krævet dette tv. kendt magtesløst.

Dom: De vidner, som har vidnet om de skovholter, hvorom vedkendelsen bemelder har været hidstævnet. Da denne sag ikke kunne påkendes, før en (om skovholterne indgået)kontrakt var blevet fuldkommet (dom nr. 109), ved vi ikke at dømme om vedkendelsen, førend kontrakten bliver efterkommet ved gode mænd. (345v-347r) (165

Tv. af Hals bt. 18. juli 1617: Oldermænden i Hals Anders Markvorsen gav på menige granders vegne last og klage over Anders Pedersen, Thomas Andersen, Peder Lauridsen og Niels Pedersen ved Øster Aae i Gaaser, fordi de havde voldrevet deres enge på den søndre side af skoven i år såvel som de andre år tilforn.

Tv. af samme bt. 8. aug. 1617: Christen Mikkelsen i Hals lod A.P., T.A., P.L. og N.P. fordele for 3 læs græs, for hvilke deres fæmon ifølge et synsvidne havde gjort ham skade i hans enge søndre skoven.

Tv. af samme bt. 22. aug. 1617: Nogle mænd fra Hals bevidnede, at A.P., T.A., P.L. og N.P. havde voldrevet deres enge, så de mange steder ikke kunne komme til at slå (græs).

A.P., T.A., P.L. og N.P. havde krævet de tre tv. kendt magtesløse.

Dom: Da vidnerne ikke har vidnet om nogen vis dag el.tid, når samme fædrift skulle være sket i engene, og da klagen

Eske Bille til Elling havde krævet dette synsvidne kendt magtesløst.

Dom: Da synsmændene ikke har forklaret, når de syntes ris-hugsten kan være gjort, om det var mange el. få år siden, kan vi ikke kende synsvidnet så noksomt, at det bør have nogen magt.

(Denne dom er overstreget i dombogen, antagelig fordi synsvidnet allerede var kendt magtesløst i dom nr. 153).
(342v-344r) (163)

Dom nr. 109, hvorved bl.a. et tv. af 30. maj 1617 (fol. 224v-227r) var kendt magtesløst, fordi det ved tv. af samme dato (fol. 229r f.) var bevist, at nogle af de indstævnedede vidner ikke kunne give møde på grund af lovligt forfald.

Jørgen Arenfeldt havde krævet bf. for Worgars birk dømt til at erstatte ham hans omkostninger, fordi han havde udstedt det første af ovennævnte tv. til trods for det sidste.

Dom: Efterdi det bevises med tv., at nogle af vidnernes skudsmål var gjort lovligt, førend samme tv. er udstedt, hvorfor det også er blevet underkendt, ved vi ikke andet at sige derom, end at bf. har forset sig og bør gengive J.A. den billige kost og tæring, han har lidt derfor. (344r-345v)
(164)

Tv. af Worgaardz bt. 15. aug. 1617: Sal. Ingeborg Skeels arvinger havde for en broderlod tilskiftet sal. Hans Axelsen (Arenfeldt) til Rugaardt bl.a. Offuer og Neder Holbeck, som Jesper Andersen og Niels Andersen påbor, således som arvingernes forseglede og underskrevne lod omformelder. Efter hans død er hans arv skiftet mellem hans børn, hvorfor Jør-

gen Arenfeldt nu kendte sig ved de to gårde med deres grund og ejendom, endel og fællig, bl.a. også Offuer og Neder Holbeks Holter, medens for:ne lod og hans skøde stod ved sin fulde magt.

Eske Bille til Elling havde krævet dette tv. kendt magtesløst.

Dom: De vidner, som har vidnet om de skovholter, hvorom vedkendelsen bemelder har været hidstævnet. Da denne sag ikke kunne påkendes, før en (om skovholterne indgået)kontrakt var blevet fuldkommet (dom nr. 109), ved vi ikke at dømme om vedkendelsen, førend kontrakten bliver efterkommet ved gode mænd. (345v-347r) (165)

Tv. af Hals bt. 18. juli 1617: Oldemanden i Hals Anders Markvorsen gav på menige granders vegne last og klage over Anders Pedersen, Thomas Andersen, Peder Lauridsen og Niels Pedersen ved Øster Aae i Gaaser, fordi de havde voldrevet deres enge på den søndre side af skoven i år såvel som de andre år tilforn.

Tv. af samme bt. 8. aug. 1617: Christen Mikkelsen i Hals lod A.P., T.A., P.L. og N.P. fordele for 3 læs græs, for hvilke deres fæmon ifølge et synsvidne havde gjort ham skade i hans enge søndre skoven.

Tv. af samme bt. 22. aug. 1617: Nogle mænd fra Hals bevidnede, at A.P., T.A., P.L. og N.P. havde voldrevet deres enge, så de mange steder ikke kunne komme til at slå (græs).

A.P., T.A., P.L. og N.P. havde krævet de tre tv. kendt magtesløse.

Dom: Da vidnerne ikke har vidnet om nogen vis dag el.tid, når samme fædrift skulle være sket i engene, og da klagen

ikke bekræftes med nøjagtige vidnesbyrd, finder vi, at tv. og klagen såvel som delen, der er drevet derefter, ikke skal have nogen magt. (347v-348v) (166

Brev dat. Hjørring 4. marts 1617: Christen Nielsen gør vitteligt, at den tid han tjente Søren (Christensen) Skriver i Hjørring, lovede denne ham en klædning og truede ham til at vidne det om hans hustru, som han ikke vidste noget skel til. Da han nu var indlagt i K.M. tjeneste og ikke vidste, når han kan blive "slagit for min fiender", ville han afgive denne erklæring.

Den forrige ridefoged på Stiernhollum S.C., der havde sagsøgt sin hustru, fordi hun for $2\frac{1}{2}$ år siden havde forladt de 4 børn, han havde avlet i ægteskab med hende, og aldrig siden betet dem nogen moderlig hjælp, havde krævet dette brev kendt magtesløst.

Dom: Da brevet ikke er bevidnet til tinge, og der ikke er givet lovligt varsel for det, finder vi, at det ikke skal have nogen magt. (349r-350r) (167

LANDSTING 11. OKTOBER 1617.

Tv. af Børglum ht. 20. maj 1617: 12 synsmænd havde besigtiget Peder Nielsens lig, som lå ved et dige norden for hans gård i Sønder Wraae. De havde fundet et knivstik i hans højre arm og mange blå slag i hans hoved og på hans krop. (350r f.)

Tv. af samme ht. 20. maj 1617: Den 7. maj havde Christen Pedersen i Sønder Vraa, hans sønner Jens og Niels Christensen og hans hustru Karen Terkelsdatter overfaldet P.N., kastet sten efter ham, stukket ham med en kniv og slået ham

med en spade en plejl og en tærskel. (350v)

Kongens oprejsningsbrev (af 30. juli 1617, se Kanc Brevb), hvorved Mogens Lauridsen i Borup fik tilladelse til at forfølge drabet på P.N., som om gerningen nylig var sket.

Tv. af Børglum ht. 2.(?) sept. 1617: Da en mand, som den 7. maj havde haft et ærinde hos P.N., var gået ud for at køre hjem og sad i sin vogn med en kande øl, så han C. P. komme gående sønden af marken. Han havde spurgt C.P., om han ikke ville drikke en gang med ham, men han svarede nej og gik hjem til sin gård. Derefter havde P.N. forladt ham og var gået ind i sin gård og derfra nordpå til C.P. toft. Der stod han og bød ud og råbte til C.P., at han skulle gå halvvejen og slås med ham. Derpå var han kommet i håndgemæng med C.P. og hans sønner, af hvilke J.C. tilføjede ham det knivstik i armen, hvoraf han forblødte. Et andet vidne, der havde stået på sit loft og sat et spær op, havde hørt nogen skændes. Da han gik ned for at se, hvem det var, så han P. N. ligge med hovedet til et grønt dige og fødderne på "maldomen", og hans kvindfolk sad hos ham. Et tredje vidne, som den dag kørte mæg, havde set, at C.P. og hans pige kom gående og havde oplagt et skår på et dige. En mand med en sort hat var gået efter C.P. Da han noget senere kom forbi med et læs mæg, så han, at nogle folk var forsamlede på C.P. toft. (351v ff.)

Tv. af samme ht. 9. sept. 1617: 4 synsmænd havde den 7. maj synet J.C. og set, at han havde et sår på sit venstre lår, ligesom han klagede over, at han havde fået et slag på sin venstre arm. (353r)

Landstingets brev af 27. sept. 1617: De, der den 20. maj havde vidnet om overfaldet på P.N., var fældet for hjemsid-

delse. (351v)

Tv. af samme ht. 7. okt. 1617: Et vidne skildrede begivenhedernes forløb i nøje overensstemmelse med tv. af 2. sept., men med den tilføjelse, at J.C. var tvunget til at væge sit liv, fordi P.N. folk var bag på ham. (352v f.)

Kendelse: Da de 3 fældede vidner havde udlagt 9 rnk. for deres faldsmål, bør de være kvit for deres fælding. (351v og 353r)

Sandemændstog: Børglum h. sandemænd, som M.L. havde hidkaldt, udlagde J.C. som P.N. bane og svor ham manddød over og fra hans fred. (350r-353v) (168

LANDSTING 25. OKTOBER 1617.

Befalingsmanden på Vestervig Knud Gyldenstjerne til Agard havde appelleret to kendelser af 4. maj og 27. sept. 1617, hvorved hf. i Refs h. havde fradømt Niels Christensen i Stifuell et klagevidne og et synsvidne vedr. en vej, der løber fra hans gård øster ned til fjorden og er den fjerde vej til deres by.

Sagen blev opsat på grund af nogle af de indstævnedes lovlige forfald. (353v-354v) (169

Tv. af Lund bt. 28. juli 1614, som ikke blev fremlagt, men kun summarisk refereret: Den tid Jens Henningsen i Wester Asels' hustru Karen Thomasdatter kom ind i Anne Nielsdatters hus, hvor hun sad bunden til en "stot", sagde A.N. til K.T., at hun havde lovet hende ondt, som var vederfaret hende, og at hun havde vist djævelen på hende og gjort hende hendes sygdom, som hun var bunden og besat for. Samme tid i Thomas

Nielsens hus havde K.T. taget en håndfuld salt og sagt til dem, der var i huset, at de skulle bede med hende om, at hvis hun var skyldig i A.N. sygdom, skulle Gud straffe hende i deres åsyn, at djævelen skulle splitte hende. (354v f.)

De udmeldte kirkenævninger svor K.T. skyldig i trolddom.

Tv. af Lund bt. 25. aug. 1614: J.H. havde taget Peder Skriver i Sileersløff i hånden og lovet ham på lensmandens vegne, at han førstkomende torsdag selv ville opkræve kirkenævn over sin hustru K.T. (357v f.)

Lt.sstævning af 11. sept. 1614: Lensmanden på Lund Jacob Lykke havde indstævnet nævningernes ed til stadfastelse. (357r)

Sagefaldsbogen for Lund len 22. sept. 1614: Lensmanden havde på kongens vegne og gode behag aftinget med J.H. på hans kone K.T. vegne, at han måtte indstævne tv. og kirkenævningernes ed til lt. og forhverve lt.sdom over dem. For sagen og lt.sdommens forhvervelse skulle han give kongen 40 rdl. Han måtte ikke rejse videre påtale mod vidnerne og kirkenævningerne og skulle selv efter tv. af 25. aug. opkræve uvildigt kirkenævn over sin hustru. (357r f.)

Tv. af Lund bt. 16. okt. 1617: J.H. vedgik, at han havde givet lensmanden på Lund 40 rdl., for at han skulle skaffe ham hans ret og få tv. og kirkenævnet dømt magtesløse. (358 r f.)

Lt.sdom af 5. nov. 1614: Da de indstævnede ikke var mødt, og der var afsagt flere (uendelige) domme i sagen, skal tv. og nævningernes ed være magtesløse og ikke komme J.H. og K.T. til skade på deres gode rygte og navn. (356r f.)

Den nye lensmand på Lund Hans Dyre havde krævet de vidner, hvis vidnesbyrd, og de nævninger, hvis ed var dømt magtes-

løse af lt., dømt til at stå til rette efter recessen og være fældet.

Dom: Den endelige lt.sdom medfører, at tv.og nævningernes ed er dømt magtesløse efter de uendelige domme og af den grund, at ingen var mødt til gensvar. Sagen var aftenget hos J.L. på kongens vegne og nådigste behag af J.H. dog med det forord, at han uden modsigelse måtte stævne vidnerne og nævningernes ed, og at lensmanden skulle konnivere deri, således som det gøres bevisligt med sagesaldsbogen og bekræftes med tv. efter hans egne ord og bekendelse. Da det af for:ne tv. af 25. aug. 1614 forfares, at J.H., førend han har aftenget sagen, selv har lovet at opkræve nævninger over hans hustru, og han ikke har gjort det, ved vi ikke at dømme på vidnernes og nævningernes fælding, førend der på ny efter forpligtens indhold bliver opkrævet nævninger over K.T., således at det kan forfares, om hun er skyldig i sagen el. ikke. (354v-359r) (170)

Kontrakt dateret 29. juni (den mandag, som var Petri et Pauli apostolorum) 1517: Borgerne i Skive, "bisdoms", Ørsløff Closter og Anders Skeels tjenere på den ene side og hr.Niels Høg til Eskier (og Hesselbjerg) på den anden side havde indgået flg. kontrakt om det "forstrogh", Niels Høg vedkender sig fra Heselbieriggaardz fiskegård til "Schiuffue Aae" fiskegård: Alle de mænd, som bor ved begge sider af åen og har enge el. del, som skyder ud til åen, må ikke sætte garn længere end fra land til midtstrøms, som er "halff aae offuer paa enten sider". Der skal være loo favne mellem garn på begge lande, og ingen må have voddræt mel. Skive og Heselebierigs fiskegårde. Gør nogen herimod, og bliver det ham

"beuist offuer" med uvilddige dannemænd, skal han have forbrudt 3 mk. lybsk til sin husbond og 3 mk. lybsk til hr. N. H. dog med undtagelse af Gamelsgars "gars steder", som af arilds tid har været fri og standende fiskegårde til Ørsø Closter "och hinders farstrag fraa Schiffue fesoche gorde och til Gamelgars gars steder". (361v)

Rettertingsdom af 31. maj 1613: Peder Munks (til Hesselbjerg) låsebrev tilholder ham ikke noget endelsfiskeri i åen, men stemmer overens med kontrakten fra 1517 og tilholder ham alene at skulle have frit "forstrogh" til Schiffgarde. Når han formedelst disse ord tilholder sig samme fiskeri som sit endel, siger vi derpå for rette, at Skive borgere bør at have frit fiskeri for deres egen grund efter loven, recessen og for:ne kontrakt, og at P.M. låsebrev ikke forhindrer dem deri. (362r)

Dom af Skive byt. 15. juli 1614: Skive borgere skulle have frit garnbrug i åen efter kongens og rigsrådets dom og forhandle med dette garnbrug og fiskeri efter den indgåede kontrakt. (360v)

Lt.sdom af 3. dec. 1614: Lt. finder, at byt.sdommen skal stå ved magt. (360v)

Adskillige tv., i hvilke Jacob Lykke til Thanderup og Hesselbjerg forbød Skive borgere at bruge åen mellem Schiffue Husis fiskegårde og Heselbieriggars fiskegård med voddræt d. andre garn, at "offuerstenge" åen i Peder Munks "forstrag", at sætte ruser i åen, som var hinanden nærmere end 100 favne og at sætte dem videre fra land end til midtstrømmen alt efter kongens dom og kontraktens indhold. (360v)

Tv. af Skive byt. 18. juli 1617: Synsmænd havde den 5. juli beset 3 garn i Stuore Aae op i sønder fra Schiffis Slots

gård. Det nordligste garn var sat over åen midtstrøms til begge sider, det sydligste var i lige måde sat tværs over åen og midtstrøms til begge lande. Det mellemste var sat med garn og "radgaren" næsten ved to parter over Stuur Aaen. Mel det garn, som stod næst slottet og det mellemste var der kun 60 favne, og mel. det mellemste og det sydligste var der kun 73 favne. J.L. lod give last og klage på denne overtrædelse af kontrakten og krænkelse af kongens, lt. og byt. domme og lod forgæves fremække, om nogen ville kende sig ved det nordligste og det sydligste garn, som var sat i hans "forstrog". (36or f.)

Dom af Skive byt. 1. aug. 1617: J.L. havde nedlagt påstand om, at de to af de i tv. af 18. juli omtalte garn, som forgæves var oplyst både i Skive kirke og på Skive byt., burde følge ham. Imidlertid bemelder loven i 3. bog kapitel 61, at det, som ingen ejer, tilhører kongen, ligesom det 62. kapitel indeholder, at det, som har været i anden mands hævd, som var kiste el. tømmer el. klæder el. nogen ting, som man kender, at de har været i "hinder" (noget menneskes hænder). Kommer ingen mand efter det, da er det vrage og bør (følge) kongen. Da kontrakten ikke kan "heden tydes", at J. L. skal have noget af de garn, som sættes i Skive å, men alene 3 mk. lybsk, om nogen sætter ulovlige garn i åen og vil vedkendes dem, finder fogeden, at de to garn bør efterfølge byf. på kongens vegne. (36or-361r)

J.L. havde appelleret Skive byt.sdom af 1. aug. 1617.

Dom: Det har været bevist for fogeden, at garnene har været sat på ulovlige steder imod kontrakten og kongens og rigsrådets dom, hvorfor J.L. har ladet disse garn, som ingen vil vedkende sig, optage. Desuagtet har sættefogeden

dømt, at de skal efterfølge byf. på kongens vegne, og senteret denne dom efter kapitler i loven. Da disse kapitler ikke kan hentydes til denne sag, men ene til vrag og det guld og sølv, som findes i jorden el. efter ploven, ved vi ikke at følge hans dom, men finder, at den skal være magtesløs. For vor børs skyld afstod J.L. fra den tiltale, han kunne have til sættefogeden for hans forseelse. (359r-363r)

(171

Tv. af Viborg byt. 22. sept. 1617: Mikkel Bertelsen i Ålborg tog hr. Rasmus Jensen Koti, sognepræst i Asels, hans fuldmægtig i hånden og lovede inden 14 dage at gøre ham regnskab for det, han havde opkrævet på hans vegne. Skaffede han ikke forinden hr. Rasmus' kvittans til stede, skulle han stånde dele uden varsel og skudsmål.

Tv. af samme byt. 26. okt. 1617: R.J.K. lod M.B. fordele, fordi han ikke havde gjort ham rigtigt regnskab.

M.B., der påstod, at han havde været hos R.J.K. for at aflægge regnskab, og at præsten uretmæssigt havde frataget ham hans heste og vogn, krævede delen kendt magtesløs.

Dom: Det bevises med tv., at M.B. har forpligtet til inden 14 dage at drage til R.J.K. og gøre ham regnskab for det, han har indkrævet på hans vegne. Da han ikke beviser, at han har holdt sin forpligt og derfor er blevet delt, ved vi ikke at dømme ham kvit af denne dele, førend han retter for sig. (363r-364r)

(172

Tv. af Worde bt. 17. jan. 1603: Maren Villumsdatter lod vedersige arv og gæld efter hendes husbond Christen Lauridsen i Asterup.

Niels Lassen i Halum, hvis kones forrige mand C.L. havde været gæld skyldig, krævede dette tv. kendt magtesløst.

Dom: M.V. havde til tinge ladet afsige arv og gæld efter sin husbond. Da det ikke bevises, at hun efter hans død har befattet sig med hans gods, ved vi ikke at dømme samme vendersigelsesvidne magtesløst. (364v-365r) (173)

Tv. af Wore bt. 16. maj 1617: På grandestævnet palmesøndag 1617 vedtog Rumlund grander, som ingen hyrde havde, at "hiordelaugget" skulle gå om byen, og at hver skulle vogte, som de havde fæ til, og holde hinanden det skadesløst. (366 r)

Tv. af samme bt. 29. aug. 1617: I går var 14 dage gænnede Peder Mogensens kone Margrete Christensdatter i Rumlund deres ko ud til Peder Jensen Vistis folk, som den dag skulle vogte byfæet. Den tid gik den på fire ben, men om aftenen var den benbruden og nyttede ikke uden de tre ben. (366r)

Tv. af samme bt. 29. aug. 1617: Synsmænd havde besigtiget en sorthovedet ko, som P.M. foreviste dem, og som lå senden Rumlund i siden af mosen på "har grøn jord". Dens venstre ben var sønder over til hasen. (366r)

Dom af samme bt. 29. aug. 1617: Granderne såvel som P.J.V. selv havde pålagt, at "hiordelaugget" skulle gå om byen, og at de skulle holde hinanden det skadesløst. Da det bevises, at bemeldte ko var kommet uskadt ad marken for P.J.V. folk, og at den var benbruden om aftenen, burde P.J.V. oprette P.M. skaden på denne ko. (366v)

Tv. af samme bt. 26. sept. 1617: P.M. lod P.J.V. fordele, idet han saggav ham for 13 mk. skade på sin ko. (366v)

P.J.V. havde krævet tv., dommen og delen kendt magtesløse.

Dom: Romlund bymænd havde vedtaget, at deres hjord skulle gå om byen, som enhver havde fæ til, og at de skulle holde hinanden det skadesløst. Dette kan imidlertid kun forstås om deres engs og korns forvaring og ikke om skade, der kan hælde deres kvæg af ulykke. Da tv. ikke udtrykkelig formelder, at P.J.V. el. nogen af hans folk har gjort nogen håndgøring på koen el. været årsag til dens skade, bør tv., dommen og delen ikke komme P.J.V. til hinder el. skade. (365r-367r) (174)

På Jerslev ht. havde Eské Bille til Elling den 4. sept. 1617 vedkendt sig den ejendom, der ligger vesten fra Albechgartz led og kaldes Albechgaardtz Sletting samt ejendommen fra Of-fuer og Neder Holbecks Brødeled og i vester mel. Holbeks møllebæk og Holbekis markgarde.

Jørgen Arenfeldt til Worgaard havde krævet denne vedkendelse dømt magtesløs.

Dom: E.B. var forrejt af landet efter K.M. befaling. Da han ikke findes stævnet med seks ugers stævning, uagtet sagen er ejendom anlangende, ved vi ikke at dømme om samme vedkendelse, førend E.B. bliver lovligt kaldet dertil. (367r-368r) (175)

Tv. af Viborg byt. 6. okt. 1617: Den 21. sept. stod Poul Simonsen i kongens toldsted uden for Sante Matis port i Viborg, da der kom en vogn kørende. Til dem, der sad på vognen, sagde P.S.: Dannemænd, giver mig en skilling til kongens told. Jens Nielsen, som tjente hos rådmænd Peder Sørensen, blandede sig imidlertid i sagen og sagde til P.S.: Du måtte have en lort, din skælm og dit drog. I det samme

slog han ham med sin knyttede næve i næse og mund, så blodet gik ud og tænderne gennem hans læbe, medens hans lue var på "rau" af hans hoved, og hellebarden faldt af hans hånd. De kom derefter i slagsmål med hinanden, under hvilket P.S. dræbte J.N. Søren Nielsen Smed havde den dag stået i sit værksted, da han hørte en karl råbe: Skammer eder, I får utak derfor; det er P.S. karl. Derefter slog han sit slagvindue op, og da han så P.S. oven på J.N. med en dragen "punder" i hånden, råbte han til ham: Skam dig, vil du myrde karlen og ligger oven på ham. Under slagsmålet så han også, at Anders Jørgensen i Sønder Møle huggede til J.N. med et draget værge. (369r f.)

Tv. af samme byt. 6. okt. 1617: 6 synsmænd havde den følgende dag synet liget af J.N., født i Narbye i Salling. De havde bl.a. fundet et dybt stiksår under hans venstre armhule, som syntes dem tilføjet med en daggert, og et sår i hovedet, der dog, efter hvad badskærsvenden sagde, ikke gik gennem benet. (369v f.)

Tv. af samme byt. 6. okt. 1617: P.S. tilbød Jens Nielsen i Narbye guld, penge og gode ord for hans sal. broder, som han desværre var kommet i ulykke med og havde dræbt. (37ov)

Tv. af Harre ht. 9. okt. 1617: En mand, der havde overværet håndgemængt, så, at P.S., da han rejste sig, havde en "pundert" i hånden, som han tørrede af. J.N. havde ikke haft noget våben i sin hånd. (37or f.)

Tv. af Viborg byt. 13. okt. 1617: St. mathiasdag, som var den 21. sept., kom et vidne gående op ad Dompenn, da en vogn kom kørende. P.S., som stod i kongens toldsted, sagde til ham, der kørte vognen, at han skulle give en skilling til kongens told. Da han nægtede det, sagde P.S.: I må vist gi-

ve kongens told ud. Så kom J.N. fluks gående tværs over gaden og sagde til P.S.: Du får ingen told af ham. Da P. S. derefter spurgte ham, om han ville lægge en skilling ud til tolden, svarede han: Du måtte have en lort. Derpå kom de i håndgemæng med hinanden. Et andet vidne havde set, at J.N. og en, som havde to brune ærmer på og stod i kongens toldsted, og som (nu) sad i rådhuskælderen, stod og snakkede til hobe. Da tog J.N. den anden i hans venstre kjortelærme og slog ham i ansigtet. (371r f.)

Tv. af samme byt. 13. okt. 1617: Synsmænd havde set, at P.S. havde sårsmål på mund og næse. (371v)

Tv. efter sandemændsed af samme byt. 20. okt. 1617: P.S. havde ganske vist dræbt J.N.; men han var først blevet overfaldet af ham og slået i ansigtet, og han var af byf. taget til at stå i kongens toldsted, hvor han burde have haft fred. Viborg bys sandemænd svor ham derfor manddød over og til sin fred. (369r-372r)

J.N. eftermålsmand broderen Jens Nielsen i Nørbye havde appelleret sandemændenes ed.

Dom: Alle vidnesbyrd stræber heden, at P.S., da han havde fået et "mundlaugh", straks var blevet J.N. for stærk, havde slået ham omkuld. ligget på ham med en dragen daggert og dermed gjort ham hans skade, således som synsmænd har omhjemlet. Det er også bevist, at P.S., da han er kommet op, havde den dragne daggert blodig i hånden, og at flere havde råbt til ham, at han skulle skamme sig og ikke myrde karlen. Desuden erfares det, at J.N. ikke har haft noget våben hos sig, hvormed han kunne tragte P.S. efter livet el. tvinge ham til at gøre nødværge. Endelig var J.N. blevet dræbt på stedet og P.S. grebet på fersk fod og anholdt. Da sandemæn-

dene dog har svoret ham til hans fred, finder vi, at deres ed bør være magtesløs. (368r-373v) (176)

LANDSTING 8. NOVEMBER 1617.

Tv. af Han ht. 2. juni 1617: Synsmænd havde set, at Jørgen Jensen i Beistrups søn Christen Jørgensen havde et sår neden for sit højre øje.

Tv. af samme ht. 30. juni 1617: J.J. beskyldte Niels Sørensen i Beistrups kone Margrete Clemensdatter for at have tilføjet hans søn dette sår.

Et delsbrev, som J.J. havde erhvervet, blev ikke fremlagt.

To uendelige lt.sdomme af 2. aug. og 27. sept. 1617, hvorved de to tv. og delen blev kendt magtesløse.

N.S. krævede disse lt.sdomme stadfæstet ved endelig dom, medens J.J. krævede dem underkendt.

Dom: Efterdi J.J. har sigtet og beskyldt M.C. for sårålet efter loven, ved vi ikke at sige imod denne sigtelse, uden hun kan forværge sig derfor. Efterdi synsvidnet ikke bemelder om noget varsel, som er givet derfor, finder vi, at det, for så vidt det vedkommer C.J., ikke bør have nogen magt. Delsbrevet bør være magtesløst, indtil det fremlægges. (373v-375r) (177)

LANDSTING 22. NOVEMBER 1617.

Kendelse af Refs ht. 10. maj Niels Christensen i Stiffuel gav last og klage på en vej, som går fra hans gård ved en "hou, kaldes Klack Hou", østen til fjorden, og som skulle være den fjerde vej fra deres by, men var "buort eret". Da

han begærede tv. efter sin klage, vedkendte bl.a. ridefogeden på Ørum på præsten og Niels Madsen i Semb deres vegne sig samme "eri buol" som deres gårdes tilliggende. Derfor vidste hf. ikke at udstede noget tv. i sagen, førend lodsejerne blev lovligt stævnet.

Kendelse af samme ht. 27. sept. 1617: Med samme begrundelse nægtede hf. at udstede synsvidne angående den pågældende vej.

N.C. husbond lensmanden på Vesteruig havde appelleret de to kendelser, fordi hf. havde agtet nogle mænds vedkendelser mere end lovens bestemmelse om (fire) veje til en by.

Dom: Lodsejernes fuldmægtige havde vedkendt sig den ejendom, N.C. ville have klage- og synsvidne på til en vej, som deres "eribuol". Da hf. derfor ikke ville udstede klage- og synsvidnet, førend lodsejerne blev stævnet dertil, kan vi ikke modsige samme domme. (375v-376v) (178)

3 tv. af Fjends ht. 22. juli 1617: Oluf Vistisen i Jegebierigs datter Dorte Olufsdatter beskyldte Niels Thomsen sammesteds for, at han havde trådt hende lo gange, slået hende med en stav, stået over hende med en dragen kniv, stoppet jord i hendes mund og sagt, at han skulle lære hende og hendes fader at æde jord. Hendes moder og broder bevidnede, at de havde set N.T. slå hende 60 gange og flere, og synsmænd erklærede, at hun var slået blå og "resen" på arme og skuldre, ligesom hendes mund blødte. I henhold hertil gav hun last og klage på N.T. for 60 slag og flere, han havde tilføjet hende.

Undelig lt.dom af 25. okt. 1617: Tv. blev kendt magtesløse.

Denne dom krævede N.T. stadfæstet ved endelig dom, medens O.V. krævede den underkendt.

Dom: D.O. var et umyndigt barn, og de to vidner er hendes ligeledes umyndige broder og hendes moder, som altså er vilde. Hendes klage og deres vidnesbyrd hentydes desuden på 60 slag med flere, som er et uvist tal, og som man heller ikke kan eragte, at hun kunne tælle og mindes, el. at de kunne se til visse. Da samme klage og vidne heller ikke bemelder, hvormed de mangfoldige slag var gjort, kan vi ikke kende samme klage, beskyldning og vidne så nøksomme, at de bør komme N.T. til nogen forhindring. Deslige efterdi synsvidnet ikke bekræftes med noget lovligt vidne, ligesom det ikke omhjemler, hvor mange slag de har set, finder vi, at det ikke skal have nogen magt. (377r-379v) (179)

Tv. af Børglum ht. 14. okt. 1617: Efter at der var sat fyldning på de 12 herredsnævninger, svor de Jep Nielsen i Koldbro fuld gårdfred over for bardag, han efter syn og tv. havde gjort på Søren Nielsens pige sammesteds.

J.N. husbond Hans Dyre til Boller havde appelleret nævningernes kendelse.

Dom: I tv., som er udgået efter nævningernes ed, findes intet vidnesbyrd om samme gårdfred indført. Da det heller ikke medfører de to mænds navne, med hvem der var sat fyldning på nævningerne, bør nævningernes ed ikke komme J.N. til hinder el. skade. (380r-381r) (180)

Dom af Nørre ht. 17. juni 1617 og lt.sdom af 27.sept.1617, hvorved Jomfru Kirsten Skeel til Jungedgaard og hendes lavværgen var blevet dømt til at betale Palle Rodsteen til Hør-

bylund 85 sldl. 2 $\frac{1}{2}$ mk. og 162 enkende rdl. foruden rente og skadegæld (se dom nr. 158).

Tv. af Nørre ht. 4. nov. 1617: P.R. lod K.S. og hendes lavværge udāske for ovennævnte beløb.

Lt.sæskning: Da K.S. og hendes lavværge ikke havde givet møde, blev æskningen gentaget på lt. (381r-382r) (181)

Tv. af Hillerslev ht. 25. juni 1616: Synsmænd havde været ved Closter i Sels, hvor de så, at der fra Folkvard Christensens dige og til stranden var lukket med "dyre(!) och grob och 15 ... langt fraa same digi och wdj fiorden". Der-som de Malle-mænd bør have nogen vej derigennem, er den dem forment.

Dom af samme ht. 2. juli 1616: De Sels- og Hundals-mænd, der kunne overbevises om at have gjort det dige og stænge uden deres husbonds hjemmel, har gjort uret og bør lide til-tale.

Dele af samme ht. 19. aug.: Tre mænd i Sels og deres med-brødre var blevet fordelt for det dige og den grøft, de havde opkastet fra F.C. i Sels og til fjorden.

Hans Dyre til Boller, der var lensmand på Lund og havde "fele bunden" mark med de Sels- og Hundals-mænd, og Mogens Kaas til Støvringgård, der var befalingsmand på Ørum slot, havde krævet tv. og dommen kendt magtesløse, medens Manderup Parsberg til Hagsholm og Niels Krag til Ager Krog havde krævet dem stadfæstet.

Sagen blev opsat, fordi landsdommerne ikke var til stede. (382v-383v) (182)

Tv. af Hillerslev ht. 11. nov. 1617: Ransnævningerne hav-

de svoret Oluf og Anders Pedersen ran over for en bøsse, de havde taget fra Anders Nielsen i Male.

Deres husbond Hans Dyre til Boler, befalingsmand på Lund, havde appelleret nævningernes kendelse, medens Niels Krag til Agger Krog havde krævet den stadfæstet. (H.D.gjorde bl. a. gældende, at der var tilbudt penge på tinget, "førind felding(!) gick vd paa neffninger, som bogseed wor omsuorenn").

Sagen blev opsat, fordi landsdommerne ikke var til stede.
(384r-384v) (183)

Dele af Hillerslev ht. 5. aug. 1617: Folkvard Jensen i Siens og Jens Nielsen i Hundall var blevet fordelt, fordi de havde opkastet et dige fra Folkvard Christensen i Siens til fjorden "och satt det stenger och der huos wdj fiordenn", dér, hvor de Malle-mænds vej bør at gange.

Hans Dyre til Boller, befalingsmand på Lund, der tilholdt sig brugelighed til Vderup Gaard og Vlderup by og var F.J. husbond, havde krævet denne dele kendt magtesløs, medens Manderup Parsberg til Hagsholm, befalingsmand på Ålborg slot, og Niels Krag til Ager Krog, befalingsmand på Asmild Kloster, krævede den stadfæstet.

Sagen, der angår det samme dige som sag nr. 183, blev opsat, fordi landsdommerne ikke var til stede.(384v-385v)(184)

Hans Dyre havde indstævnet hf. i Hillerslev h., fordi han den 11. nov. havde stedt fyldning på ransnævninger, der svor i den i dom nr. 184 refererede sag. H.D. gjorde bl.a. gældende, at hf. ikke havde villet anse, at der, før fyldning blev sat, blev tilbudt sølv og penge, mere, end bogseden om-

formelder.

Sagen blev opsat, fordi landsdommerne ikke var til stede.
(385v-386r) (185)

LANDSTING 20. DECEMBER 1617.

Gælds brev dateret Ålborg pinedag (12. juni) 1603: Jokum Steffensen bekendte, at han skyldte Niels Beck, borger i Ålborg, 200 dl. el. 4 mk. penge i stedet for hver dl. Pengene skulle han betale til pinedag 1604 med 6 pct. rente. Blev den hele el. den halve hovedsum stående længere hos ham, skulle han hvert år til pinedag give 6 pct. til rente. Vil le N.B. ikke lade pengene stå længere, skulle han opsiges dem et fjerdingår tilforn. Det samme skulle J.S. gøre, hvis det ikke lystede ham at have pengene længere hos sig. (387v f.)

Kongens mandat af 4. juli 1616 (Corp Const Dan III nr.433): Hver rdl. in specie skal herefter gælde 80 sk. penge, og 4 hele mk. penge og 8 halve mk. da. skal gælde lige ved 1 rdl., så at 1 mk. skal gælde 20 sk. penge. (388v)

Gælds brevets daværende ejer Laurids Nielsen Guldsmid i Ålborg havde krævet J.S. hustru og arvinger dømt til at tilbagebetale hovedstolen i henhold til ovennævnte forordning, altså med 80 sk. da. for 1 dl. og 20 sk. da. for 1 mk.

Dom af Ålborg rådstueret 18. juli 1617: J.S. brev formelder ikke om enkende dl. el. mk. stykker, men alene om dl. og mk. da., som i handel og vandel kan betales hver dl. med 16 sk. da., undtagen det særdeles omtales, hvilke dl. el. mk. stykker det skal være. Da L.N.G. også i langsommelig tid har oppebåret renten i sldl., burde han annamme gælden efter håndskriftets lydelse i sldl., i gangbar mønt. (387r)

L.N.G. havde appelleret denne dom.

Dom: J.S. brev på de 200 dl. er dateret pinsedag 1603, altså før møntens forandring, og bemelder alene på dl. og mk. penge og ikke på rdl. el. hele mk. stykker in specie, således som der udtrykkelig bemeldes i kongens brev om møntens forandring. J.S. arvinger havde for retten "sig ehrbødin", at dersom L.N.G. ved sin ed ville benægte, at renten årligt er betalt med 6 dl. slet mønt af hvert 100, (hver dl.) beregnet til 32 (64) sk., ville de udgive hovedsummen i rigsmønt. Da L.N.G. ikke ville gøre det, hvorefter eragtes, at hovedsummen såvel som renten er slet mønt, ved vi ikke at dømme borgmestres og råds dom magtesløs. (386v-389r) (186)

Tv. af Nørlyng ht. 23. nov. 1617: Søren Christensen i Aggerschoff, der stod løs og ledig, bekendte med opragt finger og helgens ed, at bl.a. Anders Mortensen i Lild Torup var ham 12 rdl. skyldig, som han havde lovet for 2 mænd i Sparkier.

Delsbrev af Fjends ht. 9. dec. 1617: A.M. blev fordelt for de 12 rdl.

A.M. havde krævet tv. og delen kendt magtesløse.

Dom: S.C., som har gjort bekendelsen, findes at være aflivet for sin misgerning og bør derfor efter recessen ikke stande til troende. Bekendelsen bekræftes ikke med A.M. brev og segl, ligesom det ikke bevises, at han har indgået løftet for ting og dom, el. at han vil være det beständig. Da han heller ikke har fået noget varsel derfor, skal bekendelsen og delen ikke komme A.M. til hinder el. skade. (389v-390v) (187)

Tv. af Hassing ht. 4. sept. 1617: Karen Jensdatter stod for tingsdom og bad sig Gud til hjælp på sin sjæls salighed, at Christen Jepsen i Hasing var fader til hendes sidste barn ved navn Jøns, som var 6 uger(!) gammelt, og som hun havde med på tinge. (392v)

Tv. af samme ht. 16. okt. 1617. Fire kvinder, der havde været i Christen Lauridsens Hus i Windersloff den 26. apr., da K.J. gjorde barsel, bevidnede, at hun skyldte Oluf Kræmmer i Holstebro for sin rette barnefader. Folk, der havde været i Wilerslouff kirke den 27. apr. havde hørt, at præsten spurgte den, der bar K.J. barn, hvem der var barnets fader. Hun svarede, at K.J. havde sagt til hende, at det var O.K. (392r f.)

Karen Friis til Damsgaard havde krævet tv. af 16. okt. kendt magtesløse.

Dom: De kvinder, der var hos K.J., da hun gjorde barsel, såvel som de, der var i kirken, da barnet blev kristnet, hedenstrækker sig, at K.J. har bekendt, at O.K. var hendes barnefader. Da intet nøjagtigt vidne fremlægges, med hvilket disse tv. kan rygges og tilbagedrives, ved vi ikke at dømme dem magtesløse. K.J. enige vidne er ikke vidnet med opragt finger. Da det heller ikke bekræftes med lovlige vidner, skal det ikke have nogen magt imod hendes første bekendelse, som er sket i hendes barnefødselsnød. (391r-393r)

(188)

Misdæderen Søren Agerskov havde til Nørlyng ht. bekendt, at Jacob Lassen og Peder Bertelsen i Fu(g)størn (Fusøre, dvs. Fusager) hver skyldte ham 6 dl. I henhold til denne bekendelse var de begge blevet fordelt på Fjends ht. den 9. dec.

1617.

J.L. og P.B. krævede såvel bekendelserne som delerne kendt magtesløse.

Lensmanden på Hald afstod både fra bekendelserne og delerne, som derfor ikke burde komme J.L. og P.B. til hinder el. skade. (Jævnf. dom nr. 188). (393r-394r) (189 og 190)

Dom af Refs ht. 12. apr. 1617: Da Jens Lauridsen i Hielese, således som et brev formelder, havde lovet Johanne Pedersdatter 2 td. bygmel, 1 td. malt, $1\frac{1}{2}$ pd. flæsk og en kø på græs og foder til hendes ophold, dersom hun ikke ville være hos ham til sko og klæder, mad og mål, burde han holde sit løfte, undtagen en højere dommer kan kende anderledes deri.

I henhold til denne dom var J.L. blevet æsket til Refs ht. den 7. juni og fordelt den 6. dec.

J.L. havde krævet tv., æskningen og delen dømt magtesløse.

Dom: Da dommen ikke er endelig, finder vi, at den skal være som udømt. og at æskningen og delen, som er drevet derefter, ikke skal have nogen magt. (394r-395v) (191)

Kontrakt dateret 1. okt. 1614: Jens Lauridsen i Hellese havde sluttet kontrakt med sin gårdmand Tøger Pedersen og hans hustru Johanne Pedersdatter om det, de skulle have til deres ophold, fordi de havde opladt ham deres gårdspart. Hvis Gud kaldte den ene førend den anden, skulle den, som levede igen, være på sted og mål med J.L. Ville den pågældende ikke nøjes dermed, skulle han el. hun til sit ophold have 2 td. bygmel, 1 td. malt, $1\frac{1}{2}$ pd. flæsk og en kø på græs og fo-

der, men ingen sæd el. brug af ager el. eng.

J.L. havde krævet kontrakten kendt magtesløs, fordi J.P. efter T.P. død var flyttet til Sendrup i et andet sogn.

Dom: J.L. havde gjort kontrakten i dannemænds overværelse og selv forseglet den. Da han ikke i dag ikke vil benægte, at hans signet er kommet under kontrakten med hans vilje, ved vi ikke at dømme kontrakten magtesløs. (395v-397r) (192

Tv. af Viborg byt. 8. sept. 1617: På fredag var 8 dage, da markedet stod i Randers, kaldte Poul Christensen fra Viborg Søren Poulsen fra samme by en tyv og en skælm.

Delsbrev af samme byt. 13. okt. 1617: S.P. havde ladet P. C. fordele som en løgner.

Uendelig lt.sdom af 22. nov. 1617: Delen blev kendt magtesløs.

S.P. havde krævet denne dom underkendt.

Dom: P.C. havde ikke haft sådanne ord for ting og dom, og der var ikke straks taget tv. efter dem. Heller ikke havde han bebrevet dem med sit segl. Da han ikke vil være dem bestandig, men i dag har benægtet dem med højeste ed og opragt finger og erklæret, at han ikke ved andet om S.P., end hvad en ærlig dannemand (vel egner og anstår), finder vi, at tv. og delen ikke skal have nogen magt. (397r-398r) (193

Den 24. nov. 1617 havde lensmanden på Hald indstævnet rådmændene i Viborg, for at de skulle vidne, om det ikke var dem vitterligt, at lensmanden havde befalet Gunde Skriver og borgmester Christen Hegelund at afsætte bysvendene Søren Pedersen og Anders Eriksen.

Tv. af Viborg byt. 1. dec. 1617: C.H. havde begæret af Ber

1617.

J.L. og P.B. krævede såvel bekendelserne som delerne kendt magtesløse.

Lensmanden på Hald afstod både fra bekendelserne og delerne, som derfor ikke burde komme J.L. og P.B. til hinder el. skade. (Jævnf. dom nr. 188). (393r-394r) (189 og 190)

Dom af Refs ht. 12. apr. 1617: Da Jens Lauridsen i Hielesøe, således som et brev formelder, havde lovet Johanne Pedersdatter 2 td. bygmel, 1 td. malt, $1\frac{1}{2}$ pd. flæsk og en kø på græs og foder til hendes ophold, dersom hun ikke ville være hos ham til sko og klæder, mad og mål, burde han holde sit løfte, undtagen en højere dommer kan kende anderledes deri.

I henhold til denne dom var J.L. blevet æsket til Refs ht. den 7. juni og fordelt den 6. dec.

J.L. havde krævet tv., æskningen og delen dømt magtesløse.

Dom: Da dommen ikke er endelig, finder vi, at den skal være som udømt. og at æskningen og delen, som er drevet derefter, ikke skal have nogen magt. (394r-395v) (191)

Kontrakt dateret 1. okt. 1614: Jens Lauridsen i Hellesiø havde sluttet kontrakt med sin gårdmand Tøger Pedersen og hans hustru Johanne Pedersdatter om det, de skulle have til deres ophold, fordi de havde opladt ham deres gårdspart. Hvis Gud kaldte den ene førend den anden, skulle den, som levede igen, være på sted og mål med J.L. Ville den pågældende ikke nøjes dermed, skulle han el. hun til sit ophold have 2 td. bygmel, 1 td. malt, $1\frac{1}{2}$ pd. flæsk og en kø på græs og fo-

der, men ingen sæd el. brug af ager el. eng.

J.L. havde krævet kontrakten kendt magtesløs, fordi J.P. efter T.P. død var flyttet til Sendrup i et andet sogn.

Dom: J.L. havde gjort kontrakten i dannemænds overværelse og selv forsegleet den. Da han ikke i dag ikke vil benægte, at hans signet er kommet under kontrakten med hans vilje, ved vi ikke at dømme kontrakten magtesløs. (395v-397r) (192

Tv. af Viborg byt. 8. sept. 1617: På fredag var 8 dage, da markedet stod i Randers, kaldte Poul Christensen fra Viborg Søren Poulsen fra samme by en tyv og en skælm.

Delsbrev af samme byt. 13. okt. 1617: S.P. havde ladet P. C. fordele som en løgner.

Uendelig lt.sdom af 22. nov. 1617: Delen blev kendt magtesløs.

S.P. havde krævet denne dom underkendt.

Dom: P.C. havde ikke haft sådanne ord for ting og dom, og der var ikke straks taget tv. efter dem. Heller ikke havde han bebrevet dem med sit segl. Da han ikke vil være dem bestandig, men i dag har benægtet dem med højeste ed og opragt finger og erklæret, at han ikke ved andet om S.P., end hvad en ærlig dannemand (vel egner og anstår), finder vi, at tv. og delen ikke skal have nogen magt. (397r-398r) (193

Den 24. nov. 1617 havde lensmanden på Hald indstævnet rådmændene i Viborg, for at de skulle vidne, om det ikke var dem vitterligt, at lensmanden havde befalet Gunde Skriver og borgmester Christen Hegelund at afsætte bysvendene Søren Pedersen og Anders Eriksen.

Tv. af Viborg byt. 1. dec. 1617: C.H. havde begæret af Ber

tel Jensen Kistrup, som den 24. nov. sad i fogedens sted, at han måtte fange sine ord mod den stævning, hvormed han var indstævnet i sagen, indskrevet i tingbogen, hvilket B. J.K. havde nægtet ham.

C.H. havde appelleret B.J.K. kendelse.

Dom: C.H. havde begæret af B.J.K., at han måtte fange sine ord mod de vidner, som G.S. og han var stævnet for at svare til. Da B.J.K. har nægtet ham det, ved vi ikke andet derom at sige, end at han har forset sig deri. (398r-399r)

(194

Dom af Jerslev ht. 23. febr. 1609: Bagge Kjørulf i Kuor-num skulle på sin hustru Anne Pedersdatters vegne betale Jens Kjeldsens søn Christen Jensen og hans medarvinger 61 dl. efter hendes egen forpligt samt renten af disse penge efter for:ne brev.

Tv. af samme ht. 21. aug. 1617: Jørgen Olufsen Kragh i Ålborg, der havde C.J. fuldmagt til at oppebære pengene, lod B.K. fordele for 89 rdl. 5 sk., som var af den gæld, sal. Anders Pallesen var sal. Jens Kjeldsen i Ålborg pligtig med efterstandende rente.

Delsbrev af lt. 25. okt. 1617: B.K. blev fordelt i overensstemmelse med ht.sdelen.

To uendelige lt.sdomme af 8. og 22. nov. 1617: Ht.dom og dele burde blive ved magt.

J.O.K. havde krævet endelig dom i sagen.

Dom: B.K. havde haft noksom lang respit til at lade de uendelige domme igenkalde. Da det ikke var sket, og da han heller ikke nu havde givet møde, bør ht.dom og dele blive ved magt. (399v-401r)

(195

Christen Jørgensen Guldsmed i Viborg hans bog: Snapsting 1610 annammet 21 lod 1 kvintin sølv til 5 skeer af jomfru Dorthe Skeel. Af samme sølv har hun fået ... lod ringere 1 kvintin tilbage i 3 skeer.

Delsbrev af Viborg byt. 24. nov. 1617: D.S. havde ladet C.J.G. fordele for 23(!) lod sølv, som han skulle forarbejde for hende, og som var leveret ham for 7 år siden.

C.J.G. havde krævet dette delsbrev kendt magtesløst.

Dom: C.J.G. bog bemelder, at D.S. har fået en del af det sølv, han har annammet af hende, igen i 3 sølvskeer. Hendes fuldmægtig vil ikke benægte det og fremlægger ikke andet bevis end sin fuldmagt og delsbrevet. Da C.J.G. dog er blevet fordelt for alt sølvet, bør han være kvit af delen. (40lr-402v)

REGISTRE

Registrene består af et topografisk disponeret hovedregister, et stednavneregister og et tilnavneregister. Hovedregisteret er ordnet topografisk, ikke alfabetisk, fordi det er meget besværligt for de mange, der interesserer sig for et sogns eller et herreds historie, at slå alle områdets navne efter i et alfabetisk register. Hertil kommer, at den, der søger oplysninger om en bestemt person, undertiden kan finde dem ikke under den bebyggelse, hvor den pågældende vides at have boet, men under en anden bebyggelse i samme sogn eller herred, hvortil eller hvorfra han var flyttet. Udgaven er ikke forsynet med et fuldstændigt personregister, da personer, hvis navne kun består af fornavne og patronymika, som regel ikke kan identificeres ved hjælp af andet end deres bopæl.

H O V E D R E G I S T E R

Dette register, der omfatter alle udgavens sted- og personnavne, er som ovenfor omtalt disponeret topografisk, nemlig efter de stifter, i hvilke dombogens distrikt var beliggende i 1617, altså de daværende Ålborg og Viborg stifter, dernæst Danmark uden for de to stifter, lande uden for Danmark samt ikke stedfæstede personer og lokaliteter. Inden for de to første områder er registeret disponeret efter de nuværende amter, købstæder, herreder og sogne. Amterne, købstæderne og herrederne anføres i samme rækkefølge som i 5. udgave af Trap: Danmark. Derimod er sognene inden for det samme herred og bebyggelserne i det samme sogn ordnet alfabetisk. Stednavnene er så vidt muligt normaliseret efter ovennævnte udgave af Trap: Danmark, og alfabetiseringen er foretaget efter Dansk Standards regler. Dog er navne, der skrives i to ord, og hvis første led er Nørre, Sønder, Øster og Vester, Over og Neder, Store og Lille, Gammel og Ny samt Skt. alfabetiseret efter navnenes sidste led. Birkerne må søges under de lokaliteter, efter hvilke de havde navn. Tallene efter navnene henviser til dommenes løbenumre.

ÅLBORG OG VIBORG STIFTER 1617

1. HJØRRING AMT

Købstæderne.

2. Hjørring: Christen Nielsen 167. Søren Christensen Skriver 167.
3. Sæby: 70, 147, 152, 153. Bertel Rasmussen 148. Elle Nielsdatter 34. Else Olufsdatter 129. Hans Jensen, rådmænd 34. Herman Hermansen, borgmester 148. Jens Bødker 148. Fru Johanne Bille 59. Karen Jensdatter 148. Kirsten Hansdatter sal. hr. Olufs 129. Velb. Knud Pedersen 59. Hr. Oluf Jørgensen, sognepræst 129. Palle Skrædder 148. Peder Lauridsen, borger 129. Peder Mikkelsen, rådmænd 56, 129. Poul Kok, byfoged 50. Søren Mikkelsen, borgmester 34. Thomas Pedersen 148.
4. Frederikshavn (tidl. Fladstrand): Niels Lauridsen 49. Hånbæk: Anders Nielsen 48. Thomas Pedersen 48.
5. Skagen: Aksel Christensen Tømmermand 71, 98, 101, 114. Anders Andersen 101. Hr. Christen Lauridsen, kapellan 98. Christen Nielsen Skriver, byskriver 71. Christen Svendsen 101. Lars Jensen 101. Maren Axelsdatter 98, 114. Niels Jensen 101. Niels Lauridsen 71. Niels Mouridsen, borger 99. Hr. Niels Rasmussen, sognepræst 98. Niels Thomsen, rådmænd og byfoged 71, 98. Peder Jensen 101. Søren Mortensen, borger 98, 114. Søren Nielsen Stabech, borger 99. Søren Rasmussen 71. Tyge Sørensen, borger 72.
6. Brønderslev. Kornumgård: Anders Pallesen 195. Anne Pedersdatter 195. Bagge Kjærulf 100, 195. Jens Simonsen 53. Vogn Kjærulf 53. Nibstrup: Claus Kaas 155.
7. Horns herred: 4, 5, 51, 57, 137.
8. Elling sogn. Ellinggård: Eske Bille 105, 109, 144, 145, 146, 151, 153, 154, 162, 163, 165, 175.
9. Flade sogn. Birkebakken: Jens Smed 151. Knivholt: Niels Arenfeldt 48, 151. Peder Christensen, foged 151. Købstrup: Jens Mørk 48.
10. Hørmested sogn. Høgholt: Sivert Grubbe 117.
11. Mosbjerg sogn. Grårup: Søren Jensen 137.
12. Råbjerg sogn. Gårdbogård. Gårdbo birk: 48.
13. Tolne sogn: 137. Holmen: Niels Jensen 137.
14. Åsted sogn. Åsted by: Jens Smed 151. Peder Christensen, foged på Knivholt 151.

Tallene efter navnene henviser til dommenes løbenumre. 165.

15. Vennebjerg herred: 48, 57, 76, 79, 117, 151.
16. Asdal sogn. Asdalgård: 162.
- 16A. Astrup sogn. Bøgstød: Jens Vinter, foged 5. Ulrik Sandberg 4.
17. Skt. Hans sogn. Åstrup: Mogens Jespersen, ridefoged 149.
18. Skt. Olai sogn. Fuglsig: Anders Poulsen Kjørulf 52.
19. Sindal sogn. Baggesvogn: Fru Anne Krabbe 4,5. Fjelsted: Peder Nielsen Ungermann 4, 5.
20. Skallerup sogn: Jens Offersen 79. Nørlev: Lars Andersen 79, Nørum: Niels Bjørnsen 79. Størup: Hans Jensen, kirkeværge 79. Sønderlev: Anders Offersen 79. Christen Offersen 79. "Eye" Christensdatter 79. Jens Christensen 79. "Seinil" eller "Sendnill" Nielsdatter 79.
21. Tornby sogn. Kærsgård: Christence Dyre 130. Peder Thomsen 51.
22. Ugilt sogn. Hejselt: Niels Sørensen 117. Linderungård: Claus Dyre 158, 161. Munkholt: Niels Smed 117.
23. Vennebjerg sogn: Simon Thomsen 76. Lophave: Simon Pedersen 76.
24. Vidstrup sogn: Tofte: Mette Pedersdatter 51. Peder Speger 51.
25. Jerslev herred: 17, 36, 47, 84, 100, 146, 149, 175, 195.
26. Albæk sogn: Hr. Christen Mørk, sognepræst 153. Jens Nielsen 153. Hr. Niels "Inosøn", sognepræst 153. Hr. Niels Pedersen 153. Hr. Peder Jensen, sognepræst 145. Albæk by: 109, 145, 146, 153. Albæk Holter: 109. Albækgård: 109, 146, 153, 175. "Albækgårds Sletting": 175. "Berckemuos" eller "Berck Muoss": 153. Elkær: 109. "Fimbeck": 146. Fjemtrang: 105, 109, 144, 146, 153. Fæbroen: 109. "Heiselitt" eller "Hesselt": 109, 153. Holbæk: 109, 162, 175. "Holbecks Holter": 146, 162. Holbæk mølle: 146. "Holbecks Møllebeck": 109, 175. Neder Holbæk: Niels Andersen 146, 162, 165. "Neder Holbecks Brødeled": 175. Neder Holbæk Holter: 109. Over Holbæk: Esper eller Jesper Andersen 146, 162, 165. "Offuer Holbecks Brødeled": 175. Over Holbæk Holter: 109. Holms Gård: 109. Holt: 109. "Kierling Holt": 109, 144. "Knap Hou": 153. Kringelhede: 153. Jørgen Juel 109. Niels Madsen 105, 145, 154. Kærskov: Hans Nielsen 148. "Lalhoff": 153. "Lysholt": 153. "Nøymarck": 153. "Okier" eller "Åkier": 109, 145, 153. Padborg: 153. Præstbro: 109, 153, 154. Rugtved: Fru Dorte Krabbe 149. "Stabelledett": 154. "Sterkier": 153. "Teme Enge": 153. Tve-

166. Tallene efter navnene henviser til dommenes løbenumre.

- den: 109. Voerså: 109. Niels Skrædder 144. "Åkier" eller "Okier": 145, 153.
27. Dronninglund sogn. Hundslund (Kloster) = Dronninglund hovedgård: Margrete Rosenkrantz 2, 45, 116.
28. Hallund sogn. Kølskegård: Aksel Rosenkrantz 28, 108, 156.
29. Hørby sogn. Hørbylund: Palle Rodsten 158, 161, 181.
30. Skæve sogn. Knudseje: Sven Lauridsen 49.
31. Torslev sogn. Hammerholt: Christen Lauridsen 110. Christen Smed 110. Maren Thøgersdatter 110. Hejselt: Fru Karen Hvas 116. Mogens Andersen (Vognsen) 2, 116. Mogens Mogensen (Vognsen) 2, 56, 116. Søndergård: Mette Mogensdatter (Vognsen) 2. Ørslev 110.
32. Understed sogn. Knuden: Tyge Lauridsen 147. Tværkær: Christen 147.
33. Voer sogn. Voergård: Fru Anne Marsvin 109, 144. Hans Akselsen Arenfeldt 105, 109, 146, 153, 162. Fru Ingeborg Skeel 109, 153, 165. Iver Lykke, lensmand 153, Jørgen Arenfeldt 105, 109, 144, 145, 146, 153, 154, 162, 164, 165, 175. Simon Thomsen 109. Voergård birk: 105, 109, 144, 145, 146, 153, 154, 162, 164, 165.
34. Volstrup sogn: Søren Høgh 147. Agerledet: 70. Memhave: 147, 152. Røllen: 109. "Segellsterop": 70. Sæbygård: Peder Munk 35, 36, 59, 70, 147, 152. Sæbygård birk: 152. Lille Toftlund: 70. Store Toftlund: 70.
35. Børglum herred: 2, 35, 52, 56, 70, 84, 88, 98, 110, 116, 153, 168, 180.
36. Øster Brønderslev sogn: Hr. Laurids Lauridsen, sognepræst 149.
37. Børglum sogn: 100. Børglumkloster: 100. Anders Sørensen, ridefoged 108. Godslev Budde, lensmand 79, 81, 100, 156. Børglum birk: 100. Vittrup: Maren Nielsdatter 100. Niels Andersen 100.
38. Furreby sogn: Karen Lauridsdatter 100.
39. Jerslev sogn. Åholm: her antagelig Anders Thomsen i "Aae" 84.
40. Rakkeby sogn: Søren Nielsen 98. Snarup: her antagelig Villum Christensen i "Snapup" 52.
41. Sejlstrup sogn. Sejlstrupgård: Anders Christensen 57.
42. Tise sogn. Hammelse: Christen Ibsen 17. Otte Skeel 1, 17, 19, 48, 49, 51. "Schoffuer Weyen" 17. Tise by: Anne Lauridsdatter 17. Lars Baj 17. Lars Jensen 17. Maren Thomasdatter 17. Niels Laursen 17. Per Madsen 17.

Tallene efter navnene henviser til dommenes løbenumre. 167.

- Steffen Plov 17.
43. Tolstrup sogn. Hjermelevgård: Oluf Hansen, foged 47, 81, 100. Mejlsted: Søren Thomsen 47. Mølgård: Christen Madsen 100. Jens Poulsen 80, 82, 100. Stenbjerggård: 100. Tømmerby: Lars Andersen Skrædder 17.
44. Tårs sogn. Boller: Hans Dyre 180, 182, 183, 184, 185. Borup: Svend Christensen 49. Koldbro: Jep Nielsen 180. Søren Nielsen 180. Sørup: Anders Jacobsen 158.
45. Vrejlev sogn. Hæstrupgård: Otte Bildt 88. Povlstrup: Christen Christensen 108. Christen Pedersen 108. Lars (Laurids) Jensen 108. Sønder Vrejlevgård: Henning Bille 108. Vrejlevkloster: Jens Simonsen, foged 52, Vrejlev birk: 53, 108, 156.
46. Vrensted sogn. Kæret: Niels Mikkelsen Mørk 100. Søndergård: 100. Vrensted by: 36. Åsendrup: Birgitte Nielsdatter 100, Else Jensdatter 100. Gertrud Mikkelsdatter 100. Hans Olufsen 100. Kirsten Nielsdatter 80, 81, 82, 100.
47. Vrå sogn: Johanne Nielsdatter 57. Borup: Mogens Lauridsen 168. Svend Christensen 49. Sønder Vrå: Christen Pedersen 168. Jens Christensen 168. Karen Terkelsdatter 168. Niels Christensen 168. Peder Nielsen 168.
48. Hvetbo herred: 49.
49. Alstrup sogn: Christen Jørgensen 49. Johanne Lauridsdatter 49.
50. Gøl sogn: Niels Madsen 52.
51. Ingstrup sogn. Ingstrup by: Peder Jensen 17.
52. Jetsmark sogn. Bisgård: Jens Hellesen 100.
53. Saltum sogn. Østrup: Lars Jensen 49. Lars Lauridsen 49. Maren Knudsdatter 49.
54. Øster Han herred: 177.
55. Bejstrup sogn. Bejstrup by: Christen Jørgensen 177. Jens Christensen 77. Jørgen Jensen 177. Margrete Clemensdatter 177. Niels Sørensen 177.
56. Haverslev sogn: 75. Bonderup: Just Jensen 94.
57. Øland sogn. Hvolgård: Palle Madsen 77. Øland: Laurids Nielsen 77.
58. Læsø og Læsø birk: 65, 96, 157. Laurids Madsen Gad 157. Laurids Nielsen 157. "Kamer jord" 157. "Snaps Kierd" 96.
59. Byrum sogn. Klitgård: 157.

168. Tallene efter navnene henviser til dommenes løbenumre.

60. Vesterø sogn: Barbara Nielsdatter 96. Jens Nielsen 65.
Laurids Pedersen Villadsen 65. Niels Pedersen 96.
"Vest Grøn": Else Olesdatter 96. Jens Nielsen 96.

THISTED AMT
=====

61. Næssund (mellem Thy og Mors): 125.

Købstæderne.

62. Thisted: 9, 111. Anders "Yttesøn" eller Yde 7. Christen Andersen Yde (f. i Thisted) 7. "Dørettj" Poulsdatter, fejl for Maren Poulsdatter. Jens Nielsen Hillerslev, byfoged 7, 85, 86, 90. Jens Nielsen Klostergaard, tol-der og rådmænd 91. Jep Justsen 91. Laurids Gris, borg-
mester 90. Mads Olufsen, skipper 7, 91. Maren Pouls-
datter sal. Anders Ydes 7, 85. Mette Andersdatter 7.
Mette Pedersdatter 7. Peder Nielsen Gris, rådmænd 69,
90. Poul Andersen Yde 7, 85, 86, 90. Steffen Nielsen,
borgmester 69.
63. Nykøbing: 91. Anders Pedersen, borgmester 66. Eske Chri-
stensen 66. Knud Bollesen 66, 93. Oluf Christensen 66.
Peder Mikkelsen, borger 138. Dueholm kloster: Otte
Skeel, lensmand 1, 17, 19, 138, 139.
64. V. Han herred = Hannæs birk = Næsbo herred: 30, 44, 75,
77, 106. Bygholm Vejle: 75.
65. Arup sogn. Amtoft: Jens Mogensen 44. Niels Jensen
Schridzhollt (Kølholt) 44 antagelig identisk med
Niels Jensen Krydsholt 75.
66. Gøttrup sogn: Christen Mortensen 30, 78, 94. Gunde Chri-
stensen 30, 78. Just Jensen 30. Søren Sørensen 30, 78.
67. Kettrup sogn. Ågård: Knud Gyldenstjerne 6, 169.
68. Klim sogn: Anders Christensen Kempe 77. Laurids Chri-
stensen Smed 30.
69. V. Torup sogn. Torup: Palle Nielsen 77. Ullerup: Jens
Smed 77. Niels Christensen Fas 77.
70. Tømmerby sogn: 106. Frøstrup: 106. Langvad: Isak Chri-
stensen 106. Søren Isaksen 106. Thomas Isaksen 106.
Søndermølle: 106. Tømmerby fjord: 106.
71. Øsløs sogn: 75. Henrik Badskær 44. Hr. Peder Jensen Hu-
ger, præst 44.
72. Hillerslev herred: 1, 18, 74, 111, 182, 183, 184, 185.
Peder Jensen 18. Hanstholm: 74.

Tallene efter navnene henviser til dommenes løbenumre. 169.

73. Hansted sogn. Gårddal: Jens Mortensen 111.
74. Nors sogn. Søgård: Chresten Prip 155. Iver Prip 155.
75. Ræer sogn. Febbersted: Christen Nielsen 74. Laurids Nielsen 74. Hedegård: Laurids Sørensen 74. Hjertebjerggård: Poul Kjeldsen 111. Kællingdal: 111. Nørrestrand: 111. Torp (senere Nørtop): Ejler Lykke 67.
76. Sennels sogn. Hundal: 182. Jens Nielsen 184. Kloster: Folkvard Christensen (se også Sennels by) 182. Malte: 182, 184. Anders Nielsen 183. Anders Pedersen 183. Oluf Pedersen 183. Sennels by: 182. Folkvard Christensen (se også Kloster) 184. Folkvard Jensen 184. Ullerup: 184. Ullerupgård: 184.
77. V. Vandet sogn: 1. Sandodde: Peder Nielsen 1. Vester Strand: 1.

78. Hundborg herred: 1, 10.
79. Kallerup sogn. Todbøl: Christen Høg 9, 10. Nørhå: Hr. Henrik Mikkelsen, sognepræst 107, 141.
80. Skinnerup sogn: Søren Nielsen 111.
81. Skjoldborg sogn. Skjoldborg by: Jesper Nielsen 10.
82. Tilsted sogn. Silstrup: Poul Nielsen 10.
83. Vang sogn. Klostergård: Christen Nielsen, herredsfoged 10.

84. Hassing herred: 14, 16, 107, 141, 142, 188.
85. Bested sogn. Tandrup: Jacob Lykke 171.
86. Grurup sogn. Gammelby: Knud Jepsen 14. Gammelbygård: Ane Eskildsdatter 14.
87. Harring sogn. Øland: Laurids Nielsen 77.
88. Hassing sogn: Niels Jacobsen, sognepræst 141, Hassing by: Christen Jepsen 188.
89. Hørsted sogn. Hørsted by: Poul Jensen 107.
90. Hørdum sogn: Jens Sørensen Murmester 16. Søren Jensen 16. Hørdum by: Mads Olufsen 16. Oluf Olufsen 16. Irup: 31. Tøttrup: Peder Jensen 16.
91. Skyum sogn: Tøger Jacobsen, sognepræst 141. Skyum birk: Jens Madsen 143. Margrethe Christensdatter 143.
92. Snedsted sogn: 142. Hr. Mads Pedersen 107, 141. Bersted: Peder Christensen 107. Snedsted by: Jens Olufsen 107. Årup: Niels Bodson 107. Niels Nielsen 107. Niels Pedersen 107, 142.
93. Stagstrup sogn: Søren Christensen 143.
94. Sønderhå sogn: Niels Nielsen Hegelund, sognepræst 107, 141, 142.
95. Villerslev sogn. Villerslev by: Christen Lauridsen 188.

170. Tallene efter navnene henviser til dommenes løbenumre.

Karen Jensdatter 188.

96. Visby sogn: Mads Andersen, sognepræst, provst 141, 150.
Visby by: Mette Christensdatter 150. Ole Christensen 150.
97. Ørum sogn. Ørum slot: 178. Mikkel Christensen, ridefoged 9. Mogens Kaas, lensmand 1, 9, 85, 86, 87, 89, 90, 91, 107, 142, 143, 182.
98. Refs herred: 14, 87, 89, 125, 140, 150, 169, 178, 191.
Thyholm: "Holm" 125.
99. Helligsø sogn: Jens Pedersen Degn 125. Kjeld Andersen 125. Niels Jensen 125. Hr. Peder Mogensen, præst 125.
Helligsø by: Jens Lauridsen 191, 192. Johanne Pedersdatter 191, 192. Tøger Pedersen 192.
100. Heltborg sogn: Mads Andersen, sognepræst, provst 141.
Futtrup: Mikkel Christensen 14. Sidsel Christensdatter 14. Heltborg by: Dorte Nielsdatter (f. i Heltborg) 14. Niels Knudsen 14.
101. Hurup sogn. Dalgård, Revs: Jens Madsen 140. Mette Jensdatter 140. Ettrup: Maren Jepsdatter 14. Hurup by: Christen Jensen 89. Christen Lauridsen 89.
102. Hvidbjerg sogn. Hindsels: Peder Christensen 102. Sem: Niels Madsen, sognepræst 178. Smerupgård: Knud Schiøtt 140. Styvel: "Klack Hou" 178. Niels Christensen 169, 178.
103. Lyngs sogn: Draget 125.
104. Odby sogn: Serupgård: Mads Olufsen 140.
105. Vestervig sogn. Oksenbøl: Bolle Sørensen 93. Vestervig kloster: 106, 125, 178. Knud Gyldenstjerne, lensmand 6, 140, 169.
106. Ydby sogn. Gundtoft mølle: 125. Sinderup: 125. Johanne Pedersdatter 192. Skibstedgård: 125. Thybjerg: 125. "Ulshau", antagelig Voldshave: 125.
107. Morsø Sønder herred: 128, 139.
108. V. Assels sogn: Hr. Rasmus Jensen Koti, sognepræst 172.
V. Assels by: Anne Nielsdatter 170. Jens Henningsen 170. Karen Thomasdatter 170. Thomas Nielsen 170.
109. Ø. Assels sogn: Hr. Rasmus Jensen Koti, sognepræst 172.
Lund slot: Hans Dyre, lensmand 170, 182, 183, 184. Jacob Lykke, lensmand 170. Lund birk: 170. Sillerslev: Peder Skrifer 170.
110. Frøslev sogn. Andrup: Niels Pedersen 128. Frøslevgård: 128.

Tallene efter navnene henviser til dommenes løbenumre. 171.

111. Karby sogn. Karby by: Abraham Jensen 139. Jens Christensen 139. Peder Olufsen 139. Næs: Søren Nielsen 139. Torp: Christen Christensen 139.
112. Lødderup sogn. Fårup: 102.
113. Lørslev sogn. Højris: Anne Lykke 20, 43, 67. Claus Maltesen Sehested 20, 43, 67.
114. Møllerup sogn. Dalgård: Christen Poulsen 128.
115. Ovtrup sogn. Damsgård: Karen Friis 188.
116. Rakkeby sogn. Blåbjerg: Mette Lauridsdatter 138.
117. Rested sogn: Knud Nielsen 139.
118. Ørding sogn. Ørding by: Niels Sørensen 128.
119. Morsø Nørre herred: 12, 31.
120. Ejerslev sogn: Niels Bollesen 66.
121. Erslev sogn. Erslev by: Christen Madsen 31. Mads Munk 31. Niels Kat 31. Per Krog 31.
122. Galtrup sogn. Tøving: Anders Jensen 66.
124. Sejerslev sogn: Hr. Peder Jensen Huger, præst 44.
125. Skallerup sogn. Keldgård: Anders Christensen 12. Torup: Jep Smed 12. Matz Jensøn 12. Peder Lauritzøn 12.

126. ÅLBORG AMT.
=====

Købstæderne.

127. Ålborg: 59, 141. Anne Bertelsdatter 6. Bertel Hansen 45. Christen Andersen 130. Christen Jensen 195. Frederik Christensen 61. Hans Wandel, tolder 91. Henrik Kock 28. Hieronimus Byskriver 130. Iver Bertelsen 6. Jens Kjeldsen 195. Jens Nielsen, borger 104, 113, 122. Jokum Steffensen 186. Jørgen Olufsen Kragh 195. Laurids Hansen 45. Laurids Nielsen Guldsmed 186. Mikkel Bertelsen 172. Mogens Mikkelsen Skriver, rådmand 122, 130. Niels Beck, borger 186. Niels Hansen Kræmmer 69. Niels Mortensen 6. Gamle Poul Pop 19. Unge Poul Pop 19. Simon Hansen 45. Adelgade 130. Brødregade 130. Ålborg hospital 32, 33. Slotsgade 122. Vor Frue sogn: Anders Pedersen Mørk 130. Ålborg slot: Enevold Clemenssen, slotsfoged 104. Ålborghus: Manderup Parsberg, lensmand 50, 78, 106, 184.
128. Løgstør: 91.
129. Kær herred: 19, 32, 33.
130. Ajstrup sogn. Vester Holtet: Anders Kjarulf 53, 97.
131. Hals sogn: Anders Markvorsen, oldermand 166. Christen

172. Tallene efter navnene henviser til dommenes løbenumre.

Mikkelsen 166. Hals birk: 166.

132. Hammer sogn. Attrupgård: Oluf Munk 53, 97.

133. V. Hassing sogn. Gandrupgård: Thomas Bildt 32,33. Hassinggård: 32, 33, Hassinglund: 32, 33. Lunden: Christen Nielsen 32, 33. Maren Lauridsdatter 32, 33. Peder Justesen 32, 33.

134. Ø. Hassing sogn. Gåser: Anders Pedersen 166. Niels Pedersen 166. Peder Lauridsen 166. Thomas Andersen 166. "Øster Aae": 166.

135. Hvorup sogn: 19. Hvoruptorp: Gamle Poul Pop 19. Unge Poul Pop 19. Nørre Uttrup: 19. Nørgård: 19.

136. Sulsted sogn. Vang: Stygge Høg 52, 155.

137. Vadum sogn. Rødslet: Godslev Budde 79, 81, 108, 156.

Fleskum herred.

138. Klarup sogn. Klarupgård: Erik Høeg 130.

Hornum herred.

139. Arestrup sogn. Torstedlund: Niels Krabbe 44.

Hellum herred.

140. Skørping sogn: Christen Mikkelsen 61.

Gislum herred.

141. Gislum sogn: Hr. Mikkel Christensen 41.

Slet herred.

142. Store Ajstrup sogn. Kyø: Aksel Rosenkrantz 28.

143. Sebber sogn. Sebbergård (=Sebberkloster): Johan Brockenhuus 106.

144. VIBORG AMT.

Salling: 176.

Købstæderne.

145. Viborg: 13, 28, 172. Anders Eriksen, bysvend 194. Anders Rolandsen, byfoged 133. Anders Thruue 119. Anne Christensdatter 63. Anne Jensdatter 40, 118, 119. Anne Jørgensdatter 135. Bertel Jensen Kistrup 194. Christen Badskær 119. Christen Christensen 118. Christen Hegelund, borgmester 25, 120, 132, 194. Christen Jacobsen 63. Christen Jensen 118. Christen Jørgensen Guldsmed 196. Christen Olufsen Kedelsmed 58, 83. Chri-

- sten Pedersen Murmester 41. Christen Sørensen Rind 62. Cornelius 92. Dorte Lauridsdatter 63. Elle Gundesdatter 120. Gunde Skriver, landstingshører og borgmester 194. Hans Brouttmand 132. Hans Christensen Skriver 119. Hans Rustmester 135. Jacob Smed Søpert (Sebot) 92. Jens Christensen Badskær 119. Jens Nielsen 176. Jens Sørensen Rind 62. Jesper Pedersen 133. Jokum Smed 92. Jørgen Sørensen 119. Karen Nielsdatter 120, 132. Kjeld Jensen Snedker 25. Lars Pedersen 63. Laurids Jensen Agerskov 119. Laurids Thønder, borger 120, 132. Dr. Lucas Paludanus, kannik 55. Maren Gundesdatter 120. Maren Lauridsdatter 63. Melchior Skrædder 92. Mogens Hansen, skræddersvend 134. Niels Andersen, borgmester 118. Niels Glambæk 103. Niels Lauridsen (Aretander), biskop 41. Niels Madsen 118. Niels Sørensen 124. Niels Sørensen Holm 58, 83. Ole Kjeldsen 118. Oster Hansen 124. Peder Christensen 118. Peder Hegelund 118. Peder Ibsen 92. Dr. Peder Iversen, kantor og kannik, domkapitlets prokurator på Læsø 8, 15, 103, 157. Peder Lauridsen 63. Peder Nielsen Murmand 135. Peder Skals 124. Peder Sørensen, rådmænd 176. Poul Christensen 92, 124, 193. Poul Pedersen Skrædder 134. Poul Simonsen 176. Rasmus Snedker 25. Søren Nielsen Smed 176. Søren Pedersen, bysvend 194. Søren Poulsen 193. Villads Nielsen, læsemester 42, 68. Magister Villum Paludan, hospitalsforstander 124. "Beskortofft" antagelig Biskopstoft: 118. Dumpen: 119, 176. Finderuphøj: 119 Landstingsport: 118. Skt. Mathiasport: 176. Skt. Mikelsport: 124. Skt. Mogensgade: 63. Skt. Mogensport: 118. Viborg Søndermark: 119.
146. Skive: 66. Inger Rasmusdatter 24. Laurids Madsen Badskær 24, 38. Mads Jørgensen 38, 131. Rasmus Jacobsen 38. Søren Jacobsen 24, 38. Søren Poulsen 131. "Byemand Toffte": 131. Gammelgård fiskegård: 171. Krabesholm: Hans Lykke 39. Skivegård: 171. Skivehus: 20, 102, 171. Christen Jensen, delefoged 39. Christen Thott, lensmand 11, 21, 22, 37, 39. "Stuore Aae" = Skive å: 171.
147. Hindborg herred: 22, 54, 60, 102.
148. Brøndum sogn. Søndergård, Rettrup Søndergård: Christen Jensen 102, Jens Jespersen 102.
149. Hem sogn. "Basis Eng" eller "Bosis Eng": 22. "Sønder

174. Tallene efter navnene henviser til dommenes løbenumre.

- Lan" eller "Sønder Læ": 22. "Øster Laen": 22. "Øster Land": 22. "Sønder Aae": 22. Hem by: Niels Jensen 22. Søren Andersen 22. "Under Dall": 22. Krarup: Las Jensen 22. Mads Jensen 11, 22. Kærgård: 22.
150. Resen sogn. Resen birk: 21, 39.
152. Salling Nørre herred: 11, 66, 73, 93, 136, 158, 181.
153. Grinderslev sogn. Astrup: Just Brockenhuus 73, 127, 158, 161. Kjeld Brockenhuus 73, 161. Breum: Poul Jepsen 73. Eskær: Iver Lykke 23. Niels Høg 171. Nørgård: Giertrud Wintter 158. Mogens Spend 158.
154. Grønning sogn: Anne Jensdatter 73. Vester Grønning: 73.
155. Junget sogn. Grættrup: Inge Jensdatter 136. Poul Mølsen 136. Søren Mouridsen 136. Jungetgård: Albert Skeel 158, 161. Ingeborg Skeel 127. Kirsten Skeel 181.
156. Lyby sogn: 11, 21. Hr. Erland Nielsen, præst 66. Bostrup: 11. Christen Jensen 39. Morten Andersen 11. "Krop" eller "Kroppin": 11. Intrup: Christen Jensen 39. Jens Christensen 21, 39. Lyby by: Jesper Nielsen 21. Peder Jensen 21. Øster Lyby: 39. Jesper ("Meil-sønn") Nielsen 39. Poul Christensen 21, 39, 66.
157. Harre herred: 23, 176.
158. Harre sogn. Harre by: Jens Poulsen 23.
159. Sæby sogn. Grynderup: Anders Pedersen 63.
160. Tøndering sogn. Hegnet: her ant. "Lodvig Jull på Hey-en" 88.
161. Åsted sogn. Torp: Mette Jensdatter 11.
162. Rødning herred: 20, 26, 37, 43, 46, 60, 67.
163. Balling sogn: Hr. Anders Pedersen, sognepræst 37. Nørby: Jens Nielsen 176. Vrågård: 37.
164. Håsum sogn. Kærgårdsholm: Henrik Eriksen 67. Karen Nielsdatter (Krabbe) 67. Kirstine Boesdatter 67. Niels Krabbe 67. Torp: Mette Jensdatter 11.
165. Lem sogn. "Bierkedall": 67. "Feebeck": 67. "Huolbeck": 67. "Lang Ade" eller "Lang Ode" eller "Lang Ude": 43, 46, 67. Abildgård: 26. Hostrup: 20. Anne Lykke 67. Anders Pedersen 67. Erik Lykke: 43, 67. Henrik Eriksen 67. Karen Gyldenstjerne 43, 67. Karen Nielsdatter (Krabbe) 67. Kirstine Boesdatter (Høg) 67. Niels Krabbe 67. Kurup: 67. Nørlem: Morten Eriksen 26. Niels Andersen 26. Opperby: Jens Lassen 60. Lars Vollesen 60. Sønder Lem: 60. Christen Madsen 26.

Tallene efter navnene henviser til dommenes løbenumre. 175.

Christen Mogensen 26. Christen Pedersen 26. Karen Madsdatter 26. Kirsten Nielsdatter 60. Maren Andersdatter 60. Mogens Christensen 26. Peder Christensen Smed 60. Peder Pedersen 26. Peder Skytte 26. Peder Thomsen 60. Kirketoft: 26.

166. Lihme sogn. Hærup: 67.

167. Ramsing sogn. Bustrup: Christen Thordsen, foged 26. Christian Holck 26, 43, 46, 60, 67. Jens Hvid 66. Tyge Krabbe 43, 46, 67.

168. Fjends herred: 3, 29, 54, 115, 121, 123, 159, 179, 187, 189, 190.

169. Nørre Borris sogn. Fusager: Jacob Lassen 189, 190. Peder Berthelsen 189, 190. Lille Tårup: Anders Mortensen 187.

170. Feldingbjerg sogn. Nørre Feldingbjerg: Morten Christensen 161.

171. Højslev sogn. Stårupgård: Albert Rostrup 112.

172. Kobberup sogn. Kobberup by: Erik Christensen 121. Niels Jensen 121. Peder Nielsen Tasmand, hyrde 121.

173. Lundø sogn: Hr. Niels Jensen, præst 126. Lundø birk: 126. Lundø by: Niels Clausen 126. Lundøgård: 126.

174. Vridsted sogn: 160. Egebjerg: Dorte Olufsdatter 179. Jens Christensen 29, Jens Vistisen 115. Knud Christensen 115. Niels Thomsen 29, 123, 179. Oluf Vistisen 29, 54, 123, 159, 160, 179. Visti Christensen 115. "Bredfladning": 54.

175. Ørslevkloster sogn. Ørslevkloster: 171.

176. Rinds herred: 40.

177. Vester Bjerregrav sogn. Vester Bjerregrav by: Christen Jørgensen 15, 40. Claus Christensen 155.

178. Hersom sogn. Hersom by: Søren Jensen 61.

179. Roum sogn. Broholm: Christen Sørensen 58. Niels Sørensen Holm i Viborg utvivlsomt barnefødt her. Søren Jensen 58, 83. Åstrup: Christen Lauridsen 173. Maren Willumsdatter 173.

180. Nørlyng herred: 3, 42, 68, 187, 189, 190.

181. Asmild sogn. Asmildkloster: Niels Krag, lensmand 184. Sendermølle: Anders Jørgensen 176.

182. Dollerup sogn. Fallesgårde: Hr. Christen Madsen 3. Hald: 121, 159, 160, 189, 190, 194. Corfitz Viffert, lensmand 115. Knud Gyldenstjerne, lensmand 3, 18, 75,

176. Tallene efter navnene henviser til dommenes løbenumre.
- 115, 159, 160. Peder Lassen, skriver 3.
183. Finderup sogn. Agerskov: Søren Christensen 3, 187, 189, 190.
184. Fiskbæk sogn. Løgstrup: Bolle Christensen 66.
185. Løvel sogn. Havris: Christen Andersen 27. Løvel by: Christen Jacobsen 27.
186. Ravnstrup sogn. Hallum: Niels Lassen 173.
187. Romlund sogn. Romlund by: Jens Pedersen 55. Margrete Christensdatter 174. Peder Jensen Visti 174. Peder Mogensen 174. Søren Christensen Glarmester 55.
188. Rødding sogn. Sødal: Dorte Munk 42, 68.
189. Vammen sogn: 68. "Fengerschou": 42. "Latt Hoffuet": 42. "Lat Hoffuet Offuer": 68. "Stenger schoff": 68. Vammen by: Lave Jensen 42.
190. Vorde sogn. Vorde birk: 27, 55, 173, 174.

DANMARK UDEN FOR ÅLBORG OG VIBORG STIFTER

SJÆLLAND

191. København: Niels Nielsen 8.

FYN

Gudme herred.

192. Ringne sogn. Boltinggård: Christen Thott 21, 22, 37.

VIBORG AMT

193. Lysgård herred: 103.
194. Almind sogn. Almind by: Anders Nielsen 103.
195. Karup sogn. Karup birk: 3. Karup by: 3.
196. Torning sogn. Torning by: Peder Thomsen 3.

Houlbjerg herred.

197. Houlbjerg sogn. Hagsholm: Manderup Parsberg 182, 184.

Tallene efter navnene henviser til dømmenes løbenumre. 177.

RANDERS AMT
=====

Købstæderne.

198. Randers: 193. Dronningborg: Eske Brok, lensmand 83.
199. Mariager: Peder Nielsen 25. Mariager Kloster: Eske Bi-
le, lensmand 105.

Støvring herred.

200. Støvring sogn. Støvringgård: Mogens Kaas 1, 9, 85, 182.

Sønderhald herred.

201. Fausing sogn. Gammel Estrup: Eske Brok 83.
202. Marie Magdalene sogn. Ryumgård: Axel Galt 158, 161.
203. Nørager sogn. Skovgård: Falk Lykke 25.

Djurs Sønder herred.

204. Rosmus sogn. Rugård: Hans Axelsen Arenfeldt: 165.

SKANDERBORG AMT
=====

Købstæderne.

205. Horsens. Bygholm slot: Søren Christensen ridefoged 57,
identisk med Stjernholm: Søren Christensen Skriver,
ridefoged 167.
206. Silkeborg: 161.

Voer herred.

207. Hansted sogn. Hanstedgård: Edel Ulfeldt 127, 161. Kjeld
Brockenhuus 161.

VEJLE AMT
=====

Købstæderne.

208. Kolding: 13.

Nørvang herred.

209. Brande sogn. Brandholm: Bendix Rantzau 158, 161.

Tørrild herred.

210. Hover sogn. Lerbæk: Johan Brockenhuus 73, 127, 161.
Kjeld Brockenhuus 127, 158, 161.

178. Tallene efter navnene henviser til dommenes løbenumre.

RINGKØBING AMT
=====

Købstæderne.

211. Holstebro: 28. Gert Meyer 28. Oluf Kræmmer 188.

Skodborg herred.

212. Humlum sogn. Strandbjerg- eller Strandbygård: Oluf Munk
13.

Hjerm herred.

213. Borbjerg sogn. Tinkerdal: 3.

214. Gimsing sogn. Kvistrup: Oluf Munk 13.

215. Hjerm sogn. Volstrup: 13.

216. Vejrum sogn. Avsumgård: Christen Olesen 13.

217. Ginding herred: 3.

218. Estvad sogn. Hesselbjerggård: Niels Høeg 171. Peder
Munk 171. Jacob Lykke 171.

219. Haderup sogn: 3. Egelund: Erik Pedersen 3. Laurids
Christensen 3. Feldborg: Christen Poulsen 3. Maren
Christensdatter 3.

220. Sevel sogn. Sevel birk: 54

Hind herred.

221. Tim sogn. Tingård: Knud Gyldenstjerne 18.

222. Velling sogn. Rybjerg: Maren Juel 73.

Bølling herred.

223. Brejning sogn. Brejninggård: Hans Lange 161.

RIBE AMT
=====

Øster Horne herred.

224. Tistrup sogn. Agerkrog: Niels Krag 182, 183, 184.

LANDE UDEN FOR DANMARK
=====

225. NORGE: Christen Andersen Yde 7, 86.

Tallene efter navnene henviser til dommenes løbenumre. 179.

TYSKLAND

226. Flensborg: Amelek van Osede 69.
227. Hamborg: Henrik Pumpe 28. Peder Brouer (Bruer, Broer)
28.
228. Kiel: Bertram Powisch 13.
229. Køningsberg: 69.
230. Lubeck: 91.

IKKE STEDFÆSTEDE LOKALITETER OG PERSONER

231. "Andstrop": Oluf Hansen 47.
"Folleng": Jacob Jensen 63.
"Frøer mølle": Jesper Andersen 76.
"Hollum": Thomas Villadsen 27.
"Holm": Jens Madsen 140.
"Holt": Anders Christensen 84.
"Lunden" (?): Jens Simonsen, foged 97.
"Reffsig": Daniel Christensen 137.
"Siøt": Anders Bendsen Badskær 77.
"Stavshede": Peder Skriver 54.
232. Anders Lauridsen 78. Anders Skeel 171. Anne Krabbe
153. Anne Rosenkrantz 161. Bjørn Kaas 32, 33. Chri-
sten Høeg 130. Christence Nielsdatter Rotfeld 32, 33.
Christian III 70. Skipper Clement 115. Didrik Schal-
brøcker 133. Dorte Krabbe 153. Dorte Skeel 196. Falk
Gøye 10. Frands Rantzau 13, 161. Hannibal Gyldenstjer-
ne 32, 33. Hans Lindenov 158. Hans Nielsen 56. Helvig
Kaas 32, 33, 161. Herman Skeel 158. Ingeborg Skeel 158,
161. Johan Rud 70. Jørgen Urne 133. Karen Krabbe 153.
Karen Skeel 158. Kirsten Juel 161. Kirsten Rud 158.
Kirsten Skeel 158, 161. Kirsten Stygge 4. Mads "Mo-
sten" (Mouridsen) 136. Margrethe Rosenkrantz 153. Met-
te Pedersdatter Hvid 3. Peder Munk 171.

S T E D N A V N E R E G I S T E R

Dette register medtager alle de navne på lokaliteter, der forekommer i udtogene af dommene, og kun disse navne. Så vidt muligt er navnene normaliseret efter 5. udgave af Trap: Danmark og ordnet alfabetisk efter Dansk Standards regler. Navne, der skrives i to ord, og hvis første led er Nørre, Sønder, Øster og Vester, Over og Neder, Store og Lille, Gammel og Ny samt Skt., er dog alfabetiseret efter navnenes sidste led. Tallene efter navnene henviser til løbenumrene i hovedregisteret. Herred forkortes h, sogn s.

Abildgård 165. Adelgade 127. Agerkrog 224. Agerledet 34. Agerskov 183. Albæk by 26. Albæk Holter 26. Albæk s 26. Albækgård 26. Albækgårds "Sletting" 26. Almind by 194. Almind s 194. Alstrup s 49. Amtoft 65. Andrup 110. "Andstrop" 231. Asdalgård 16. Asmildkloster 181. V. Assels by 108. V. Assels s 108. Ø. Assels s 109. Astrup 153. Attrupgård 132. Avsumgård 216.

Baggesvogn 19. Balling s 163. "Basis Eng" 149. Bejstrup by 55. Bejstrup s 55. "Berckemuos" 26. "Berck Muoss" 26. Bersted 92. "Beskortofft" 145. "Bierkedall" 165. Birkebakken 9. Bisgård 52. V. Bjerregrav s 177. Blåbjerg 116. Boller 44. Boltinggård 192. Bonderup 56. Borup (Tors s) 44. Borup (Vrå s) 47. "Bosis Eng" 149. Bostrup 156. Brandholm 209. "Bredflading" 174. Brejninggård 223. Breum 153. Broholm 179. Brødregade 127. Ø. Brønderslev s 36. Bustrup 167. "Byemands Toffte" 146. Byholm slot 205. Byholm Vejle 64. Bøgsted 16A. Børglum birk 37. Børglum h 35. Børglum s 37. Børglumkloster 37.

Dalgård (Hurup s) 101. Dalgård (Møllerup s) 114. "Under Dall" 149. Damsgård 115. Dronningborg 198. Dueholm kloster 63. Dumpen 145.

Egebjerg 174. Egelund 219. Ejerslev s 120. Elkær 26. Ellinggård 8. Erslev by 121. Erslev s 121. Eskær 153. Gammel Estrup 201. Ettrup 101.

Fallesgårde 182. Febbersted 75. "Feebeck" 165. Feldborg 219. N. Feldingbjerg 170. "Fengerschou" 189. "Fimbeck" 26. Fin-

deruphøj 145. Fjelsted 19. Fjemtrang 26. Fjends h 168. Fladstrand 4. Flensborg 226. "Folleng" 231. Frederikshavn 4. "Fruer mølle" 231. Frøslevgård 110. Frøstrup 70. Fuglsig 18. Furreby s 38. Fusager 169. Futtrup 100. Fæbroen 26. Fårup 112.

Gammelby 86. Gammelbygård 86. Gammelgård fiskegård 146. Gandrupgård 133. Ginding h 217. Gislum s 141. Grynderup 159. Grættrup 155. Vest Grøn 60. Grønning s 154. Vester Grønning 154. Grårup 11. Gundtoft mølle 106. Gøl s 50. Gøttrup s 66. Gårdbo birk 12. Gårdal 73. Gåser 134.

Haderup s 219. Hagsholm 197. Hald 182. Hallum 186. Hals birk 131. Hals s 131. Hamborg 227. Hammelmose 42. Hammerholt 31. V. Han h 64. Ø. Han h 54. Hannæs birk 64. Hanstedgård 207. Hanstholm 72. Harre by 158. Harre h 157. Harre s 158. Hassing by 88. Hassing h 84. Hassing s 88. Hassinggård 133. Hassinglund 133. Haverslev s 56. Havris 185. Hedegård 75. Hegnet 160. "Heiseltt" 26. Hejselt (Torslev s) 31. Hejselt (Ugilt s) 22. Helligsø by 99. Helligsø s 99. Heltborg by 100. Heltborg s 100. Hem by 149. Hem s 149. Hersom by 178. Hersom s 178. Hesselbjerggård 218. "Hesselt" 26. Hillerslev h 72. Hindborg 147. Hindsels 102. Hjermelevgård 43. Hjertebjerggård 75. Hjerring 2. Holbæk 26. "Holbecks Holter" 26. Holbæk mølle 26. "Holbecks Møllebeck" 26. Neder Holbæk 26. "Neder Holbecks Brødeled" 26. Neder Holbæk Holter 26. Over Holbæk 26. "Offuer Holbecks Brødeled" 26. Over Holbæk Holter 26. "Hollum" 231. Holm 98, 231. Holmen 13. Holms Gård 26. Holstebro 211. Holt 231. Holt (Albæk s) 26. Vester Holtet 130. Horns h 7. Hostrup 165. Hundal 76. Hundborg 78. Hundslund (kloster) 27. "Huolbeck" 165. Hurup by 101. Hurup s 101. Hvetbo h 48. Hvolgård 57. Hvorup s 135. Hvoruptorp 135. Hærup 166. Hæstrupgård 45. Høgholt 10. Højris 113. Hørbylund 29. Hørdum by 90. Hørdum s 90. Hørsted by 89. Hørsted s 89. Hånbæk 4.

Ingstrup by 51. Ingstrup s 51. Intrup 156. Irup 90.

Jerslev h 25. Jungetgård 155.

"Kamer jord" 58. Karby by 111. Karby s 111. Karup birk 195. Karup by 195. Karup s 195. Keldgård 125. Kiel 228. "Kierling Holt" 26. Kirketoft 165. "Klack Hou" 102. Klarupgård 138. Klim s 68. Klitgård 59. Kloster 76. Klostergård 83. "Knap Hou" 26. Knivholt 9. Knuden 32. Knudseje 30. Kopperup

by 172. Kobberup s 172. Koldbro 44. Kolding 208. Kornumgård 6. Krabbesholm 146. Krarup 149. Kringelhede 26. "Krop" 156. "Kroppin" 156. Kurup 165. Kvistrup 214. Kyø 142. Kællingdal 75. Kær h 129. Kæret 46. Kærgård 149. Kærgårdsholm 164. Kærsgård 21. Kærskov 26. København 191. Købstrup 9. Kølskegård 28. Königsberg 229.

"Øster Laen" 149. "Lalhoff" 26. "Sønder Lan" 149. "Øster Land" 149. Landstingsport 145. "Lang Ade" 165. "Lang Ode" 165. "Lang Ude" 165. Langvad 70. "Latt Hoffuet" 189. "Lat Hoffuet Offuer" 189. Lem s 165. Sønder Lem 165. Lerbæk 210. Linderumgård 22. Lophave 23. Lund birk 109. Lund slot 109. Lunden 133, 231. Lundø birk 173. Lundø by 173. Lundø s 173. Lundøgård 173. Lübeck 230. Lyby by 156. Lyby s 156. Ø. Lyby 156. Lyngs 103. Lysgård h 193. "Lysholt" 26. "Sønder Læe" 149. Læsø 58. Læsø birk 58. Løgstrup 184. Løgster 128. Løvel by 185. Løvel s 185.

Malle 76. Mariager 199. Mariager kloster 199. Skt. Mathiasport 145. Mejlsted 43. Memhave 34. Skt. Mikkelssport 145. Skt. Mogensgade 145. Skt. Mogensport 145. Morsø Nørre h 119. Morsø Sønder h 107. Munkholt 22. Mølgård 43.

Nibstrup 6. Norge 225. Nykøbing 63. Næs 111. Næsbo h 64. Næssund 61. Nørby 163. Nørgård (Grinderslev s) 153. Nørgård (Nr. Uttrup s) 135. Nørhå s 79. Nørlem s 165. Nørlev 20. Nørlyng h 180. Nørrestrand 75. Nørtorp 75. Nørum 20. "Nøymarck" 26.

"Okier" 26. Oksenbøl 105. Opperby 165.

Padborg 26. Povlstrup 45. Præstbro 26.

Rakkeby s 40. Randers 198. "Reffsig" 231. Refs h 98. Resen birk 150. Rested s 117. Rinds h 176. Romlund by 187. Romlund s 187. Rugtved 26. Rugård 204. Rybjerg 222. Ryomgård 202. Rødding h 162. Rødslet 137. Røllen 34.

Salling 144. Salling Nørre h 152. Sandodde 77. "Schouffer Weyen" 42. Seberggård 143. Sejerslev s 124. Sejlstrupgård 41. Sem 102. Sennels by 76. Sennels s 76. Serupgård 104. Sevel birk 220. Silkeborg 206. Sillerslev 109. Silstrup 82. Sinderup 106. Siøt 231. Skagen 5. Skallerup s 20. Skibstedgård 106. Skinnerup s 80. Skive 146. Skive å 146. Skivegård

146. Skivehus 146. Skjoldborg by 81. Skjoldborg s 81. Skovgård 203. Skyum birk 91. Skyum s 91. Skørping s 140. Slots-gade 127. Smerupgård 102. Snap(r)up 40. Snarup 40. "Snaps Kierd" 58. Snedsted by 92. Snedsted s 92. "Stabelledett" 26. Stagstrup s 93. Stavshede 231. Stenbjerggård 43. "Sterkier" 26. Stjernholm 205. Vester Strand 77. Strandbjerggård 212. Strandbygård 212. Styvel 102. Størup 20. Støvringgård 200. Stårupgård 171. Sæby 3. Sæbygård 34. Sæbygård birk 34. Sødal 188. Søgård 74. Søndergård (Brøndum s) 148. Søndergård (Torslev s) 31. Søndergård (Vrensted s) 46. Sønderhå s 94. Sønderlev 20. Søndermølle (Asmild s) 181. Søndermølle (Tømmerby s) 70. Sørup 44.

Tandrup 85. "Teme Enge" 26. Thisted 62. Thybjerg 106. Thyholm 98. Tim s 221. Timgård 221. Tinkerdal 213. Tise by 42. Tise s 42. Todbøl 79. Tofte 24. Lille Toftlund 34. Store Toftlund 34. Tolne s 13. Torning by 196. Torning s 196. Torp (Håsum s) 164. Torp (Karby s) 111. Torp (Ræer s) 75. Torp (Åsted s) 161. Torstedlund 139. Torup (Skallerup s) 125. Torup (V. Torup s) 69. Tveden 26. Tværkær 32. Tømmerby 43. Tømmerby fjord 70. Tømmerby s 70. Tøttrup 90. Tøving 122. Tårup 169.

Ullerup 69. Ullerupgård 76. "Ulshau" 106. Nørre Uttrup 135.

Vammen by 189. Vammen s 189. V. Vandet s 77. Vang 136. Vennebjerg h 15. Vennebjerg s 23. Vestervig kloster 105. Vesterø s 60. Viborg 145. Viborg Søndermark 145. Villerslev by 95. Villerslev s 95. Visby by 96. Visby s 96. Vittrup 37. Voergård 33. Voergård birk 33. Voerså 26. Voldshave 106. Volstrup 215. Volstrup s 34. Vorde birk 190. Vor Frue s 127. Vrejlev s 45. Sønder Vrejlevgård 45. Vrejlevkloster 45. Vrensted by 46. Vrensted s 46. Vridsted s 174. Vrå s 47. Sønder Vrå 47. Vrågård 163.

Øland (Harring s) 87. Øland (Øland s) 57. Ørding by 118. Ørding s 118. Ørslev 31. Ørslevkloster 175. Ørum slot 97. Øsløs s 71. Østrup 53.

"Aae" 39. "Sønder Aae" 149. "Øster Aae" 134. Ågård 67. Åholm 39. "Åkier" 26. Ålborg 127. Ålborg hospital 127. Ålborghus 127. Årup 92. Åsendrup 46. Åsted s 14. Åstrup (Skt. Hans s) 17. Åstrup (Roum) 179.

T I L N A V N E R E G I S T E R

Dette register omfatter alle hovedregisterets personnavne, hvis sidste led ikke er dannet af faderens eller ægtemandens navn. Det bemærkes, at stillingsbetegnelser, der står efter personnavne, og som ikke er nærmere specificeret, betragtes som tilnavne. Navnene er ordnet alfabetisk efter Dansk Standards regler. Tallene efter navnene henviser til hovedregisterets løbenumre.

Agerskov, Laurids Jensen, 145. Arctander, Niels Lauridsen, biskop, 145. Arenfeldt, Hans Axelsen, 33, 204. Arenfeldt, Jørgen, 33. Arenfeldt, Niels, 9.

Badskær, Anders Bendsen, 231. Badskær, Christen, 145. Badskær, Henrik, 71. Badskær, Jens Christensen, 145. Badskær, Laurids Madsen, 146. Baj, Lars, 42. Beck, Niels, 127. Bille, Eske, 8, 199. Bille, Henning, 45. Bille, Johanne, 3. Bildt, Otte, 45. Bildt, Thomas, 133. Brockenhuus, Johan, 143, 210. Brockenhuus, Just, 153. Brockenhuus, Kjeld, 153, 207, 210. Brok, Eske, 198, 201. Brouttmand, Hans, 145. Bruer (Broer, Brouer), Peter, 227. Budde, Godslev, 37, 137. Byskriver, Hieronimus, 127. Bødker, Jens, 3.

Christian III, 232. Clement, Skipper, 232. Cornelius, 145.

Degn, Jens Pedersen, 99. Dyre, Christence, 21. Dyre, Claus, 22. Dyre, Hans, 44, 109.

Eriksen, Henrik, 164, 165.

Fas, Niels Christensen, 69. Friis, Karen, 115.

Gad, Laurids Madsen, 58. Galt, Axel, 202. Glambæk, Niels, 145. Glarmester, Søren Christensen, 187. Gris, Laurids, 62. Gris, Peder Nielsen, 62. Grubbe, Sivert, 10. Guldsmed, Christen Jørgensen, 145. Guldsmed, Laurids Nielsen, 127. Gyldenstjerne, Hannibal, 232. Gyldenstjerne, Karen, 165. Gyldenstjerne, Knud, 67, 105, 182, 221. Gøye, Falk, 232.

Høgelund, Christen, 145. Høgelund, Niels Nielsen, 94. Høgelund, Peder, 145. Hillerslev, Jens Nielsen, 62. Holck, Chri-

stian, 167. Holm, Niels Sørensen, 145, 179. Huger, Peder Jensen, 71, 124. Hvas, Karen, 31. Hvid, Jens, 167. Hvid, Mette Pedersdatter, 232. Høg, Christen, 79, 232. Høeg, Erik, 138. Høeg, Kirstine Boesdatter, 164, 165. Høg, Niels, 153, 218. Høg, Stygge, 136. Høgh, Søren, 34.

"Inosøn", Niels, 26.

Juel, Jørgen, 26. Juel, Kirsten, 232. Juel, Maren, 222. Jull, Loduig, 160.

Kat, Niels, 121. Kedelsmed, Christen Olufsen, 145. Kempe, Anders Christensen, 68. Kistrup, Bertel Jensen, 145. Kjærulf, Anders, 130. Kjærulf, Anders Poulsen, 18. Kjærulf, Bagge, 6. Kjærulf, Vogn, 6. Klostergård, Jens Nielsen, 62. Kock, Henrik, 127. Kok, Poul, 3. Koti, Rasmus Jensen, 108, 109. Krabbe, Anne, 19, 232. Krabbe, Dorte, 26, 232. Krabbe, Karen, 232. Krabbe, Karen Nielsdatter, 164, 165. Krabbe, Niels, 139, 164, 165. Krabbe, Tyge, 167. Krag, Niels, 181, 224. Kragh, Jørgen Olufsen, 127. Krog, Per, 121. Krydsholt, Niels Jensen, 65. Kræmmer, Niels Hansen, 127. Kræmmer, Oluf, 211. Køllholt, Niels Jensen, 65. Kaas, Bjørn, 232. Kaas, Claus, 6. Kaas, Helvig, 232. Kaas, Mogens, 97, 200.

Lange, Hans, 223. Lindenov, Hans, 232. Lykke, Anne, 113, 165. Lykke, Ejler, 75. Lykke, Erik, 165. Lykke, Falk, 203. Lykke, Hans, 146. Lykke, Iver, 33, 153. Lykke, Jacob, 85, 109, 218.

Marsvin, Anne, 33. Meyer, Gert, 211. Munk, Dorte, 188. Munk, Mads, 121. Munk, Oluf, 132, 212, 214. Munk, Peder, 34, 218, 232. Murmand, Peder Nielsen, 145. Murmester, Christen Pedersen, 145. Murmester, Jens Sørensen, 90. Mørk, Anders Pedersen, 127. Mørk, Christen, 26. Mørk, Jens, 9. Mørk, Niels Mikkelsen, 46.

van Osede, Amelek, 226.

Paludan, Villum, 145. Paludanus, Lucas, 145. Parsberg, Mandrup, 127, 197. Pedersen, Velb. Knud, 3. Plov, Steffen, 42. Pop, gamle Poul, 127, 135. Pop, unge Poul, 127, 135. Powisch, Bertram, 228. Prip, Christen, 74. Prip, Iver, 74. Pumpe, Henrik, 227.

Rantzau, Bendix, 209. Rantzau, Frantz, 232. Rind, Christen Sørensen, 145. Rind, Jens Sørensen, 145. Rodsteen, Palle, 29. Rosenkrantz, Anne, 232. Rosenkrantz, Axel, 28, 142. Rosenkrantz, 27, 232. Rostrup, Albert, 171. Rotfeld, Christence Nielsdatter, 232. Rud, Johan, 232. Rud, Kirsten, 232. Rustmester, Hans, 145.

Sandberg, Ulrik, 16A. Schalbrøcker, Didrik, 232. Schiøtt, Knud, 102. Schridzhollt, Niels Jensen, 65. Sebet, Jacob Smed, 145. Sehested, Claus Maltesen, 113. Skals, Peder, 145. Skeel, Albert, 155. Skeel, Anders, 232. Skeel, Dorte, 232. Skeel, Herman, 232. Skeel, Ingeborg, 33, 155, 232. Skeel, Karen, 232. Skeel, Kirsten, 155, 232. Skeel, Otte, 42, 63. Skriver, Christen Nielsen, 5. Skriver, Gunde, 145. Skriver, Hans Christensen, 145. Skriver, Mogens Mikkelsen, 127. Skriver, Peder, 109, 231. Skriver, Søren Christensen, 2, 205. Skrædder, Lars Andersen, 43. Skrædder, Melchior, 145. Skrædder, Niels, 26. Skrædder, Palle, 3. Skrædder, Poul Pedersen, 145. Skytte, Peder, 165. Smed, Christen, 31. Smed, Jens, 9, 14, 69. Smed, Jep, 125. Smed, Jokum, 145. Smed, Laurids Christensen, 68. Smed, Niels, 22. Smed, Peder Christensen, 165. Smed, Søren Nielsen, 145. Snedker, Kjeld Jensen, 145. Snedker, Rasmus, 145. Speger, Peder, 24. Spend, Mogens, 153. Stabech, Søren Nielsen, 5. Stygge, Kirsten, 232. Søpert, Jacob Smed, 145.

Tasmand, Peder Nielsen, 172. Thott, Christen, 146, 192. Thue, Anders, 145. Tømmermand, Axel Christensen, 5. Tønder, Laurids, 145.

Ulfeldt, Edel, 207. Ungermand, Peder Nielsen, 19. Urne, Jørgen, 232.

Wandel, Hans, 127. Viffert, Corfitz, 182. Vinter, Jens, 16A. Wintter, Giertrud, 153. Visti, Peder Jensen, 187. Vognsen, Mette Mogensdatter, 31. Vognsen, Mogens Andersen, 31. Vognsen, Mogens Mogensen, 31.

Yde, Anders, 62. Yde, Christen Andersen, 62, 225. Yde, Poul Andersen, 62. "Yttesøn", Anders, 62.